

DANMARKS STATISTIK

STATISTISKE MEDDELELSER

4. RÆKKE 140. BIND 2. HÆFTE

COMMUNICATIONS STATISTIQUES 4me SÉRIE TOME 140 2me LIVRAISON

NATIONALPRODUKTET
OG
NATIONALINDKOMSTEN
1946-49

LE PRODUIT ET LE REVENU NATIONAUX 1946-49

UDGIVET AF DET STATISTISKE DEPARTEMENT

PUBLIÉ PAR LE DÉPARTEMENT DE STATISTIQUE

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI

1951

**Tidligere udgivne publikationer vedrørende statistikken
over nationalproduktet og nationalindkomsten.**

Publications antérieures sur le produit et le revenu nationaux.

1930—46: Nationalproduktet og Nationalindkomsten 1930—46.
Statistiske Meddelelser. 4. række. 129. bind. 5. hæfte.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Kapitel I. Indledende bemærkninger	5
1. Bruttonationalproduktet	6
2. Afskrivninger og vedligeholdelse	10
3. Nationalprodukt, rådighedsbeløb og nationalindkomst	12
4. Nationalregnskabet	14
5. Sammenligning mellem den nuværende og tidligere beregningsmåde	18
Kapitel II. Konto for nationalprodukt og nationalindkomst 1946—1949	19
Kapitel III. Danmarks udenlandske omsætning af varer og tjenester 1946—1949	26
Kapitel IV. Private personers driftskonto 1946	31
Kapitel V. Den offentlige sektors driftskonto 1946	37
Kapitel VI. Kontoen for investering og opsparing 1946—1949	41
Kapitel VII. Nærmere redegørelse for de enkelte erhverv 1946	53
1. Landbrug	56
2. Skovbrug	59
3. Gartneri m. v.	61
4. Biavl, pelsdyrhold og jagt	63
5. Fiskeri	64
6. Tørve- og brunkulsproduktion	66
7. Industri	66
8. Håndværk (herunder ikke bygge- og anlægsvirksomhed)	71
9. Bygge- og anlægsvirksomhed	73
10. Offentlige værker	74
11. Handel og pengeomsætning m. v.	76
12. Transport m. v.	80
13. Boligbenyttelse	85
14. Liberale erhverv	86
15. Husgerning	88
16. Offentlige ydelser	89
Kapitel VIII. Udviklingen i nationalindkomsten fra 1930 til 1949	91

Hovedtabeller:

Tabel I. De enkelte erhvervs produktionsværdi, brutto- og nettonationalprodukt samt afskrivninger og vedligeholdelse 1946	106
Tabel II. Fordeling af det samlede indenlandske forbrug i markedspriser 1946	108

Table des matières.

	Page
<i>Chapitre I. Remarques préliminaires</i>	5
1. <i>Le produit national brut</i>	6
2. <i>Réparations et entretiens</i>	10
3. <i>Produit national, ressources disponibles et revenu national</i>	12
4. <i>Les comptes nationaux</i>	14
5. <i>Comparaison entre la méthode d'évaluation actuelle et antérieure</i>	18
<i>Chapitre II. Compte du produit et du revenu nationaux 1946—1949</i>	19
<i>Chapitre III. Échanges des marchandises et des services entre le Danemark et l'étranger 1946—1949</i>	26
<i>Chapitre IV. Compte d'exploitation des personnes privées 1946</i>	31
<i>Chapitre V. Compte d'exploitation du secteur public 1946</i>	37
<i>Chapitre VI. Compte d'investissement et d'épargne 1946—1949</i>	41
<i>Chapitre VII. Rapport additionnel des industries particulières 1946</i>	53
1. <i>Agriculture</i>	56
2. <i>Sylviculture</i>	59
3. <i>Horticulture etc.</i>	61
4. <i>Industrie abeillière, élevage d'animaux à fourrure et chasse</i>	63
5. <i>Pêcherie</i>	64

	Page
6. Production de tourbe et de lignite	66
7. Industrie	66
8. Manufactures (y non compris les industries de bâtiment et de construction)	71
9. Industries de bâtiment et de construction	73
10. Usines publiques	74
11. Commerce et finances etc.	76
12. Transport et communications etc.	80
13. Rendement des demeures	85
14. Professions libérales	86
15. Services de ménage	88
16. Services publics	89
Chapitre VIII. Développement du revenu national 1930—49	91

Tableaux principaux:

Tableau I. Valeur de production, produit national brut et net, amortissements et entretiens par industrie 1946	106
Tableau II. Répartition de la consommation du pays au prix de marché 1946	108

Contents.

Chapter I. Introductory remarks	5
1. The gross national product	6
2. Depreciation and maintenance	10
3. National product, total available supply and national income	12
4. The national accounts	14
5. Comparison between the present and former methods of computation	18
Chapter II. Account for national product and national income 1946—1949	19
Chapter III. Transactions in goods and services with the rest of the world 1946—1949	26
Chapter IV. Private income and expenditure account 1946	31
Chapter V. Current account of the government sector 1946	37
Chapter VI. Investment and saving account 1946—1949	41
Chapter VII. Further statement of the individual trades 1946	53
1. Agriculture	56
2. Forestry	59
3. Gardening etc.	61
4. Bee-keeping, fur farming and hunting	63
5. Fisheries	64
6. Production of peat and lignite	66
7. Industry	66
8. Handicrafts (not including building and other construction)	71
9. Building and other construction	73
10. Public utilities	74
11. Commerce, finance, insurance etc.	76
12. Transportation etc.	80
13. Dwellings	85
14. Professional services	86
15. Domestic services	88
16. Government services	89
Chapter VIII. The trend in the national income from 1930 to 1949	91

Main tables:

Table I. Value of Output, Gross and Net National Product, Depreciation and Maintenance by Industrial Origin 1946	106
Table II. Composition of Total Domestic Use at Market Prices 1946	108

Det statistiske Departement, i februar 1951.

Einar Cohn.

Kjeld Bjerke

Kapitel I.

Indledende bemærkninger.

Den undersøgelse over nationalproduktet og nationalindkomsten 1930—1946, som Departementet offentliggjorde i 1948 i Statistiske Meddelelser 4. række, 129. bind, 5. hæfte, havde til formål at give en talmæssig belysning af det danske nationalprodukts størrelse, sammensætning og anvendelse. Ved den opgørelse, der nu foreligger for årene 1946—1949, har man ligeledes holdt sig dette formål for øje, men har samtidig ved at indpasse oversigterne over nationalproduktet og dets anvendelse i en nationalregnskabsopstilling og ved at behandle de forskellige statistiske data ud fra denne synsvinkel udvidet problemstillingen til en belysning af hele det økonomiske kredsløb, hvorved forbindelsen mellem nationalproduktet som udtryk for den produktive indsats og nationalindkomsten som udtryk for de indkomster, der tilfalder de forskellige produktionsfaktorer, træder tydeligere frem.

Som grundlag for opgørelsen af bruttonationalproduktet har man følgende den produktionsstatistiske metode anvendt de foreliggende oplysninger om værdien af landets produktion, af de ydede tjenester i videste forstand og samhandelen med udlandet m. v. Man bliver herved i stand til at belyse dels de enkelte erhvervs bidrag til bruttonationalproduktet, dels bruttonationalproduktets fordeling på konsum og investering m. v., og endelig sammenhængen mellem de enkelte erhvervs råstoffremstilling og råstofanvendelse og tilsvarende deres fremstilling af investeringsvarer og disses anvendelse.

1. *Bruttonationalproduktet.*

Bruttonationalproduktet bestemmes som produktions(salgs)værdien af de her i landet frembragte varer og tjenesteydelser efter fradrag af de medgåede rå- og hjælpestoffers værdi.

Resultatet af opgørelsen over bruttonationalproduktet vil for det første bero på, hvad man medtager under produktionsværdien, og hvad man opfatter som råstoffradrag, og dernæst på til hvilke priser varerne og tjenesteydelserne ansættes. I nærværende opgørelse er følgende varer og tjenesteydelser medtaget:

1. Varer og tjenesteydelser, der stammer fra privat virksomhed, og som afregnes mod penge (herunder husleje).
2. Varer og tjenesteydelser, der afregnes in natura.
3. Konsum af varer fra egen produktion.
4. Beregnet husleje af egen ejendom.
5. Varer og tjenesteydelser fra det offentlige.

Derimod er værdien af husmoderens og hjemmевærende døtres arbejde ikke medregnet i nationalproduktet, men man har dog foretaget en særlig opgørelse heraf.

I tabelafdelingens tabeller I og II har man opdelt produktionsområderne m. v. i følgende hovedgrupper:

1. Landbrug, 2. Skovbrug, 3. Gartneri m. v., 4. Biavl, pelsdyrhold og jagt, 5. Fiskeri, 6. Tørve- og brunkulsproduktion, 7. Industri, 8. Håndværk, 9. Bygge- og anlægsvirksomhed, 10. Offentlige værker, 11. Handel og pengeomsætning m. v., 12. Transport m. v., 13. Boligbenyttelse, 14. Liberale erhverv, 15. Husgerning, 16. Offentlige ydelser.

Ved beregningen efter den produktionsstatistiske metode volder det stort set kun få begrebsmæssige vanskeligheder at bestemme produktionsværdien for de fleste af de anførte grupper. Vedrørende enkelte grupper skal følgende bemærkes.

For handel og restaurationsvirksomhed har man regnet bruttoavancen som produktionsværdi. Den af skibsfarten udøvede virksomhed er medregnet under transporten uafhængig af, om den er foregået i danske farvande eller i udenlandske. For de liberale erhverv er indtægterne benyttet som udtryk for bruttonationalproduktet. Som mål for de offentlige ydelsers produktionsværdi er taget udgifterne ved skolevæsenet, militæret, veje og kloaker m. v. Under offentlige ydelser er derimod ikke medtaget produktionsværdien for statslige eller kommunale erhvervsdrevne virksomheder (statsbanerne o. a., vand-, gas-, elværkerne m. v.), idet f. eks. statsbanernes »produktionsværdi« er henført til transporten og produktionsværdien for vand-, gas- og elværkerne til den særlige gruppe »Offentlige værker«. Endelig skal det nævnes, at man har taget huslejen som mål for produktionsværdien for boligbenyttelse.

De priser, i hvilke produktionsværdien er angivet, er markedspriser. Tallene omfatter derfor den prisforhøjende virkning af told og indirekte skatter såvel som tilskudsordningernes prisnedsættende virkning. Opgørelsen i markedspriser har først og fremmest betydning ved opdelingen af bruttonationalproduktet efter anvendelse til konsum og investering, medens derimod nationalproduktet i kostpriser vil danne udgangspunkt ved en opgørelse af produktionsfaktorernes indkomst.

Overalt har man så vidt muligt anvendt de priser, der gælder for varerne og ydelserne, hvor de afgives fra det pågældende erhverv. For statsbanerne samt vand-, gas- og elværkernes vedkommende er produktionsværdien beregnet på grundlag af taksterne, medens man for de offentlige ydelser har regnet med værdien af udbetalte lønninger, indkøb af varer anvendt i virksomheden, renten af den i bygninger o. l. investerede kapital samt afskrivning og vedligeholdelse som udtryk for produktionsværdien.

Man skal dernæst ved at gennemgå tabelafdelingens tabel II redegøre for fremgangsmåden ved beregningen af rå- og hjælpestoffernes værdi og fordelingen på konsum og investering.

Som det vil ses af tabellen, har man til erhvervenes produktionsværdi lagt samlet indførsel samt nettoskibsudgifter (havneudgifter, bunkring, proviant etc.) og nettoturistudgifter. Herfra er trukket den samlede udførsel samt bruttofragtindtægterne. Den egentlige vareeksport er efter varens art henført til de erhverv, hvor den er frembragt, medens for importvarernes vedkommende varerne er fordelt efter, hvor de måtte antages frembragt, hvis de produceredes her i landet, idet dog industri og håndværk i denne forbindelse er regnet for eet erhverv (industri). Importen af sydfrugter er således henført til gartneri, importen af råbomuld til landbrug o. s. v. Da eksporten opgøres fob dansk havn eller grænsestation, omfatter værdien således transportomkostningerne til grænsen samt eventuel eksportøravance. Denne del af eksporten er opgjort for sig og opfattet som transporterhvervets og handelens andel i eksporten, jfr. tabel II. Bruttofragterne er opfattet som eksport fra transporterhvervet, medens skibsudgifterne er opgjort netto, d. v. s. til det beløb, hvormed danske skibes udgifter i fremmede havne overstiger fremmede skibes udgifter i danske havne, hvorefter beløbet er henført som import dels under industrien og dels under transporterhvervet. Differencen mellem landets indtægter vedrørende anden erhvervsvirksomhed og landets udgifter på denne konto har man henregnet under handel og pengeomsætning (i det væsentlige forsikringsindtægter). Endelig har man opgjort landets nettoturistudgifter og henført dem til handelen og pengeomsætningen m. v. (hotellerne).

Det således bestemte samlede indenlandske forbrug (d. v. s. netto-tilgangen af varer og tjenesteydelser) af henholdsvis landbrugsprodukter, industriprodukter m. v. er derefter fordelt efter anvendelse på tre hovedgrupper: rå- og hjælpestoffer, bruttoinvesteringer samt offentligt og privat konsum (varer og tjenesteydelser til personligt forbrug). Under bruttoinvesteringer er, i det omfang det har været gør ligt, medregnet værdien af lagerforskydningerne samt besætningsforskydningerne, som begge er opgjort særskilt. For rå- og hjælpestofferne samt bruttoinvesteringerne er der yderligere foretaget en fordeling

efter, hvilke erhverv der har anvendt de pågældende varer (jfr. tabel II's vandrette kolonner). Gennem de således nævnte delinger opnår man to ting, 1) dels at få bestemt værdien af de rå- og hjælpestoffer, der er medgået til at frembringe de enkelte erhvervs produktion, 2) dels en opgørelse over, hvor stor en del af de slutproducerede varer, der anvendes til konsum, investering eller udførselsoverskud m. v.

Hvad det under 1) anførte spørgsmål angår, angiver i alt-tallene yderst til højre under: »Rå- og hjælpestoffer m. v. anvendt i« det samlede forbrug af rå- og hjælpestoffer, der er medgået til frembringelse af produktionen indenfor hvert af de pågældende erhverv, og fordelingerne på tværs (de vandrette rækker) viser, fra hvilke erhverv rå- og hjælpestofferne er modtaget. Man kan følgelig i denne del af tabellen se råstoffernes vandringer fra de erhverv, hvori de er produceret, — eller hvortil de for importvarernes vedkommende er henregne — til de erhverv, hvori de anvendes.

Trækker man værdien af de således i tabel II opgjorte modtagne rå- og hjælpestoffer fra de enkelte erhvervs produktionsværdier, kommer man til bruttonationalproduktet, således som det fremgår af tabel I.

For det under 2) anførte spørgsmåls vedkommende skal man atter opsøge i alt-tallene yderst til højre. Tager man her bruttoinvesteringerne plus konsumet plus varer og tjenester modtaget fra udlandet (netto), fås bruttonationalproduktet, jfr. følgende oversigt.

	1946
	mill. kr.
Konsum.....	13 896
Bruttoinvesteringer.....	3 356
Varer og tjenester modtaget fra udlandet (netto) ÷	876
Bruttonationalprodukt....	16 376

Bruttoinvesteringernes fordeling fremgår ligeledes af tabellen, idet de lodrette kolonner viser, hvor kapitalgoderne er produceret — eller hvortil de for importvarernes vedkommende er henregne — medens de vandrette linier viser, indenfor hvilke erhverv kapitalgoderne er anvendt. Værdien af lagrene er ikke fordelt på de enkelte erhverv, men kun anført med totaltal.

Konsumet omfatter ikke-varige og varige goder og både det private og det kollektive konsum (offentlige ydelser). For boligens vedkommende er konsumet udtrykt ved huslejen. For de øvrige varige goder har man derimod sat konsumet lig den årlige produktion af sådanne goder.

De omtalte beregninger af forbruget fremkommer som en sum af forbruget af alle de enkelte varer og tjenesteydelser. For hver vare er forbruget bestemt som produktionsværdien plus importværdien m. v. minus eksportværdien m. v., medens forbrug og produktion falder sammen for de egentlige tjenesteydelser. For at komme til de tal, der er anført i tabellen, har det derfor været nødvendigt at foretage en gennemgang af samtlige producerede, importerede og eksporterede varer. Ved denne gennemgang måtte det afgøres, om varerne skal opfattes som rå- og hjælpestoffer, investeringsvarer eller konsumvarer, eller om de muligvis har mere end een af de anførte anvendelser. Yderligere måtte kapitalgoderne og rå- og hjælpestofferne fordeles på de erhverv, hvor de anvendes. Det er indlysende, at det ofte kan være vanskeligt at skaffe tilstrækkeligt sikre oplysninger om fordelingen af forbruget efter anvendelse, og især er en bestemmelse af værdien af lagerforskydningerne og disses nærmere fordeling ret usikker. Til trods herfor mener man, at fordelingerne i tabel II i store træk afspejler de indbyrdes produktionsmæssige forbindelser mellem erhvervene.

2. *Afskrivninger og vedligeholdelse.*

For at komme fra bruttonationalproduktet til nettoværdien af landets produktive indsats i løbet af et år, må der tages hensyn til, at kapitalapparatet i videste forstand (bygninger, maskiner, skibe etc.) er udsat for slid og forældelse. Som mål herfor har man benyttet afskrivningerne (herunder også udgifterne til reparations- og vedligeholdelsesarbejder), der er beregnet således, at de så vidt gørligt varierer med kapitalapparatets udnyttelsesgrad, idet sliddet på kapitalapparatet forudsættes at ændre sig med udnyttelsesgraden. Yderligere har man

tilnærmelsesvis søgt at beregne disse afskrivninger i priser svarende til kapitalgodernes genanskaffelsesværdier.

For årene 1930—1946 har man foretaget beregninger af den art ved inden for de enkelte erhverv at bestemme afskrivningerne som en procent af den årlige produktionsværdi, jfr. iøvrigt Statistiske Meddelelser 4. række 129. bind 5. hæfte, Nationalproduktet og Nationalindkomsten 1930—46, s. 48—49.

I den nævnte periode har man dog regnet reparations- og vedligeholdelsesudgifterne som et råstoffradrag. Da disse imidlertid ligesom de egentlige afskrivninger bidrager til at opretholde kapitalapparatet, vil man fremtidig foretrække at forhøje de normale afskrivningsprocenter under hensyn til de normale vedligeholdelses- og reparationsudgifter, samtidig med at de faktiske vedligeholdelses- og reparationsudgifter indregnes i bruttoinvesteringerne. Foreløbig har man dog for 1946 ladet de faktiske vedligeholdelses- og reparationsudgifter indgå i beregningerne af afskrivningerne. Samtidig har man yderligere forhøjet de egentlige afskrivninger under hensyn til den høje beskæftigelsesgrad og den formentlig dermed følgende stærke udnyttelse af produktionsapparatet.

De nævnte beregninger lider af visse mangler. Man har således ingen sikkerhed for, at de priser, der ligger til grund for beregningerne af produktionsværdierne indenfor de enkelte erhverv, og kapitalgodernes genanskaffelsesværdier bevæger sig på samme måde, hvilket må være forudsætningen for at benytte den nævnte beregningsmåde. Dernæst er det overmåde vanskeligt at fastsætte de rette normale afskrivningsprocenter til brug for beregningerne, bl. a. også fordi begrebet normalt ændrer sig, efterhånden som udviklingen skrider frem.

I stedet for at benytte den således beskrevne beregningsmetode kunne man tænke sig at benytte de faktisk foretagne regnskabsmæssige afskrivninger og de faktiske udgifter til reparation og vedligeholdelse. Man ville herved opnå, at bruttonationalproduktet minus afskrivningerne ville stemme overens med, hvad man i daglig tale forstår

ved indkomst, og noget tilsvarende ville gælde ved analysen af indkomstens dannelse og anvendelse samt dens fordeling på sektorer.

Der er dog bl. a. de ulemper ved at benytte de faktisk foretagne regnskabsmæssige afskrivninger m. v., at de i reglen ikke er tilpasset til ændringer i prisniveau og kapacitetsudnyttelse. Man afskriver således ikke overalt efter genanskaffelsværdien. Men selv om man gik ud fra, at alle private virksomheder afskriver under hensyn til genanskaffelsværdien, således at prisniveauets ændringer finder udtryk i afskrivningerne, ville man dog ikke få tilpasset afskrivningerne til ændringer i kapitalapparatets udnyttelse, fordi der gennemgående regnes med faste afskrivningsprocenter.

Det således anførte turde vise vanskelighederne ved at fastslå en entydig bestemmelse af afskrivningsbegrebet, hvorfor beregningen af afskrivningerne m. v. må blive noget vilkårlig, således at bestemmelsen både af nettonationalproduktet og nettoinvesteringerne bliver tilsvarende vilkårlig og usikker. Hermed bliver fastsættelsen af nettoopsparingen også behæftet med en lignende usikkerhed.

Dette motiverer, at man i nærværende hæfte har lagt hovedvægten på begreberne bruttonationalprodukt og bruttoinvesteringer.

3. *Nationalprodukt, rådighedsbeløb og nationalindkomst.*

Ved den produktionsstatistiske metode når man i første række frem til en opgørelse af nationalproduktet, som på sin side igen må svare til aflønningen af de i produktionen deltagende produktionsfaktorer, således at både varesiden og indkomstsiden i det økonomiske kredsløb belyses.

Af nationalproduktet tilfalder en mindre del udlandet som rentebetalinger m. v. på den udenlandske kapital her i landet, medens der omvendt tilføres landet renteindkomst m. v. fra dansk kapital i udlandet. Bruttonationalproduktet + nettorenteindtægten (eller ÷ netto-renteudgiften), som kan benævnes bruttonationalindkomsten til markedspris, tilfalder den danske befolkning. Den mængde varer og tjene-

steydelser, der står til rådighed for indenlandsk konsum og investering, svarer dog kun til bruttonationalindkomsten, når samhandelen i videste forstand med udlandet balancerer. Når derimod, som i efterkrigsårene, de samlede udgifter på den løbende betalingsbalance overstiger de samlede indtægter, er der netto tilført landet varer og tjenester, som gør det beløb, hvorover der kan disponeres (rådighedsbeløbet), større end den indenlandske bruttonationalindkomst. Man får derfor følgende sammenhæng:

Bruttonationalproduktet i markedspriser

+ Renter og udbytter fra udlandet (netto)

= Bruttonationalindkomsten i markedspriser

+ Import, turistudgifter og andre udgifter	}	Varer og tjenester modtaget fra udlandet (netto).
÷ Eksport, skibsfartsindtægter etc.		

= Rådighedsbeløbet.

Dette svarer til summen af indenlandsk konsum og investering.

Udover kendskabet til den samlede mængde varer og tjenester, samfundet kan disponere over (rådighedsbeløbet), kan det også være af interesse at undersøge, hvilken mængde varer m. v. der kan disponeres over, uden at landet gældsætter sig til udlandet. Dette beløb består af bruttonationalproduktet i markedspriser + nettorentebetalinger fra udlandet + den gavefinansierede del af underskudet på betalingsbalancen.

Med udgangspunkt i nationalproduktet til markedspris kan man dernæst belyse indkomstdannelsen i samfundet, kredsløbets indkomstside. Når de indirekte skatter og afgifter trækkes fra bruttonationalproduktet opgjort i markedspriser, og pristilskudene lægges til, får man bruttonationalproduktet i kostpriser, der må svare til de indkomster, der tilfalder produktionsfaktorerne (inclusive afskrivnings- og vedligeholdelsesudgifter), og som kan benævnes faktorindkomsten. En

del af faktorindkomsten tilfalder udlandet som nettorentebetalinger m. v., medens resten udgør bruttonationalindkomsten i kostpriser.

For herfra at nå frem til et indkomstbegreb svarende til, hvad der samfundsmæssigt opfattes som nettoindkomst i det pågældende år, må afskrivninger og vedligeholdelsesudgifter fradrages, hvorved man kommer til nettonationalindkomsten. På tilsvarende måde kan nationalproduktet opfattes både brutto, som det er gjort i det foregående, og netto.

Den således refererede sammenhæng mellem nationalprodukt, rådighedsbeløb og nationalindkomst er imidlertid kun en sammenhæng mellem totale størrelser og siger derfor i sig selv intet om disse totale størrelses enkelte bestanddele og ej heller noget om, hvor i samfundet nationalproduktet fremstilles, hvor indkomsterne dannes, og hvor de anvendes. Disse problemer vil i de følgende kapitler blive undersøgt nærmere i tilknytning dels til den samlede oversigt over de økonomiske transaktioner, som findes i nationalregnskabet (tabel 1), og dels til tabelafdelingens tabel II, jfr. kap. VII.

4. *Nationalregnskabet.*

Med nationalregnskabet tilsigter man at supplere opgørelsen af nationalprodukt, nationalindkomst, opsparing, investering etc. med et kredsløbsbillede, der viser sammenhængen mellem disse størrelser og derved understreger deres karakter af strømstørrelser.

Man tænker sig samfundet inddelt i nogle sektorer, mellem hvilke de økonomiske transaktioner foregår. Afgrænsningen af det antal transaktioner og det antal sektorer, man ønsker belyst, bliver naturligvis vilkårlig. Jo flere, der medtages, des mere detaljeret får man det økonomiske kredsløb belyst. Men både den forhåndenværende statistik og hensynet til overskueligheden anbefaler, at man indskrænker sig til at illustrere ret omfattende totalstørrelses kredsløb mellem ret få sektorer.

Nationalregnskabet må ikke forstås som en blot registrering af

faktisk foretagne betalinger, men derimod som et overblik over den funktionelle sammenhæng mellem økonomiske transaktioner.

Dette betyder, at beregningerne som hovedregel refererer sig til det tidspunkt, hvor f. eks. produktionen finder sted, og indkomsten dannes — uanset om f. eks. indkomsten ved produktionen først udbetales i et senere år — og til det tidspunkt, hvor en vare importeres, uanset hvornår den betales. Helt konsekvent kan synspunktet dog ikke gennemføres, da navnlig transaktionerne mellem visse dele af den offentlige sektor (nemlig nogle af kommunerne) og de øvrige sektorer vedrører faktiske betalinger.

Endvidere betyder det, at der mellem sektorerne i nationalregnskabet er anført strømme, som kun er tænkte og ikke modsvares af virkelige transaktioner. Navnlig overførslen og sammenfatningen af de enkelte sektors opsparings- og investeringstal til kontoen for opsparring og investering, der skal belyse den funktionelle sammenhæng mellem løbende produktion og forbrug på den ene side og kapital (formue)dannelsen på den anden, er et eksempel herpå.

I tabel 1 er anført en opstilling af nationalregnskabet for 1946. Som det ses heraf, er den tekniske opstilling det dobbelte bogholderis, og det er et ret forenklet billede, der gives, idet der i opstillingen foruden kontoen for nationalprodukt og nationalindkomst, der giver et helhedsbillede, kun findes i alt fire sektorer.

En ganske kort gennemgang vil vise, hvad man kan se af et sådant regnskab, idet en mere udførlig gennemgang følger i kapitlerne II—VI.

Af kontoen for nationalproduktet og nationalindkomsten kan af indtægtssiden ses bruttonationalproduktets anvendelse, når indførselen af varer og tjenester opfattes som en negativ indtægt. Udgiftssiden viser indkomstudbetalingerne og forholdet mellem nationalprodukt og nationalindkomst samt mellem brutto- og nettobegreberne, forudsat ligeledes at pristilskud samt renter og dividender fra udlandet betragtes som negative udgifter.

Den første af sektorerne, den private sektor, belyser borgernes indkomster. Disse indkomster, der består dels af aflønningen til de

Tabel 1. Nationalregnskabet 1946

	Konto for nationalprodukt og nationalindkomst <i>national product and national income account</i>	
	Indt. income	Udg. exp.
	Mill. kr. <i>millions of kr.</i>	Mill. kr. <i>millions of kr.</i>
Konsum <i>consumption:</i>		
Privat <i>private</i>	11 975	»
Offentligt <i>government</i>	1 921	»
Bruttoinvestering <i>gross investment:</i>		
Privat <i>private</i>	2 892	»
Offentlig <i>government</i>	464	»
Udførsel af varer og tjenester <i>exports of goods and services</i> ...	2 243	»
Indførsel af varer og tjenester <i>imports of goods and services</i> ..	÷ 3 119	»
I alt = bruttonationalprodukt <i>total = gross national product</i> ..	16 376	»
Løn, rente og overskud <i>wages, interest and profits:</i>		
Til private personer <i>to private persons</i>	»	12 582
Selskabshenlæggelser <i>corporate saving</i>	»	305
Selskabssk., arbejdsg. bidrag <i>corpo. tax., contribu. fr. employ.</i>	»	163
Eksportafgifter <i>export duties</i>	»	54
Overskud af offentlige erhvervsvirksomheder <i>profits of government enterprises</i>	»	82
Beregneede renter af offentlige administrationsbygninger m. m. <i>imputed interest on government buildings</i>	»	74
Afskrivning og vedligeholdelse <i>depreciation and maintenance:</i>		
Privat <i>private</i>	»	1 878
Offentlig <i>government</i>	»	322
Indirekte afgifter <i>indirect taxes</i>	»	1 054
Pristilskud <i>subsidies</i>	»	÷ 198
Renter og dividender til udlandet <i>interest and dividends to abroad</i>	»	85
Renter og dividender fra udlandet <i>interest and dividends from abroad</i>	»	÷ 25
I alt = bruttonationalprodukt <i>total = gross national product</i>	»	16 376
Overførsler <i>transfers:</i>		
Renter af offentlig gæld <i>interest on government debt</i>	»	»
Sociale understøttelser m. v. <i>social security etc.</i>	»	»
Direkte pers. skatter, ejendomssk., soc. forsik. bidrag <i>direct pers. tax., real estate tax., soc. security contribution</i>	»	»
Gebyrer og bøder <i>fees and fines</i>	»	»
Opsparing <i>saving:</i>		
Privat <i>private</i>	»	»
Offentlig <i>government</i>	»	»
Gaver til udlandet <i>gifts to abroad</i>	»	»
Lån m. v. fra udlandet <i>loans etc. from abroad</i>	»	»
	16 376	16 376

Table 1. National Accounts 1946.

Private personers driftskonto <i>private income and expenditure account</i>		Den offentlige sektors driftskonto <i>current account of the government sector</i>		Danmarks uden- landske omsætning af varer og tjenester <i>transactions in goods and services with the rest of the world</i>		Konto for opspa- ring og investering <i>saving and invest- ment account</i>	
Indt. income	Udg. exp.	Indt. income	Udg. exp.	Indt. income	Udg. exp.	Indt. income	Udg. exp.
Mill. kr. <i>millions of kr.</i>	Mill. kr. <i>millions of kr.</i>	Mill. kr. <i>millions of kr.</i>	Mill. kr. <i>millions of kr.</i>	Mill. kr. <i>millions of kr.</i>	Mill. kr. <i>millions of kr.</i>	Mill. kr. <i>millions of kr.</i>	Mill. kr. <i>millions of kr.</i>
»	11 975	»	»	»	»	»	»
»	»	»	1 921	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	2 892
»	»	»	»	»	»	»	464
»	»	»	»	»	2 243	»	»
»	»	»	»	3 119	»	»	»
»	11 975	»	1 921	3 119	2 243	»	3 356
12 582	»	»	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	305	»
»	»	163	»	»	»	»	»
»	»	54	»	»	»	»	»
»	»	82	»	»	»	»	»
»	»	74	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	1 878	»
»	»	»	»	»	»	322	»
»	»	1 054	»	»	»	»	»
»	»	»	198	»	»	»	»
»	»	»	»	85	»	»	»
»	»	»	»	»	25	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»
117	»	»	117	»	»	»	»
941	»	»	941	»	»	»	»
»	1 922	1 922	»	»	»	»	»
»	196	196	»	»	»	»	»
»	»	»	»	»	»	»	»
»	÷ 453	»	»	»	»	÷ 453	»
»	»	»	368	»	»	368	»
»	»	»	»	14	»	»	14
»	»	»	»	»	950	950	»
13 640	13 640	3 545	3 545	3 218	3 218	3 370	3 370

private produktionsfaktorer og dels af transfereringerne fra det offentlige, anvendes enten til konsum, direkte skatter m. v. eller til opsparing. Konsumet og skatterne er beregnet direkte, hvorefter den private opsparing fremkommer som en rest. Den usikkerhed det medfører, at den private opsparing således bestemmes som en differens, skal omtales nærmere i det følgende.

Den offentlige sektor viser dels det offentlige konsum og dels de gennem de offentlige kasser foregåede transfereringer.

Den tredje af sektorerne, Danmarks udenlandske omsætning af varer og tjenester, viser nettotilførslen fra eller nettoafgangen til udlandet af varer og tjenester og giver således udtryk for de lån eller gaver, landet netto har ydet til udlandet eller har modtaget fra udlandet.

Endelig er opsparing og investering samlet i en sektor for sig, hvor nettoinvesteringens finansiering særlig påkalder interesse. Denne fremgår af indtægtssiden og viser, at investeringen dels er finansieret gennem opsparingen (henholdsvis det offentliges, selskabernes og den private opsparing) og dels af underskudet på betalingsbalancens løbende poster.

5. Sammenligning mellem den nuværende og tidligere beregningsmåde.

Som det vil fremgå af tabel I, bliver det samlede bruttonationalprodukt i kostpriser ca. 15,5 milliarder kroner i 1946, medens det i hæftet »Nationalproduktet og nationalindkomsten 1930—46« offentliggjorte tal kun udgør ca. 13 milliarder kroner. Denne forskel på i alt 2,5 milliarder kroner skyldes flere forskellige forhold. Ved de beregninger, der er offentliggjort i nævnte hæfte, er udgifterne til vedligeholdelse og reparation samt til visse redskaber med kortere levetid opfattet som en omkostning svarende til fradraget for rå- og hjælpestoffer, men det er bemærket i den ovennævnte redegørelse, at man i overensstemmelse med de øvrige nordiske lande ved de fremtidige beregninger ville medtage udgifterne til reparation og vedligeholdelse under investeringerne, jfr. også Statistiske Efterretninger 1948 nr. 25,

hvor denne ændring er gennemført for 1946 og 1947. Det beløb, der således nu er medregnet under investeringerne, kan anslås til at ligge mellem 1 og 1,5 milliard kroner. Yderligere har man tidligere opfattet en del af de offentlige ydelsers »produktionsværdi« som en fradragspost for de andre erhverv — i lighed med rå- og hjælpestoffer —, medens hele beløbet for offentlige ydelser nu opfattes som »kollektivt konsum«. Det beløb, der tidligere blev fradraget, kan for 1946 anslås til ca. 300 mill. kr. Endvidere er de beregninger for årene før krigen, der danner udgangspunkt for beregningerne af de tidligere offentliggjorte tal for 1946, for visse erhverv mindre fuldstændige end de beregninger, der nu foreligger for 1946. Man kan anslå forskellen til godt 400 mill. kr. Endelig skal det bemærkes, at da de foran nævnte foreløbige tal for 1946 (13 milliarder kroner) er beregnet med udgangspunkt i tallene for nationalindkomsten før krigen i forbindelse med oplysningerne fra indkomstansættelserne om ændringerne i den personlige indkomst i 1939—1946, vil de ifølge sagens natur være usikre.

Kapitel II.

Konto for nationalprodukt og nationalindkomst 1946—1949.

I nærværende kapitel og de følgende fire kapitler skal gennemgås de enkelte sektorer i nationalregnskabet.

Den første konto i nationalregnskabet må opfattes som en konto for produktionen, idet dens indtægtsside viser værdien af nationalproduktet fordelt på konsum, investering samt udførselsoverskud m. v., og dens udgiftsside viser de med produktionen forbundne omkostninger samt yderligere de indirekte skatter med fradrag af pristilskud, således at kontoens totalsum giver bruttonationalproduktet.

I dette kapitel skal der gives en nærmere redegørelse for de enkelte poster på kontoen i 1946 sammenholdt med de foreløbige hovedtal for årene 1947, 1948 og 1949.

Fordelingen af bruttonationalproduktet på konsum og investering

samt udførselsoverskud er angivet i markedspriser, d. v. s. inclusive de indirekte afgifters prisforhøjende virkning og pristilskudenes prisnedsættende virkning. Dette medfører, at de indirekte afgifter minus pristilskudene, som ovenfor anført, er medtaget på udgiftssiden. Da der endvidere er regnet brutto, indgår også afskrivningerne og vedligeholdelsesudgifterne på udgiftssiden. Målt i markedspriser udgjorde bruttonationalproduktet, således som det fremgår af tabel 2, i 1946 16 376 mill. kr. og steg iflg. de foreløbige beregninger til 18 208 mill. kr. i 1947, 19 534 mill. kr. i 1948 og endelig til 20 884 mill. kr. i 1949, d. v. s. fra 1946 til 1949 med i alt ca. 28 pct. Størsteparten af stigningen skyldes dog stigende priser, idet den samlede stigning kun udgør ca. 10 pct., når der regnes i uændret prisniveau.

Som nærmere omtalt i kapitel I, svarer nationalproduktet ikke helt til nationalindkomsten, dels fordi der fra udlandet modtages rentebetalinger m. v. på danske lån til udlandet, og dels fordi en del af nationalproduktet på den anden side medgår til betaling af renter og udbytter m. v. på tidligere optagne lån i udlandet. For at få et udtryk for den del af nationalproduktet, der tilfalder den danske befolkning — nationalindkomsten — må nettorenteudgiften til udlandet derfor trækkes fra nationalproduktet. Herefter får man, at bruttonationalindkomsten i 1946 udgjorde 16 316 mill. kr., i 1947 18 133 mill. kr., i 1948 19 467 mill. kr. og i 1949 20 809 mill. kr.

Imidlertid svarer nationalindkomsten ikke til værdien af de varer og tjenester, der står til rådighed for indenlandsk konsum og investering, idet man hertil må lægge værdien af de fra udlandet modtagne varer og tjenester (inclusive rente- og dividendebetalinger) og fradrage værdien af de varer og tjenester, der leveres til udlandet (inclusive rente- og dividendeindkomster). D. v. s., at nettotilførslen af varer og tjenester fra udlandet må tillægges eller nettoafgangen fradrages for at komme til rådighedsbeløbet.

Rådighedsbeløbet udgjorde, som det ses af tabel 2, i 1946 17 252 mill. kr., hvoraf udlandet netto bidrog med 936 mill. kr. eller ca. 5 pct. Af det samlede rådighedsbeløb medgik 13 896 mill. kr. eller ca. 80 pct.

Tabel 2. Rådighedsbeløbet 1946—1949.

Table 2. Total Available Supply 1946—1949.

	1949		1948		1947	1946	
	Årets priser current prices	1947- priser 1947 prices	Årets priser current prices	1947- priser 1947 prices	Årets priser current prices	Årets priser current prices	1947- priser 1947 prices
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner
Bruttonationalproduktet i markedspriser gross national product at market prices	20 884	19 161	19 534	18 378	18 208	16 376	17 383
Nettorenteindtægten fra udlandet net interest from abroad	÷ 75	÷ 75	÷ 67	÷ 67	÷ 75	÷ 60	÷ 60
Bruttonationalindkomsten i markedspriser gross national income at market prices	20 809	19 086	19 467	18 311	18 133	16 316	17 323
+ Varer og tjenester modtaget fra udlandet (samlet indførsel, skibsudgifter m. v.) plus: goods and services received from abroad (total imports, ships' expenditures etc.)	4 947	4 722	4 043	3 779	3 613	3 204	3 661
÷ Varer og tjenester afgivet til udlandet (samlet udførsel, bruttofragt m. v.) less: goods and services delivered to abroad (total exports, gross freights etc.)	4 662	4 286	3 705	3 449	3 195	2 268	2 540
Tilsammen til rådighed (rådighedsbeløbet) total amount at disposal (total available supply)	21 094	19 522	19 805	18 641	18 551	17 252	18 444
Heraf til: of which:							
Privat konsum private consumption.	14 363	13 460	13 754	12 986	13 072	11 975	12 858
Off. konsum government consumption	2 155	1 969	2 100	1 989	2 029	1 921	1 961
Bruttoinvestering gross investment..	4 576	4 093	3 951	3 666	3 450	3 356	3 625
Indeks for rådigheds- { Årets priser beløbet { current prices.	122	»	115	»	108	100	»
Index for total available { 1947-priser supply { 1947 prices ..	»	106	»	101	101	»	100

til samfundets løbende konsumudgifter og resten, 3 356 mill. kr., til bruttoinvesteringerne.

Fra 1946 til 1947 steg rådighedsbeløbet med 1 299 mill. kr., fra 1947 til 1948 med 1 254 mill. kr. og endelig fra 1948 til 1949 yderligere

med 1 289 mill. kr., således at den samlede stigning andrager ca. 22 pct. målt i årets priser. I 1947-priser har der kun været en stigning på ca. 6 pct. Forøgelsen skyldes altså overvejende højere priser.

Af rådighedsbeløbets fordeling efter anvendelse i de tre år vil det ses, at investeringerne fra 1946 til 1947 kun steg med ca. 100 mill. kr., således at stigningen i rådighedsbeløbet først og fremmest medgik til en udvidelse af konsumet, en forøgelse, der dog næsten udelukkende kan tilskrives prisstigninger. Efter 1947 udviser investeringerne derimod en betydelig stærkere stigning end konsumet målt i årets priser. Tilsvarende fremgår også, når der regnes i 1947-priser, idet konsumet er det samme i 1947 og 1948 og kun steg med ca. 3 pct. fra 1948 til 1949, medens investeringerne i alt er steget knap 650 mill. kr. eller knap 19 pct. fra 1947 til 1949.

Udgiftssiden på kontoen for nationalproduktet viser som nævnt de samlede bruttoomkostninger ved frembringelsen af nationalproduktet i markedspriser. Trækkes herfra de indirekte afgifter ÷ pristilskudene samt afskrivningerne og vedligeholdelsesudgifterne, når man til nettofaktorindkomsten, aflønningen af de i produktionen medvirkende faktorer.

Man kan være interesseret i en opdeling af faktorindkomsten ud fra tre forskellige synspunkter. For det første: en opdeling efter indkomststart i arbejds løn, renteindkomst og driftsherregvinst etc., for det andet: en deling på private personers indkomst, selskabsindkomst og det offentliges indkomst og endelig for det tredje: en deling efter de enkelte erhvervs bidrag til faktorindkomsten. Den første deling har man endnu ikke kunnet gennemføre, men har til hensigt ved de fremtidige beregninger over nationalindkomsten m. v. at søge denne deling foretaget.

Faktorindkomstens fordeling på private personers indkomst, selskabers og det offentliges indkomst samt renterne til udlandet kan i grove træk aflæses af produktionskontoens udgiftsside, hvor de private personers indkomst er beregnet som en rest ud fra et ret sikkert kend-

skab til det offentlige indkomster samt til de indirekte afgifter og pristilskudene, nettorenteudgiften m. v. og en mere skønsmæssig beregning over afskrivningerne og vedligeholdelsesudgifterne samt over selskabernes indkomster. Nedenstående tabel 3 viser et uddrag af produktionskontoens udgiftsside i 1946, hvoraf faktorindkomstens fordeling på de nævnte områder fremgår.

Størsteparten af den samlede nettofaktorindkomst på 13 320 mill. kr. i 1946 tilfalder privatpersoner som lønninger, renteindtægter, over-

Tabel 3. Faktorindkomsten 1946.

Table 3. Factor Income 1946.

	Mill. kr. millions of kroner
Løn, rente og overskud <i>wages, interest and profits:</i>	
Til private personer <i>to private persons</i>	12 582
Til selskaber <i>to corporations</i>	468
Overskud af offentlige erhvervsvirksomheder og beregnede renter af offentlige administrationsbygninger m. v. <i>profits of government enterprises and imputed interest on government buildings</i>	156
Eksportafgifter <i>export duties</i>	54
Renteudgifter til udlandet (netto) <i>net interest expenditures to foreign countries</i>	60
Faktorindkomst <i>total factor income</i> ...	13 320

skud af virksomheder m. v., medens knap en halv milliard tilbageholdes i aktieselskaber, brugsforeninger m. v. til henlæggelser og til selskabsskatter, ca. 200 mill. kr. tilfalder det offentlige dels som overskud af de offentlige virksomheder (offentlige værker, statsbanerne o. s. v.) dels som beregnede renter af offentlige bygninger og anlæg og dels som eksportafgifter, idet disse er medregnet i nationalindkomsten som offentlige erhvervsindtægter. Endelig tilfalder 60 mill. kr. udlandet som renter og dividender m. v. netto.

Foruden denne fordeling af faktorindkomsten kan der, som nævnt, gives oplysninger om de enkelte erhvervs bidrag til faktorindkomsten.

Ved denne opgørelse er medtaget afskrivninger og vedligeholdelsesudgifterne, således at fordelingen vedrører bruttofaktoringkomsten (bruttonationalproduktet i kostpriser).

I efterfølgende tabel 4 er der nærmere redegjort for de enkelte erhvervs bidrag til bruttofaktoringkomsten i 1946, idet de for årene 1947 til 1949 beregnede, foreløbige tal er anført til sammenligning.

Landbruget og industrien bidrog herefter i 1946 hver for sig med 16—17 pct. til den samlede faktoringkomst i 1946. Håndværkets andel udgjorde 9 pct., og indenfor handel og pengeomsætning fremkom ca. 20 pct. af den samlede faktoringkomst. Ved sammenligningen af de enkelte erhvervs bidrag til faktoringkomsten må det erindres, at størrelsen af de enkelte erhvervs indkomst bl. a. beror på, hvad man har medtaget under det pågældende erhverv — jfr. nærmere herom i kapitel VII. Der kan i denne forbindelse være grund til at pege på, at specielt handel og pengeomsætning er en meget omfattende gruppe, der inkluderer så forskellige områder som egentlig handel, pengeinstitutter, forlystelser, hoteller og restaurationer etc.

De anførte foreløbige tal for årene 1947 til 1949 viser, at fra 1946 til 1949 er bruttofaktoringkomsten steget med ca. 26 pct. til i alt 19 573 mill. kr. Korrigeres der for befolkningstilvæksten, bliver stigningen ca. 22 pct. En betydelig del af disse stigninger skyldes dog prisstigninger, idet stigningen i den samlede bruttofaktoringkomst målt i 1947-priser fra 1946 til 1949 kun er ca. 9 pct.

Landbrugets bruttofaktoringkomst er steget med i alt 985 mill. kr. fra 1946 til 1949, hvoraf dog ca. 800 mill. kr. skyldes prisstigninger. Den dårlige høst i 1947 medførte nedgang i den animalske produktion allerede fra 1946 til 1947 på grund af den ringere fodermængde og var også medvirkende til et fald i produktionen af animalske varer fra 1947 til 1948. I 1948 påbegyndtes ganske vist en genopbygning af de i 1947 reducerede besætninger, men værdien heraf, der indgår i landbrugets nationalprodukt, opvejede ikke nedgangen i slagtningerne, således at der først i 1949 indtraf en stigning i den producerede mængde. Da yderligere anvendelsen af råstoffer er steget i disse år, faldt

Tabel 4. Bruttofaktorindkomsten fordelt på erhverv 1946—1949.

Table 4. Gross Factor Income by Industrial Origin 1946—1949.

	1949		1948		1947	1946		
	Årets priser current prices	1947- priser 1947 prices	Årets priser current prices	1947- priser 1947 prices	Årets priser current prices	Årets priser current prices	1947- priser 1947 prices	
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	
Landbrug <i>agriculture</i>	3 562	2 981	3 067	2 659	2 747	2 577	2 803	
Skovbrug <i>forestry</i>	68	59	70	66	67	66	73	
Gartneri m. v. <i>gardening etc.</i>	391	510	538	552	457	470	475	
Biavl, pelsdyrhold og jagt <i>bee-keeping, fur farming and hunting</i>	32	32	32	31	31	36	38	
Fiskeri <i>fisheries</i>	135	129	133	125	116	126	120	
Tørve- og brunkulsproduktion <i>produc- tion of peat and lignite</i>	74	77	159	159	216	174	174	
I alt <i>total</i> ...	4 262	3 788	3 999	3 592	3 634	3 449	3 683	
Industri <i>industry</i>	3 813	3 467	3 349	3 193	2 974	2 432	2 689	
Håndværk <i>handicrafts</i>	2 121	1 887	1 945	1 826	1 816	1 450	1 615	
Bygge- og anlægsvirksomhed <i>building and other construction</i>	1 053	950	950	884	873	801	867	
Offentlige værker <i>public utilities</i>	264	238	237	218	220	214	198	
I alt <i>total</i> ...	7 251	6 542	6 481	6 121	5 883	4 897	5 369	
Handel og pengeomsætning m. v. <i>com- merce, finance, insurance etc.</i>	3 480	3 226	3 385	3 256	3 260	3 146	3 275	
Transport m. v. <i>transportation etc.</i>	1 400	1 481	1 366	1 420	1 351	1 142	1 214	
Boligbenyttelse <i>dwellings</i>	865	826	833	812	799	793	810	
Liberale erhverv <i>professional services</i> ..	367	367	380	380	356	334	371	
Husgerning <i>domestic services</i>	405	390	419	398	406	399	426	
Offentlige ydelser <i>government services</i> ..	1 543	1 410	1 499	1 420	1 420	1 360	1 389	
Bruttofaktorindkomsten <i>gross factor in- come</i>	19 573	18 030	18 362	17 399	17 109	15 520	16 537	
Pr. indbygger <i>per capita</i>	Kr. 4 627	Kr. 4 262	Kr. 4 382	Kr. 4 153	Kr. 4 127	Kr. 3 784	Kr. 4 032	
Indeks pr. indbygger <i>index per capita</i>	Årets priser <i>current prices</i>		122	»	116	»	109	100
	1947-priser <i>1947 prices</i> ..		»	106	»	103	102	»

landbrugets bruttofaktorindkomst målt i 1947-priser fra 2 803 mill. kr. i 1946 til 2 659 mill. kr. i 1948, d. v. s. med godt 5 pct. og er først i 1949 steget til 2 981 mill. kr.

Bruttofaktorindkomsten i industrien er fra 1946 til 1949 steget meget kraftigt, nemlig med i alt ca. 57 pct., hvoraf ca. halvdelen skyldes prisstigning. Fra 1946 til 1947 androg stigningen ca. 540 mill. kr., hvilket målt i 1947-priser svarer til 285 mill. kr. Fra 1947 til 1948 var stigningen noget mindre, i alt 375 mill. kr., hvilket svarede til en stigning på 219 mill. kr. i 1947-priser, og fra 1948 til 1949 androg stigningen godt 460 mill. kr. målt i årets priser og 274 mill. kr. målt i 1947-priser. Faktorindkomsten (i 1947-priser) er herefter steget med ca. 11 pct. fra 1946 til 1947, med ca. 7 pct. fra 1947 til 1948 og med ca. 9 pct. fra 1948 til 1949. Den samlede mængdestigning andrager i alt 29 pct.

Stigningen i håndværkets bruttofaktorindkomst fra 1946 til 1947 skyldes overvejende en større produktion, medens den iøvrigt ret beskedne stigning fra 1947 til 1948 og 1949 overvejende skyldes stigende priser.

For handel og pengeomsætningen er tallene for 1947—49 meget usikre og muligvis noget for lave i sammenligning med tallet for 1946. I bygge- og anlægsvirksomheden er der foregået en produktionsfremgang fra år til år, idet især boligbyggeriet er steget. For transportens vedkommende er der sket en ret kraftig stigning fra 1946 til 1949 som følge af det forbedrede transportmateriel, den rigeligere benzimport og den kraftigere udnyttelse af materiellet.

Kapitel III.

Danmarks udenlandske omsætning af varer og tjenester 1946—1949.

Den udenlandske omsætning af varer og tjenester indgår som en særlig konto i nationalregnskabet, hvor indtægtssiden viser udlandets indtægter fra salg af varer og tjenester til Danmark samt de herfra landet betalte renter og udbytter til udlandet, medens udgiftssiden viser udlandets betaling for den danske eksport, udlandets rentebeta-

linger til Danmark samt de af udlandet ydede lån og gaver (netto) her til landet.

Tabel 5 gengiver Danmarks udenlandske omsætning af varer og tjenester i årene 1946 til 1949, idet der dog ikke er taget hensyn til indtægten fra den svenske eftergivelse af dansk gæld til et beløb af 57 mill. kr., som er opført på betalingsbalancen for 1946. I kapitel VI tabel 18 er denne eftergivelse af gæld dog medregnet under stigningen i landets nationalformue. Som det fremgår af tabel 5, udgjorde værdien af de fra udlandet modtagne varer og tjenester i 1946 3 204 mill. kr., medens værdien af de her fra landet afgivne vare- og tjenesteydelser kun var 2 254 mill. kr., hvorfor varer og tjenester modtaget fra udlandet (netto) androg 950 mill. kr., hvoraf nettorenteudgiften til udlandet udgjorde 60 mill. kr. Denne rentebetaling er den del af det danske nationalprodukt, der tilfalder udlandet som betaling for den kapital, hvormed udlandet deltager i landets produktion, og svarer, som tidligere omtalt, til forskellen mellem nationalproduktets værdi og nationalindkomstens. Netto-renteudgiften indgår derfor ikke i den mængde varer og tjenester, der står til rådighed for indenlandsk konsum og investering. Det kan bemærkes, at en UNNRA-gave på 14 mill. kr., der i 1946 ydedes fra Danmark, ikke er medregnet i eksporttallet og derfor må fradrages i nettotilførslen af varer og tjenester for at få nettoværdien af udlandets bidrag til det indenlandske rådighedsbeløb frem, hvorefter denne i 1946 bliver 936 mill. kr. I årene 1947 til 1949 udgjorde nettotilførslen af varer og tjenester henholdsvis 418, 338 og 285 mill. kr. Heraf dækkede de modtagne statslige nettogaveydelser i 1948 72 mill. kr. og i 1949 563 mill. kr. På betalingsbalancen, som er offentliggjort i Statistiske Efterretninger nr. 41 af 18. august 1950, er disse gaveydelser opført blandt de løbende poster, hvorefter underskudet der kun bliver 266 mill. kr. i 1948, medens der i 1949 foreligger et overskud på 278 mill. kr. Imidlertid kan man ved beregning af rådighedsbeløbet ikke fradrage netto-gaveydelserne i underskudet, da rådighedsbeløbet er udtryk for den samlede mængde

Tabel 5. Danmarks udenlandske omsætning af varer og tjenester 1946—1949.¹⁾Table 5. Transactions in goods and services with the rest of the world 1946—49.¹⁾

	1949	1948	1947	1946
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner
<i>Udgifter expenditures</i>				
Samlet indførsel <i>total imports</i>	4 282	3 475	3 148	2 864
Skibsudgifter <i>expenditures of Danish ships</i>	310	298	220	140
Danskes rejser i udlandet <i>tourism and travel</i> ..	160	90	55	50
Renteudgifter, aktieudbytter o. l. <i>interest and dividends</i>	110	100	105	85
Andre løbende udgifter <i>other current expenditures</i>	85	80	85	65
I alt løbende udgifter <i>total current expenditures</i> ..	4 947	4 043	3 613	3 204
<i>Indtægter income</i>				
Samlet udførsel <i>total exports</i>	3 644	2 782	2 368	1 633
Bruttofragt for udenlandsk skibsfart <i>gross freight earnings</i>	643	633	582	431
Befordring af udenlandske passagerer på danske skibe <i>passenger freight earnings</i>	15	15	15	10
Indtægter af fremmede skibe <i>sales to foreign ships</i>	100	75	50	45
Udlændinges rejser i Danmark <i>tourism and travel</i>	110	50	40	35
Renteindtægter, aktieudbytter o. l. <i>interest and dividends</i>	35	33	30	25
Andre løbende indtægter <i>other current income</i> ..	115	117	110	75
I alt løbende indtægter <i>total current income</i> ...	4 662	3 705	3 195	2 254
Varer og tjenester modtaget fra udlandet (netto) <i>goods and services from abroad (net)</i>	285	338	418	950

¹⁾ I overensstemmelse med den ændrede fremgangsmåde ved opgørelsen af betalingsbalancen, jfr. Stat. Efterretng. 1950, nr. 41, er bruttofragten for udenlandsk skibsfart i 1948 og 1949 opgjort excl. opregningen af timecharter-fragten til bruttotal og skibsudgifterne opgjort tilsvarende mindre, hvorfor skibsindtægterne og -udgifterne ikke er helt sammenlignelige fra 1946—47 til 1948—49. *The figures concerning freight income and expenditures of Danish ships are not quite comparable from 1946—47 to 1948—49.*

varer og tjenester, der står til rådighed, uanset hvorledes de er finansieret.

Nedgangen i underskudet fra 1946 til 1949 er i første række en følge af den stigende eksport og stigningen i de af danske skibe i udenlandsk fart indsejlede bruttofragtbeløb.

Foruden den i tabel 5 anførte opstilling af den udenlandske omsætning af varer og tjenester har man i tabel 6 fordelt de i tabelafdelingens tabel II anførte tal for udførsel og indførsel m. v. i 1946 på de enkelte erhverv. Med hensyn til det begrebsmæssige indhold af de nævnte indtægter og udgifter, samt deres fordeling på erhverv, skal henvises til, hvad foran er anført i kapitel I, side 7 ff.

Ved denne fordeling af udenrigsomsætningen på erhverv har man på den ene side ikke taget hensyn til nettorenteudgiften og på den anden side blandt eksporten medregnet UNNRA-gaven, således at udenrigsomsætningens underskud i tabel II (jfr. nedenfor tabel 6) er på 876 mill. kr.

Tabel 6. Den samlede udførsel og indførsel fordelt på erhverv 1946.

Table 6. Total Exports and Imports Classified by Trades 1946.

	Udførsel m. v. exports etc.		Indførsel m. v. imports etc.		Mer- import m. v. import surplus etc.
	Mill. kr. millions of kroner	pct.-vis in per cent	Mill. kr. millions of kroner	pct.-vis in per cent	
Landbrug <i>agriculture</i>	947	45	189	6	÷ 758
Skovbrug <i>forestry</i>	1	—	7	—	6
Gartneri m. v. <i>gardening etc.</i>	17	1	37	1	20
Biavl, pelsdyrhold og jagt <i>bee-keeping, fur farming and hunting</i>	2	—	3	—	1
Fiskeri <i>fisheries</i>	146	7	16	1	÷ 130
Industri <i>industry</i>	387	19	2 568	86	2 181
Offentlige værker <i>public utilities</i>	»	»	104	4	104
Handel m. v. (exportøravance) <i>commerce etc. (exporters' margin)</i>	84	4	»	»	÷ 84
Turistudgifter (netto) <i>tourist expendi- tures (net)</i>	»	»	15	1	15
Transport <i>transportation</i> :					
1) Skibsfart <i>shipping</i>	441	21	35	1	÷ 406
2) Transport af udførselsvarer til grænsen <i>inland transportation of export goods</i> ..	73	3	»	»	÷ 73
I alt <i>total</i> ...	2 098	100	2 974	100	876

Tabel 7. Forholdet mellem produktionsværdi og ud- og indførsel 1946.

Table 7. The Relation between Value of Output, Exports and Imports in 1946.

	Produktionsværdi (excl. told) value of output (import duties excluded)	Udførsel m. v. exports etc.	Prod. værdi ÷ udførsel value of output less exports	Indførsel m. v. imports etc.	Told import duties	Indenlandsk forbrug domestic use	Udførsel i pct. af produktionsværdi exports in per cent of value of output	Indførsel i pct. af indenlandsk forbrug imports in per cent of domestic use
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Procent in per cent	Procent in per cent
Landbrug <i>agriculture</i>	2 983	947	2 036	189	17	2 242	31,7	8,4
Skovbrug <i>forestry</i>	67	1	66	7	»	73	1,5	9,8
Gartneri m. v. <i>gardening etc.</i> ...	596	17	579	37	2	618	2,9	6,0
Biavl, pelsdyrhold og jagt <i>bee-keeping, fur farming and hunting</i>	44	2	42	3	»	45	4,5	6,7
Fiskeri <i>fisheries</i>	171	146	25	16	»	41	85,4	39,0
Industri og håndværk <i>industry and handicrafts</i>	8 112	387	7 725	2 568	110	10 403	4,8	24,7
Offentlige værker <i>public utilities</i>	380	»	380	104	»	484	»	21,5
Handel og pengeomsætning m. v. <i>commerce, finance, etc.</i>	3 895	84	3 811	15	»	3 826	2,2	0,4
Transport m. v. <i>transportation etc.</i>	1 484	514	970	35	»	1 005	34,6	3,5
I alt <i>total</i>	17 732	2 098	15 634	2 974	129	18 737	11,8	15,9

Det ses af tabellen, at landbruget, transporten og industrien i den angivne orden bidrager med de største andele til de samlede eksportindtægter, medens hovedparten af importen består af industrivarer. Den til de offentlige værker henregneede import er i det væsentlige gasværksprodukter som koks, asfalt m. v.

En yderligere undersøgelse af udenrigsomsætningens betydning for de enkelte erhverv er foretaget i tabel 7. Her er udførselen fra de pågældende erhverv sat i forhold til produktionsværdien i markedspriser. Det fremgår heraf, at for fiskeriets vedkommende eksporteres i alt ca. 85 pct. af fangstens totalværdi, samt at godt 30 pct. af landbrugsproduktionen og en lignende andel af værdien af transport-erhvervets tjenester eksporteres. Da udenrigsomsætningen af håndværks- og industrivarer må ses under eet, er udførselen af industrivarer

målt i forhold til den samlede produktionsværdi i disse to erhverv og andrager da ca. 5 pct. i alt.

Ved til produktionsværdien minus eksporten at lægge importværdien og tolden på denne når man frem til værdien af det indenlandske forbrug og kan, som det er gjort i tabellens sidste kolonne, undersøge, hvor stor en del heraf, der stammer fra importen. Af det samlede forbrug af industri- og håndværksvarer andrager importen således ca. 25 pct., medens importen af landbrugsvarer og gartnerivarer derimod kun udgør ca. 8 og 6 pct. af det indenlandske forbrug. For fiskeriets vedkommende gør der sig det særlige forhold gældende, at færøske fisk indgår i importtallene og i eksporttallene, således at importens tilsyneladende store andel af det indenlandske forbrug af fisk (ca. 40 pct.) overvejende er udtryk for import til reeksport.

Medens tabel 7 viser, hvilke andele udenrigsomsætningen udgør af den samlede produktion og det samlede forbrug (inclusive rå- og hjælpestoffer), kunne der også være tale om at opgøre udenrigsomsætningens andel af bruttonationalproduktet eller af rådighedsbeløbet. En opgørelse viser, at udførselen i 1946 i alt andrager ca. 13 pct. af bruttonationalproduktet i markedspriser, og at indførselen andrager ca. 17 pct. af de samlede udgifter til konsum og investeringer her i landet.

Kapitel IV.

Private personers driftskonto 1946.

Private personers indtægter består dels af faktorindkomsten udbetalt til private personer, d. v. s. samtlige lønninger, renteindtægter og udbytter (jfr. tabel 3, side 23) og dels af de private indkomster fra det offentlige i form af renter på den offentlige gæld og de forskellige sociale understøttelser. Foruden den ovennævnte indkomst indgår yderligere den del af selskabernes indkomster, der ikke udbetales til private personer, d. v. s. selskabshenlæggelser og selskabsskatter på indkomstsiden i den private sektor. Lægges disse indkomster til de

private personers indkomster, den såkaldte personlige indkomst, fås, hvad der er benævnt, den samlede private indkomst. Af tabel 8 fremgår den nærmere sammenhæng. Som det ses af tabellen, udgjorde den personlige indkomst i 1946 13 640 mill. kr. Heraf medgik 2 118 mill. kr. til betaling af direkte skatter, medens i alt 11 975 mill. kr. anvendtes til private konsumudgifter. De private personers udgifter oversteg herefter den personlige indkomst med 453 mill. kr., der repræsenterer et formueforbrug, en negativ opsparing.

Tabel 8. Den personlige indkomst og anvendelsen deraf 1946.
Table 8. Personal Income and Expenditure 1946.

	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
1. Faktorindkomsten i den private sektor (jfr. tab. 3) <i>factor income of the private sector (confer table 3)</i>	13 050
2. Direkte overførsler fra det offentlige til borgerne <i>direct transfers from the government to the private sector</i>	1 058
3. Samlet privat indkomst (1 + 2) <i>total private income (1 + 2)</i>	14 108
4. Heraf i selskaberne til henlæggelser og selskabsskatter of <i>which corporate saving and taxes</i>	468
5. Personlig indkomst (3 ÷ 4) <i>personal income (3 ÷ 4)</i>	13 640
6. Heraf til direkte skatter og gebyrer of <i>which direct taxes and fees</i>	2 118
7. Rest til personlig disponibel indkomst (5 ÷ 6) <i>disposable income (5 ÷ 6)</i>	11 522
8. Heraf til privat konsum of <i>which spent on private consumption</i>	11 975
9. Rest til personlig opsparing <i>available for personal saving</i> ..	÷ 453

Tallene for den personlige opsparing er ikke bestemt ved en direkte opgørelse, men er beregnet som et restbeløb, idet man opfatter den samlede indenlandske opsparing som lig forskellen mellem nettoinvesteringerne og nettotilførslen af varer og tjenester fra udlandet. Da både denne og nettoinvesteringerne er bestemt ad anden vej, har man herudfra kunnet beregne størrelsen af den samlede opsparing her i landet. Den offentlige opsparing er bestemt på grund-

lag af Statens og kommunernes regnskaber, og opsparingen i selskaberne er tilnærmelsesvis kendt fra aktieselskabsstatistikken samt selskabsbeskatningen. Den resterende del af den samlede opsparing er herefter personlig opsparing. Tallene for den personlige opsparing er naturligvis kun sikre i samme omfang som de størrelser, der indgår i restberegningen, er sikre. Da afskrivningernes størrelse, som nævnt i kapitel I, beror på en beregningsmæssig fastsættelse, og da f. eks. også selskabsopsparings størrelse er ret usikker, vil også den personlige opsparings størrelse kun tilnærmelsesvis være kendt.

I tilknytning til omtalen af de private udgifter skal der gives en nærmere fordeling af det private konsums sammensætning. Det har dog kun været muligt at korrigere de samlede konsumudgifter for lagerændringer, medens det ikke er udelukket, at konsumet af enkelte af de anførte varegrupper omfatter, hvad der er lagt på lager, og der muligvis i andre er foretaget for store fradrag for lagertilvæksten.

Tabel 9, der viser en opdeling af det private konsum på undergrupper, er beregnet i de priser, konsumenterne betaler, d. v. s. i de fleste tilfælde inklusive både transportomkostninger og engros- og detailavancer.

Det samlede private konsum udgjorde herefter i 1946 som nævnt 11 975 mill. kr. Af den samlede private konsumudgift i 1946 udgjorde næringsmidlerne knap en tredjedel og nydelsesmidlerne ca. en ottendedel (14 pct.). Blandt udgifterne til næringsmidler er kød- og konservesudgifterne de største, ligesom også udgiften til mejeriprodukter samt brød og kiks og de forskellige gartneriprodukter spiller en stor rolle. Nydelsesmiddeludgiften går fortrinsvis til øl og tobak. Udgifterne til tekstil, konfektion og fodtøj samt til møbler og husgeråd m. v. androg i 1946 ca. 14 og ca. 7 pct. af de samlede private konsumudgifter.

Køb af forskellige personlige tjenesteydelser som rengøringsarbejde, barbering, frisering, forlystelser, eller tjenesteydelser fra liberale erhverv, pengeomsætning m. v. beslaglægger omkring 1 600

Tabel 9. Det samlede private konsum 1946.

Table 9. Total Private Consumption 1946.

	Årets priser current prices		1947- priser 1947 prices
	Mill. kr. millions of kroner	pct. per cent	Mill. kr. millions of kroner
Brød og kiks <i>bread and biscuits</i>	425	3,6	425
Mel og gryn <i>flour and groats</i>	74	0,6	74
Sukker <i>sugar</i>	65	0,5	65
Kød, flæsk og fjerkræ <i>meat, pork and poultry</i>	1 107	9,3	1 202
Kødkonserves og tilberedte kødvarer <i>canned meat and prepared meat</i>			
Margarine <i>margarine</i>	14	0,1	15
Smør <i>butter</i>	250	2,1	277
Ost <i>cheese</i>	108	0,9	112
Andre mejeriprodukter <i>other dairy products</i>	446	3,7	483
Æg <i>eggs</i>	157	1,3	188
Kartofler, frugt og gartneriprodukter (herunder konserves) <i>potatoes, fruit and vegetables (including canned)</i>	829	6,9	827
Fisk (herunder konserves) <i>fish (including canned)</i>	120	1,0	132
Andre næringsmidler <i>other foods</i>	144	1,2	164
I alt næringsmidler <i>total foods</i>	3 739	31,2	3 964
Tobak <i>tobacco</i>	577	4,8	646
Øl <i>beer</i>	750	6,3	855
Spiritus og andre drikkevarer <i>liquors and other beverages</i>			
Mineralvand <i>mineral waters</i>	50	0,4	51
Chokolade og sukkervarer <i>chocolate and sweets</i>	215	1,8	277
Kaffe, te m. v. <i>coffee, tea etc.</i>	94	0,8	106
I alt nydelsesmidler <i>total beverages, tobacco etc.</i>	1 686	14,1	1 935
Hatte, handsker og buntmagerarbejde <i>hats, gloves, furs and skins</i>	143	1,2	143
Herre- og damekonfektion, underbeklædning <i>clothing</i>	814	6,8	848
Trikotagevarer <i>hosiery</i>	240	2,0	250
Andre tekstil- og konfektionsvarer m. v. <i>other textiles, clothing etc.</i>	255	2,1	265
Fodtøj <i>footwear</i>	174	1,5	174
I alt tekstil, konfektion og fodtøj <i>total textiles, clothing and footwear</i>	1 626	13,6	1 680
Møbler og trævarer <i>furniture and wooden products</i>	231	1,9	291

(fortsættes) (to be continued)

Tabel 9 (fortsat).

Table 9 (continued).

	Årets priser <i>current prices</i>		1947- priser <i>1947 prices</i>
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	pct. <i>per cent</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
Husgeråd, radioapparater, sten, ler, porcelæn m. v. samt guld, sølv og elektropletvarer <i>household utensils, wireless sets, stone, earthenware, porcelain etc. and gold, silver and galvanised products</i>	586	4,9	610
I alt møbler, husgeråd m. v. <i>total furniture, household utensils etc.</i>	817	6,8	901
Husleje <i>rent</i>	793	6,6	811
Brændsel <i>fuel</i>	262	2,2	263
Gas, vand og elektricitet <i>gas, water and electricity</i>	298	2,5	276
I alt husleje m. v. <i>total rent etc.</i>	1 353	11,3	1 350
Husgerning <i>domestic services</i>	399	3,3	426
Sæbe, soda, vask, personlig hygiejne m. v. <i>soap, soda, laundry, personal hygiene etc.</i>	264	2,2	281
I alt vask, personlig hygiejne m. v. samt husgerning <i>total laundry, personal hygiene etc. and domestic serv.</i>	663	5,5	707
Blade og tidsskrifter <i>newspapers and magazines</i>	251	2,1	293
Papir og papvarer <i>paper and cardboard products</i>	38	0,3	46
Diverse andre varer (blomster, tændstikker, kosmetik, farver, forsk. kemiske præparater) <i>miscellaneous articles (flowers, matches, cosmetics, colours, div. chemical preparations)</i>	307	2,6	329
I alt blade m. v., papir og papvarer samt diverse andre varer <i>total newspapers etc., paper and cardboard articles and miscellaneous articles</i>	596	5,0	668
Post, telekommunikation (telefon, telegraf og radio) <i>postal and telegraph service and radio</i>	85	0,7	89
Indkøb af transportmidler (automobiler, cykler og barnevogne) <i>purchase of means of transportation (motor cars, bicycles and perambulators)</i>	132	1,1	142
Transport <i>transportation</i>	345	2,9	368
I alt transport m. v. <i>total transportation etc.</i>	562	4,7	599
Teatre, biografer m. v., samt restauranter m. v. <i>theatres, motion pictures etc. and restaurants etc.</i>	521	4,4	605
Liberale erhverv, pengeomsætning, forsikring m. v. <i>professional services and finance, insurance etc.</i>	412	3,4	449
I alt tjenester <i>total services</i>	933	7,8	1 054
Det private konsum i alt <i>total private consumption</i> ...	11 976	100,0	12 858

Tabel 10. Konsumet fordelt efter de erhverv, i hvilke konsumvarerne er produceret, eller hvortil de importerede konsumvarer er henført 1946.

Table 10. Consumption Classified by the Trades in which the Goods Are Produced or to which the Imported Goods Have Been Assigned 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	pct. per cent		Mill. kr. millions of kroner	pct. per cent
Landbrug <i>agriculture</i>	1 436	12,0	Handel og pengeomsætning		
Skovbrug <i>forestry</i>	12	0,1	m. v. <i>commerce, finance, in-</i>		
Gartneri m. v. <i>gardening etc.</i>	528	4,4	<i>insurance etc.</i>	3 094	25,8
Biavl, pelsdyrhold og jagt <i>bee-</i>			Transport m. v. <i>transportation</i>		
<i>keeping, fur farming and</i>			<i>etc.</i>	515	4,3
<i>hunting</i>	33	0,3	Boligbenyttelse <i>dwellings</i>	793	6,6
Fiskeri <i>fisheries</i>	19	0,2	Liberale erhverv <i>professional</i>		
Tørve- og brunkulsproduktion			<i>services</i>	284	2,4
<i>production of peat and lignite</i>	76	0,6	Husgerning <i>domestic services</i> .	399	3,3
Industri <i>industry</i>	3 051	25,5	Det private konsum ialt <i>total</i>		
Håndværk <i>handicrafts</i>	1 437	12,0	<i>private consumption</i>	11 975	100,0
Off. værker <i>public utilities</i> . . .	298	2,5			

mill. kr. eller ca. 13 pct. af de private konsumudgifter, medens transportudgifterne beløber sig til omkring 5 pct.

Som det fremgår af tabel 2, s. 21, steg de samlede private konsumudgifter med ca. 20 pct. fra 1946 til 1949. Af denne stigning skyldes dog størsteparten prisstigninger, idet konsumet målt i 1947-priser kun er steget knapt 5 pct. fra 1946 til 1949.

Af tabel 10, der viser et uddrag af tabel II, vil det fremgå, indenfor hvilke erhverv konsumvarerne er produceret — for importerede konsumvarers vedkommende henført til. Da imidlertid handelsavancen på konsumvarer er opført som konsum, hidrørende fra handelen, og transportomkostningernes andel af konsumvarerne er opført som en transportydelse, giver tabellen ikke umiddelbart udtryk f. eks. for værdien af befolkningens forbrug af landbrugsvarer, industrivarer etc. Med disse forbehold vil det ses, at af de samlede private konsumudgifter på 11 975 mill. kr. er ca. 12 pct., betalt til landbruget, ca. 4 pct. til gartneri m. v., ca. 37 pct. til industri og håndværk og ca. 26 pct. til handel og pengeomsætning m. v.

Kapitel V.

Den offentlige sektors driftskonto 1946.

Det offentliges virksomhed falder i tre dele. For det første stilles der gennem det offentliges virksomhed en række goder og tjenester til rådighed for befolkningen uden nogen direkte modydelse som ved et køb. Det drejer sig om rets- og politivæsen, militær, skoler, sygehuse, veje, kloaker o. s. v., det såkaldte kollektive konsum, hvorunder i 1946 også udgifterne til tyske flygtninge medregnedes. For det andet formidler det offentlige en række indkomstoverførsler ved udbetaling af sociale ydelser, understøttelser, renter af offentlig gæld m. v. Under disse indkomstoverførsler er også ind- og udbetalingerne i syge- og arbejdsløsheds-kasserne medregnet. Medtagelsen af disse sociale sikringsordninger under det offentlige motiveres med, at de i stigende grad mister karakter af private forsikringsmæssige ordninger og snarere fungerer som halvoffentlige administrationsorganer under nøje kontrol fra det offentlige, hvortil kommer, at specielt arbejdsløsheds-kassernes finanser i det lange løb kan have en selvstændig finanspolitisk virkning. Endelig for det tredje drives en række erhvervsvirksomheder på forskellige områder for offentlig regning. Dette gælder f. eks. statsbanerne, de offentlige værker, havne i offentlig eje, den militære klædefabrik o. fl. a. Disse virksomheders bruttonationalprodukt er henført til de pågældende erhverv — statsbanerne er medregnet under transporten, de offentlige værker i en erhvervsgruppe for sig o. s. v. I dette kapitel er alle tre sider af det offentliges virksomhed belyst ved en undersøgelse af de offentlige indtægter og udgifter (incl. syge- og arbejdsløshedsforsikringen), medens der med hensyn til den nærmere belysning af de offentlige ydelsers bruttonationalprodukt og bruttonationalproduktet i de offentlige erhvervsvirksomheder henvises til den detaljerede gennemgang af erhvervenes bidrag til nationalproduktet i kapitel VII.

Tabel 11 viser for året 1946 et sammendrag af de offentlige regnskaber, hvor der ved henføring af de enkelte regnskabsposter i regnskaberne til de i tabellen anførte grupper udelukkende er taget hensyn til posternes reelle økonomiske betydning og ikke til deres formelle

Tabel 11. De offentlige finanser 1946.

Table 11. Government Finances 1946.

	Staten (incl. ud- lignings- fonden) central government (in- cluding the equaliza- tion fund)	Kom- munerne local govern- ments	Social forsikring social security	Offentlige erhvervs- virksomh. government enter- prises	Det of- fentl. ialt total go- vernment finances
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner
Indtægt i off. erhvervsvirksomheder <i>value of output of government enterprises</i>	»	»	»	994	994
Forrentning af ikke-udbyttegivende ejendomme <i>imputed interest on non-commercial govern- ment property</i>	34	40	»	»	74
Eksportafgifter <i>export duties</i>	54	»	»	»	54
Personlige direkte skatter <i>direct personal taxes</i> ..	928	542	»	»	1 470
Sociale forsikringsbidrag <i>soc. security contribution</i>	»	»	192	»	192
Ejendomsskatter <i>real estate taxes</i>	65	195	»	»	260
Selskabsskatter <i>corporate taxes</i>	116	20	»	»	136
Arbejdsgiverbidrag <i>employers' contribution</i>	»	»	27	»	27
Told og forbrugsafgifter <i>import duties and excise taxes</i>	1 054	»	»	»	1 054
Gebyrer, bøder, skatteefterbetalinger m. v. <i>fees, fines, delinquent tax payments etc.</i>	137	59	»	»	196
Indtægter i alt <i>total revenues</i>	2 388	856	219	994	4 457
Løn, afskrivning, vedligeholdelse <i>wages, depre- ciation, maintenance</i>	692	648	20	652	2 012
Anvendte rå- og hjælpestoffer <i>raw- and auxiliary materials etc.</i>	425	130	6	260	821
Transfereringer <i>transfer payments</i> :					
Renter <i>interest</i>	83	41	÷7	»	117
Pristilskud <i>subsidies</i>	198	»	»	»	198
Andre transfereringer til borgerne <i>other transfer payments to the citizens</i>	206	361	374	»	941
Transfereringer indbyrdes <i>intergovernmental transfers</i>	639	÷453	÷186	»	0
Udgifter i alt <i>total expenditures</i>	2 243	727	207	912	4 089
Indtægter ÷ udgifter = offentlig opsparring <i>revenue less expenditures = government saving</i> ..	145	129	12	82	368
÷ Offentlig nettoinvestering <i>less government net investment</i>	55	53	»	34	142
Indkomstvirkning <i>income effect</i>	90	76	12	48	226

postering på drifts- eller kapitalregnskabet. Da man yderligere for at kunne indpasse den offentlige sektors regnskabstal i nationalregnskabet har foretaget en delvis skønsmæssig omregning fra finansår til kalenderår, kan tallene ikke umiddelbart sammenholdes med de offentliggjorte offentlige regnskaber.

Under indtægterne har man foruden erhvervsvirksomhedernes bruttoindtægt medtaget alle skatter, afgifter, sociale forsikringspræmier, bøder m. v., som må antages at være udredet af borgernes løbende indkomster, således bl. a. også de forbrugsafgifter og skatter som direkte overføres til Statens reguleringskonto i Nationalbanken. Derimod er provenuet af eengangsskatten, arveafgifterne samt den del af skattebøder og -efterbetalinger, som overføres til reguleringskontoen, ikke medregnet, idet disse betalinger er opfattet som en formueoverførsel fra borgerne til Staten, der nok påvirker likviditeten i den private sektor, men næppe indkomsterne. Heller ikke køb og salg af ejendomme, lånetransaktioner m. v. er medregnet.

Under told- og forbrugsafgifterne er foruden de af Tolddepartementet opkrævede afgifter også henregnet de til landbrugsordningerne knyttede afgifter (på fløde, hvedemel, korn til industrien m. v.) samt de til enkelte andre pristilskud knyttede forbrugsafgifter, idet der ved de forskellige prisordninger i gørligt omfang er regnet brutto, så både de opkrævede afgifter og de udbetalte pristilskud fremgår.

Det offentliges samlede udgifter kan deles i to hovedgrupper, dels udgifterne til løn, varekøb, forrentning og afskrivninger, og dels transfereringsudgifterne, d. v. s. de sociale udgifter, rentebetalingerne på den offentlige gæld, pristilskudene m. v.

Af de førstnævnte udgifter vedrører en del de offentlige erhvervsvirksomheder, medens resten svarer til, hvad der foran er benævnt kollektivt konsum, d. v. s. de samlede udgifter ved at stille de kollektive goder til rådighed for befolkningen. Trækkes udgiften til varekøb herfra, når man til bruttonationalproduktet ved offentlige ydelser (lønninger, forrentning, afskrivninger og vedligeholdelse).

Da der i tabel 11 er foretaget en deling mellem Staten (inclusive

den fælleskommunale udligningsfond), kommunerne, de sociale sikringsordninger og de offentlige erhvervsvirksomheder, og der overalt er regnet brutto, vil også de indbyrdes overførsler og betalinger fremgå af oversigten.

Af de samlede offentlige bruttoindtægter på 4 457 mill. kr. i 1946 hidrørte 994 mill. kr. eller ca. 22 pct. fra virksomhedernes salg af varer og tjenester. De personlige direkte skatter og de sociale forsikringsbidrag på sammenlagt 1 662 mill. kr. udgjorde i alt 37 pct. af indtægterne. Af de direkte skatter tilfaldt godt halvdelen Staten og den fælleskommunale udligningsfond og godt en trediedel kommunerne, medens ca. en tiendedel var bidrag til de sociale sikringsordninger. De samlede indirekte afgifter på 1 054 mill. kr. — svarende til knap en fjerdedel af det offentliges bruttoindtægter — tilfaldt alene Staten. Eksportafgifterne og størsteparten af selskabsskatterne tilfaldt ligledes Staten, medens kommunerne oppebærer størsteparten af ejendomsskatterne.

Taget under eet uden hensyntagen til de indbyrdes overførsler, der er opført på udgiftssiden, tilfaldt 54 pct. af indtægterne Staten, 19 pct. kommunerne, 22 pct. virksomhederne og 5 pct. syge- og arbejdsløshedskasserne.

Da, som det nærmere skal omtales nedenfor, de samlede indtægter overstiger udgifterne, og da indtægterne er opgjort brutto, giver de samlede indtægter minus den beregnede forrentning, i alt knap 4 400 mill. kr., udtryk for de samlede betalinger, der ledes gennem de offentlige kasser.

Det offentliges udgifter beløb sig i 1946 til i alt 4 089 mill. kr., hvoraf 912 mill. kr. eller ca. 22 pct. vedrørte erhvervsvirksomhederne. Af de resterende 3 177 mill. kr. medgik i alt 1 921 mill. kr. til dækning af det kollektive konsum, medens 1 256 mill. kr. udbetaltes til borgerne som transfereringer, d. v. s. 941 mill. kr. udbetaltes som sociale understøttelser m. v., 198 mill. kr. som pristilskud og 117 mill. kr. medgik til forrentning af den offentlige gæld.

Efter at de Staten og den fælleskommunale udligningsfond påhvi-

lende refusionsbidrag til kommunerne og arbejdsløsheds- og sygeforsikringen er udredet, bærer Staten og den fælleskommunale udligningsfond i alt 2 243 mill. kr. af de samlede udgifter, medens kommunerne bærer 727 mill. kr., og arbejdsløsheds- og sygekasserne afholder 207 mill. kr.

Som det vil være fremgået af den foranstående gennemgang af det offentliges indtægter og udgifter, bliver det offentliges økonomiske politik af afgørende betydning for den private sektors stilling, idet de offentlige myndigheders indkomster for en meget væsentlig dels vedkommende direkte overføres fra den private sektor uden nogen direkte modydelse, og ligeledes hovedparten af de offentlige udgifter umiddelbart danner indkomst for borgerne. Herigennem kan det offentlige således påvirke indkomststrømmen i den private sektor i kontraktiv eller ekspansiv retning.

Overstiger de offentlige driftsindtægter driftsudgifterne, er dette overskud, når de indkomstskabende nettoinvesteringsudgifter, som det offentlige afholder ud af overskudet, fradrages, udtryk for en kontraktiv påvirkning af de privates indkomster — en begrænsning deri. Er det omvendt således, at den offentlige sektors driftsposter udviser et underskud, vil dette i forening med de afholdte offentlige nettoinvesteringsudgifter påvirke de private indkomster i ekspansiv retning.

Som det fremgår af tabel 11, oversteg de samlede indtægter udgifterne med i alt 368 mill. kr. i 1946, idet både Statens, kommunernes, virksomhedernes samt syge- og arbejdsløsheds-kassernes finanser udviste et overskud. Af disse 368 mill. kr., der svarer til den offentlige opsparing, anvendtes i alt 142 mill. kr. til offentlige nettoinvesteringer, således at de offentlige finansers kontraktive virkning i 1946 beløb sig til 226 mill. kr.

Kapitel VI.

Kontoen for investering og opsparing 1946—1949.

De i årets løb foretagne investeringer henføres fra produktionskontoen til investerings- og opsparingskontoen som en udgift for denne.

Kontoens indtægter, d. v. s. de beløb der medgår til finansiering af investeringerne, udgøres dels af den indenlandske opsparing i selskaberne, hos det offentlige og hos private og dels af de fra udlandet modtagne lån og gaver. Da der overalt i nationalregnskabet er benyttet bruttoposter, er som modsvar til bruttoinvesteringerne også afskrivninger og vedligeholdelsesudgifter opført som indtægt for kontoen.

Bruttoinvesteringerne omfatter dels nyanlæg og nyanskaffelser til erstatning for sliddet på kapitalapparatet og til forøgelse af det eksisterende kapitalapparat og dels reparations- og vedligeholdelsesudgifterne. I bruttoinvesteringerne er også medtaget ændringer i størrelsen af husdyrbesætninger og lagre.

Bruttoinvesteringerne kan opgøres som produktionsværdien af de investeringsvarer, der produceres her i landet, tillagt nettoimporten af investeringsvarer og tillagt de transportomkostninger og avancer, der påløber, inden investeringsvaren når sit bestemmelsessted. Fra et anvendelsessynspunkt kan der også være tale om at opgøre investeringerne som summen af de investeringsudgifter, der afholdes i de forskellige erhverv. Imidlertid er det ikke muligt at nå til samme resultat ved de to metoder, da det ved en undersøgelse af de faktisk afholdte investeringsudgifter er vanskeligt at få samtlige investeringer belyst, dels fordi en del indkøb af småredskaber, værktøj m. v. ofte ikke opfattes af virksomhederne som investering, og dels fordi mange reparationer og vedligeholdelsesarbejder heller ikke opfattes som investeringsudgifter, hvortil endelig kommer vanskeligheden ved at få investeringsvirksomheden i de mindre erhverv oplyst. Ved opgørelsen af investeringerne har man derfor i første række støttet sig på kendskabet til den mængde investeringsvarer, der gennem produktion og nettoimport har været til rådighed, samt på opgørelser over præsteret investeringsarbejde i bygge- og anlægsvirksomheden og ved reparationsarbejde på andre områder. For at bestemme, indenfor hvilke erhverv investeringerne har fundet sted, har man dernæst taget hensyn til tilgængelige oplysninger om investeringsudgiften, enten fremkommet ved forespørgsler til erhvervene eller f. s. v. angår offent-

Tabel 12. Investeringer 1946—1949.

Table 12. Investment 1946—1949.

	1949		1948		1947	1946	
	Årets priser current prices	1947- priser 1947 prices	Årets priser current prices	1947- priser 1947 prices	Årets priser current prices	Årets priser current prices	1947- priser 1947 prices
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner
Bygninger og anlæg <i>buildings and other constructions:</i>							
Nyanlæg <i>new constructions</i>	»	»	»	»	»	619	671
Reparations- og ombygningsarbejder <i>repairs and rebuilding</i>	»	»	»	»	»	900	975
Tilsammen <i>total</i> ...	2 060	1 855	1 855	1 725	1 690	1 519	1 646
Skibe <i>ships:</i>							
Nybygninger m. v. <i>new constructions</i> <i>etc.</i>	»	»	»	»	»	65	73
Reparationer af danske skibe <i>repairs</i> <i>of Danish ships</i>	»	»	»	»	»	65	69
Tilsammen <i>total</i> ...	240	200	187	164	237	130	142
Maskiner, transportmidler, inventar og redskaber m. v. <i>machines, transpor-</i> <i>tation equipment, appliances, tools etc:</i>							
Nyanskaffelser <i>new equipment</i>	»	»	»	»	1 165	964	1 040
Reparationer m. v. <i>repairs etc.</i>	»	»	»	»	269	91	98
Tilsammen <i>total</i> ...	1 865	1 683	1 628	1 524	1 434	1 055	1 138
Stigning i varelagre <i>increase in inven-</i> <i>tories</i>	300	275	200	185	300	700	749
Stigning i besætninger <i>increase in live-</i> <i>stock numbers</i>	111	80	81	68	÷211	÷48	÷50
Samtlige bruttoinvesteringer <i>total gross</i> <i>investment:</i>							
Nyanlæg, nyanskaffelser, varelagre m. v. <i>new constructions, new equip-</i> <i>ment, inventories etc.</i>	»	»	»	»	2 301	2 300	2 483
Reparationer <i>repairs</i>	»	»	»	»	1 149	1 056	1 142
Tilsammen <i>total</i> ...	4 576	4 093	3 951	3 666	3 450	3 356	3 625
Afskrivninger, samt reparation og ved- ligeholdelse <i>depreciation, repair and</i> <i>maintenance</i>	2 800	2 600	2 600	2 450	2 400	2 200	2 300
Nettoinvesteringer <i>net investment</i>	1 776	1 493	1 351	1 216	1 050	1 156	1 325

lige virksomheder ved analyse af regnskaberne. Ved investeringer, hvis udførelse strækker sig over en årrække, er kun den i det enkelte år udførte del af arbejdet medregnet blandt årets investeringer, således at der er forskel på den mængde investeringsgoder, der i det enkelte år tages i brug og den her opgjorte investering.

Tabel 12 viser en samlet oversigt over investeringsvirksomheden i 1946 suppleret med de foreløbige hovedtal for årene 1947 til 1949. Investeringerne udgjorde i alt 3 356 mill. kr. i 1946 og steg til ca. 4 576 mill. kr. i 1949, d. v. s. med ca. 36 pct., når der måles i årets priser, og med ca. 13 pct. målt i 1947-priser. Medens stigningen fra 1946 til 1947 udelukkende skyldes prisstigninger, idet der endog indtraf en nedgang i investeringernes mængde på grund af besætningsreduktioner og den langt mindre lagertilvækst, steg investeringerne regnet i 1947-priser i de to følgende år i ret kraftigt tempo.

Investeringen i bygninger og anlæg udviser en samlet fremgang på ca. 36 pct. fra 1 519 mill. kr. i 1946 til 2 060 mill. kr. i 1949. Efter de beregninger, der foreligger, synes fremgangen overvejende at falde på nybyggeri og nyanlæg, idet reparationsvirksomheden er nogenlunde konstant.

Investeringerne i skibe fordobledes omtrent fra 1946 til 1947, medens der fra 1947 til 1948 indtraf en vis tilbagegang, der dog igen afløstes af nogen fremgang i 1949.

For maskininvesteringernes vedkommende er der sket en stigning fra ca. 1 050 mill. kr. i 1946 til omkring 1 850 mill. kr. i 1949, d. v. s. på ca. 75 pct. målt i årets priser. Regnes der i 1947-priser, bliver stigningen ca. 48 pct. Stigningen har været størst fra 1946 til 1947.

Tilvæksten i varelagrene, der må antages at have været ret betydelig — ca. 700 mill. kr. — i 1946, var i de følgende år væsentlig mindre og androg kun 200—300 mill. kr. pr. år. Det skal dog understreges, at lagertallene i høj grad bygger på skøn og derfor er behæftet med en betydelig usikkerhed.

Værdien af husdyrbesætningerne reduceredes i 1946 og 1947

med tilsammen godt 250 mill. kr., især på grund af den dårlige høst i 1947, men er atter i 1948 steget med ca. 80 mill. kr. og i 1949 med ca. 110 mill. kr.

Som allerede flere gange fremhævet, repræsenterer de samlede bruttoinvesteringer ikke tilvæksten i kapitalapparatet, bygninger og anlæg m. v., idet en del af bruttoinvesteringerne medgår til at erstatte nedgangen i kapitalapparatets værdi. Når derfor denne del, afskrivningerne og vedligeholdelsesudgifterne, trækkes fra bruttoinvesteringerne, når man frem til nettoinvesteringerne, der repræsenterer tilvæksten i kapitalapparatet m. v.

Nettoinvesteringernes størrelse er for 1946 anslået til ca. 1 150 mill. kr. og steg efter en nedgang i 1947 til 1 351 mill. kr. i 1948 og 1 776 mill. kr. i 1949 målt i årets priser. Målt i 1947-priser faldt nettoinvesteringerne med ca. 20 pct. til 1 050 mill. kr. i 1947, men er siden steget til 1 216 mill. kr. i 1948 og 1 493 mill. kr. i 1949, hvorefter nettoinvesteringerne i 1949 regnet i uændrede priser var ca. 13 pct. højere end i 1946. Der skal dog i denne forbindelse erindres om de vanskeligheder, der er forbundet med opgørelsen af afskrivningerne, jfr. kapitel I, side 10 ff.

For året 1946 har man foretaget en noget dyberegående undersøgelse af bygge- og anlægsvirksomheden, hvis samlede værdi androg 1 519 mill. kr., hvoraf $\frac{3}{4}$ vedrørte byggevirksomheden og resten anlægsvirksomheden. En opgørelse viser, at godt 600 mill. kr. af de 1 519 mill. kr. var egentlige nybygnings- eller nyanlægsarbejder, medens de resterende 900 mill. kr. var reparations- og vedligeholdelsesarbejder. Blandt disse sidste indgår dog sådanne større ombygningsarbejder, som efter deres natur måske snarere måtte opfattes som nybygninger og nyanlæg, hvorfor grænsen mellem nyinvestering og vedligeholdelsesarbejder er ret vanskelig at drage.

Af tabel 13 fremgår iøvrigt, indenfor hvilke erhverv bygge- og anlægsvirksomheden har fundet sted. Det vil ses, at der bortset fra bygning af stuehuse, som er medregnet under boligbyggeri, i alt er investeret for ca. 100 mill. kr. i bygninger og anlæg i landbruget.

Tabel 13. Bruttoinvesteringer i bygninger og anlæg 1946.

Table 13. Gross Investment in Buildings and Other Constructions 1946.

	Nybygninger og -anlæg, ombygninger samt reparationer og vedligeholdelse <i>new constructions, rebuilding, repairs and maintenance</i>
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
Landbrug <i>agriculture</i>	102
heraf $\left\{ \begin{array}{l} \text{bygninger } \textit{buildings} \dots\dots\dots \\ \text{grundforbedringsarbejder } \textit{soil improvement} \dots \\ \text{af } \left\{ \begin{array}{l} \text{a} \text{ jlebeholdere } \textit{reservoirs of liquid manure} \dots \\ \text{ensilagebeholdere } \textit{silos for ensilage} \dots\dots\dots \end{array} \right. \end{array} \right.$	58 40 3 1
Skovbrug <i>forestry</i>	5
Gartneri m. v. <i>gardening etc.</i>	18
Tørve- og brunkulsproduktion <i>production of peat and lignite</i>	2
Industri <i>industry</i>	101
Håndværk <i>handicrafts</i>	44
Offentlige værker <i>public utilities</i>	63
Handel og pengeomsætning m. v. <i>commerce, finance, insurance etc.</i>	60
Transport m. v. <i>transportation etc.</i>	178
Boligbenyttelse <i>dwellings</i>	719
Offentlige ydelser <i>government services</i>	227
Tilsammen bruttoinvesteringer <i>total gross investment</i> .	1 519

Industriens og håndværkets investeringer i bygninger og anlæg androg henved 150 mill. kr.

Anlægsvirksomheden i transporten på i alt 178 mill. kr. omfatter hovedsagelig reparationsarbejder på veje, havne, jernbaner og sporvejsanlæg m. v. samt nyanlæg til en værdi af ca. 50 mill. kr. på stort set de samme områder.

Den største enkeltpost er boligbyggeriet, hvor der i alt er investeret for 719 mill. kr. Grænsen mellem boligbyggeri og byggeri vedrørende f. eks. håndværk, handel og pengeomsætning m. v. er dog

Tabel 14. Forbruget af investeringsvarer (maskiner, redskaber m. v.) 1946.

Table 14. Composition of Investment in Equipment by Type of Goods 1946.

	Årets priser	1947-priser
	current price.	1947 prices
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner
Tekstilvarer <i>textiles</i>	5	5
Konfektionsvarer <i>dresses</i>	9	9
Tovværk <i>cordage</i>	7	7
Lædervarer <i>leather goods</i>	17	17
Træ- og korkvarer <i>wood and cork goods</i>	40	49
Stenvarer <i>stone goods</i>	4	4
Lervarer <i>pottery</i>	»	»
Teknisk porcelæn og fajance <i>technical porcelain and faience</i>	8	8
Glasvarer <i>glassware</i>	3	3
Guld-, sølv- og elektropletvarer <i>gold, silver and electroplate goods</i> ..	17	17
Elektriske artikler <i>electrical articles</i>	46	50
Papir- og papvarer <i>paper- and cardboard goods</i>	42	49
Tagpap og asfalt, farver, gummivarer, teknisk-kemiske varer <i>asphalt paper, asphalt, colours, rubber goods, technical-chemical goods</i> ..	48	47
Jern- og metalvarer <i>iron- and metalware</i>	63	68
Jernmøbler <i>iron furniture</i>	3	3
Maskiner til mejerier og slagterier <i>machines for dairies and slaughter-houses</i>	24	26
Landbrugsmaskiner <i>agricultural machinery</i>	70	76
Andre landbrugsredskaber <i>other agricultural tools</i>	8	9
Kontormaskiner <i>office machinery</i>	10	11
Kraftmaskiner <i>engines</i>	97	105
Kølemaskiner <i>refrigerating machinery</i>	18	19
Arbejdsmaskiner til industri, håndværk m. v. <i>labour-machines for industry, handicrafts etc.</i>	85	92
Værktøj, apparater og redskaber <i>tools and apparatuses</i>	26	28
Instrumenter <i>instruments</i>	9	10
Forretningsinventar <i>business furniture</i>	13	14
Automobiler og jernbanemateriel <i>cars and railway-material</i>	159	170
Skibe <i>ships</i>	65	73
Andre transportmidler <i>other means of transportation</i>	32	35
Sporvejsmateriel <i>tramway material</i>	1	1
Telefonmateriel <i>telephone material</i>	20	22
Andet og uspecificeret, bl. a. håndværksarbejde, der ikke er reparationsarbejde <i>miscellaneous works e. g. from handicrafts, other than repairs</i>	80	86
Reparationer <i>repairs</i>	156	167
heraf på skibe <i>whereof on ships</i>	65	69
Tilsammen <i>total</i>	1 185	1 280

Tabel 15. Bruttoinvesteringerne i maskiner, redskaber

Table 15. Gross Investment in Equipment

	Landbrug agriculture	Skovbrug forestry	Gartneri m. v. gardening etc.
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner
Tekstilvarer, tovværk, fiskeredskaber m. v. <i>textiles, cordage, fishing tackle etc.</i>	2	»	»
Jernskibe, træskibe, fiskefartøjer m. v. <i>iron-ships, wooden-ships, fishing vessels etc.</i>	»	»	»
Reparationer på skibe <i>repairs on ships</i>	»	»	»
Automobiltilbehør og jernbanemateriel <i>auto accessories, railway material</i>	1	»	1
Reparationer på jernbanemateriel <i>repairs on railway material</i>	»	»	»
Personvogne samt last- og forretningsvogne <i>passenger-cars, lorries, and business-cars</i>	2	»	2
Sten-, ler- og glasvarer <i>stone goods, earthenware, glassware</i> ..	»	»	»
Kraft- og kølemaskiner, landbrugsmaskiner m. v. <i>engines, refrigerating machinery, agricultural machinery etc.</i>	83	»	1
Reparationer herpå <i>repairs on machine tools</i>	13	»	»
Værktøjsmaskiner, instrumenter, værktøj og redskaber <i>tool-machinery, instruments, tools</i>	5	1	1
Papir- og papvarer, gummivarer, asfalt m. v. <i>paper- and cardboard goods, rubber goods, asphalt etc.</i>	41	»	»
Andet og uspecificeret, bl. a. håndværksarbejde, der ikke er reparationsarbejde <i>miscellaneous works e. g. from handicrafts, other than repairs</i>	42	»	»
Tilsammen <i>total</i> ...	189	1	5

svær at drage med sikkerhed, da adskillige ejendomme tjener både som bolig og som forretningsejendom. Det er derfor muligt, at en del byggearbejder, der her er medtaget som boligbyggeri, rettere hører hjemme under et eller flere af de i tabellen nævnte erhverv.

Endelig er der i offentlige bygninger og anlæg (administrationsbygninger, hospitaler, skoler etc.) i 1946 investeret for i alt 227 mill. kr., hvoraf godt halvdelen vedrører nybygninger og nyanlæg. Langt den største del af den offentlige bygge- og anlægsvirksomhed vedrører det kommunale byggeri (skoler, hospitaler m. v.).

m. v. (exl. avance- og transporttillæg) 1946.
at Maker's Price 1946.

Fiskeri <i>fisheries</i>	Industri <i>industry</i>	Hånd- værk <i>hand- crafts</i>	Bygge- og anlægs- virksomhed <i>building and other construction</i>	Handel og pengeom- sætning m. v. <i>commerce, finance, in- surance etc.</i>	Trans- port m. v. <i>trans- portation etc.</i>	Offentlige ydelser <i>government services</i>	Liberale erhverv <i>professional services</i>	Offentlige værker <i>public utilities</i>	I alt <i>total</i>
Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
3	3	1	»	1	5	2	»	»	17
12	»	»	»	»	53	»	»	»	65
8	»	»	»	»	57	»	»	»	65
»	19	1	4	19	35	»	»	»	80
»	»	»	»	»	37	»	»	»	37
»	22	7	3	36	25	2	2	»	101
»	8	1	»	2	»	»	»	»	11
2	68	25	18	2	21	»	»	12	232
»	14	5	10	3	1	1	»	7	54
»	11	13	»	17	»	5	1	»	54
»	44	16	13	7	32	11	»	»	164
»	33	»	»	»	»	»	»	5	80
25	222	69	48	87	266	21	3	24	960

Foruden af bygninger og anlæg har man for 1946 foretaget en undersøgelse af forsyningen med øvrige investeringsvarer, d. v. s. maskiner, skibe, redskaber m. v. og fordelt mængden heraf efter art og på de erhverv, hvor investeringerne antages at have fundet sted, idet man herved også har benyttet sig af de foreliggende oplysninger om erhvervenes faktisk afholdte investeringsudgifter. Resultatet af denne opgørelse er meddelt i ovenstående tabeller 14 og 15.

Tablet 14 viser opgjort i salgspriser til aftagere en specifikation af de investerede varer. Som det ses, omfatter investeringerne en lang

Tabel 16. De samlede bruttoinvesteringers fordeling 1946.

Table 16. Distribution of Total Gross Investment 1946.

Bruttoinvesteringer leveret fra: <i>gross investment delivered from:</i>	Landbrug <i>agri- culture</i>	Industri <i>industry</i>	Håndværk <i>handi- crafts</i>	Bygge- og anlægsvirksomhed <i>building and other construction</i>	Handel og pengeomsætning m. v. <i>commerce, finance, insurance etc.</i>	Transport m. v. <i>trans- portation etc.</i>	Til- sammen <i>total</i>
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
Bruttoinvesteringer i: <i>gross investment in:</i>							
Landbrug <i>agriculture</i>	÷ 48 ¹⁾	101	88	102	19	10	272
Skovbrug <i>forestry</i>	»	1	»	5	»	»	6
Gartneri m. v. <i>gardening etc.</i>	»	5	»	18	»	1	24
Fiskeri <i>fisheries</i>	»	18	7	»	3	3	31
Tørve- og brunkulsproduktion <i>pro- duction of peat and lignite</i>	»	»	»	2	»	»	2
Industri <i>industry</i>	»	188	34	101	37	19	379
Håndværk <i>handicrafts</i>	»	64	5	44	9	3	125
Bygge- og anlægsvirksomhed <i>build- ing and other construction</i>	»	47	1	»	5	3	56
Offentlige værker <i>public utilities</i> .	»	16	8	63	3	2	92
Handel og pengeomsætning m. v. <i>commerce, finance, insurance etc.</i>	»	68	19	60	8	7	162
Transport m. v. <i>transportation etc.</i>	»	216	50	178	43	47	534
Boligbenyttelse <i>dwelling</i> s.....	»	»	»	719	»	»	719
Libérale erhverv <i>professional ser- vices</i>	»	3	»	»	»	»	3
Offentlige ydelser <i>government ser- vices</i>	»	19	2	227	2	1	251
Stigning i varelagre ²⁾ <i>increase in in- ventories</i> ²⁾	76	624	»	»	»	»	700
Tilsammen bruttoinvesteringer <i>total gross investment</i>	28	1 370	214	1 519	129	96	3 356

¹⁾ Forøgelse i besætninger *increase in livestock numbers.*

²⁾ Det har ikke været muligt at henføre lagerdannelsen til andre erhverv end industri og landbrug. *It is not possible to allocate the increase in inventories to other trades than industry and agriculture.*

række forskelligartede varer fra maskiner til glas- og stenvarer, tekstiler, papir- og papvarer o. s. v. samt reparationer af disse varer.

I tabel 15 har man yderligere fordelt forsyningen med investeringsvarer (i producent- eller importpriser) på de erhverv, hvor investeringen har fundet sted. Tabellen viser, at den største investering

er sket i transporterhvervet, men at investeringen m. v. også er betydelig i industrien og landbruget. Løvrigt ses det, at de fleste erhverv er aftagere af næsten alle arter af investeringsgoder. Således afholdes der investeringsudgifter til køb af biler m. v. ikke alene i transporterhvervet, men naturligvis også i landbrug, industri, bygge- og anlægsvirksomheden m. v.

En sammenfattende oversigt over investeringernes fordeling på de områder, hvor investeringen har fundet sted, kombineret med oplysning om, fra hvilke erhverv investeringsvarerne er leveret, vil fremgå af ovenstående tabel 16, der er et uddrag af tabel II i tabelafdelingen.

Af den samlede bruttoinvestering på 3 356 mill. kr. udgjorde forøgelsen i lagrene herefter 700 mill. kr. eller ca. 21 pct., og i boliger investeredes der 719 mill. kr. Af den øvrige investering fandt størsteparten, i alt 534 mill. kr., sted i transporterhvervet. Industriens og håndværkets samlede investeringer udgjorde i alt 504 mill. kr. og landbrugets investeringer i alt 272 mill. kr.

De samlede bruttoinvesteringer i den offentlige sektor fremgår ikke direkte af tabel II, der kun viser, at investeringen i offentlige ydelser sammenlagt androg 251 mill. kr. Herudover er der i de offentlige erhvervsvirksomheder i alt investeret for 213 mill. kr. Disse sidste investeringer er i tabel II henført til de erhverv, hvorunder erhvervsvirksomhedernes bruttonationalprodukt er medregnet.

Af tabellen fremgår det yderligere, at håndværk og industri (inclusive importerede varer) på den ene side og bygge- og anlægsvirksomheden på den anden hver bidrager med op mod halvdelen af den samlede investeringsvirksomhed. Transportens og handelens bidrag til de samlede investeringer udgøres af de transportomkostninger og avancer, der påløber, inden investeringsvarerne når frem til de erhverv, hvor de investeres.

Medens finansieringen af afskrivninger og vedligeholdelsesudgifter som nævnt i princippet afholdes af virksomhedernes driftsbudget, kræver nettoinvesteringerne tilførsel af ny kapital, som for samfundet

Tabel 17. Opsparing og investering 1946.

Table 17. Saving and Investment 1946.

Indenlandsk opsparing samt lån i udlandet: <i>Danish saving and foreign loans:</i>	Mill. kr. millions of kroner	Investering: <i>investment:</i>	Mill. kr. millions of kroner
Nettolån fra udlandet <i>net loans from abroad</i>	950	Bruttoinvestering <i>gross investment</i>	3 356
Gaver fra udlandet <i>gifts from abroad</i>	÷ 14	Heraf: <i>of which:</i>	
Offentlig opsparing <i>government saving</i>	368	Offentlig <i>government</i>	464
Opsparingselskaber <i>corporate saving</i>	305	Privat <i>private</i>	2 892
Personlig opsparing <i>personal saving</i>	÷ 453	÷ Afskrivninger og vedligeholdelse <i>less depreciation and maintenance</i>	2 200
I alt <i>total</i>	1 156	Nettoinvestering <i>net investment</i>	1 156

under eet må tilvejebringes enten gennem opsparing eller ved optagelse af lån eller ved gaveydelse fra udlandet.

Tabel 17 viser en oversigt over investeringerne og finansieringen heraf i 1946. Som det fremgår, foregik der sideløbende med en nettoinvestering på 1 156 mill. kr. i 1946 et privat formueforbrug på ca. 450 mill. kr., således at der udover den indenlandske opsparing i selskaber og i de offentlige kasser blev optaget betydelige lån i udlandet til finansiering af nettoinvestering og formueforbrug. Der må i denne forbindelse henvises til det tidligere i kapitel IV anførte, at den personlige opsparing er beregnet som differencen mellem nettoinvesteringerne på den ene side og summen af varer og tjenester modtaget fra udlandet (netto), den offentlige opsparing og selskabsopsparingen på den anden. De anførte ÷ 453 mill. kr. kan derfor kun opfattes som en grov tilnærmelse. Men at der i 1946 fandt et formueforbrug sted hos private personer i forbindelse med den større varerigelighed, er på den anden side sandsynligt.

Finansieringen af en del af nettoinvesteringerne ved lån i udlandet betyder, at der, modsvarende tilvæksten i kapitalapparatet, opstår en gældspost til udlandet. Nationalformuen stiger derfor kun med det

Tabel 18. Forskydning i nationalformuen 1946.

Table 18. Change in National Wealth 1946.

	Mill. kr. millions of kroner
1. Nettoinvesteringer <i>net investment</i>	1 156
2. Varer og tjenester modtaget fra udlandet (netto) <i>goods and services received from abroad (net)</i>	936
3. Indenlandsk opsparing <i>domestic saving</i> (1 ÷ 2)	220
4. Eftergivelse af svensk varekredit <i>remission of credit in Sweden</i>	57
5. U.N.N.R.A.-gave <i>grants to U.N.N.R.A.</i>	÷ 14
6. Stigning i nationalformuen <i>increase in national wealth</i> (3 + 4 + 5)	263

beløb, der stammer fra indenlandsk opsparing samt med de beløb, der udefra modtages som gave. Som det fremgår af tabel 18, der viser sammenhængen mellem nettoinvestering, opsparing og stigning i nationalformuen i 1946, afgav Danmark af sin løbende produktion i 1946 en UNNRA-gave på 14 mill. kr., men forbedrede på den anden side sin status, idet den i tidligere år fra svensk side ydede varekredit på 57 mill. kr. eftergaves.

Kapitel VII.

Nærmere redegørelse for de enkelte erhverv 1946.

I kapitel I er omtalt, hvorledes man på grundlag af de enkelte erhvervs produktionsværdi og værdien af im- og eksporten kan bestemme det samlede forbrug, og hvorledes man dernæst fordeler dette på rå- og hjælpestoffer samt investerings- og konsumvarer, således som det fremgår af tabel II.

I dette kapitel skal der gøres rede for de detaljerede beregninger over produktionsværdien i de enkelte erhverv i 1946, der ligger til grund for opstillingen af det i tabel II viste kredsløb og for nationalindkomstberegningerne.

Disse beregninger over produktion, import og eksport og herigenem over forbruget af de enkelte erhvervs varer er kun gennemført

Tabel 19. Bruttonationalproduktet opgjort i markedspriser og kostpriser 1946.

Table 19. Gross National Product at Market Prices and at Factor Cost 1946.

	Bruttonationalprodukt i markedspriser <i>gross national product at market prices</i>	pct. <i>per cent</i>	Told og indirekte afgifter + pristilskud <i>import duties and indirect taxes less subsidies</i>	Bruttonationalprodukt i kostpriser <i>gross national product at factor cost</i>	pct. <i>per cent</i>
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>		Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	
Landbrug <i>agriculture</i>	2 464	15,0	÷113	2 577	16,6
Skovbrug <i>forestry</i>	66	0,4	»	66	0,4
Gartneri m. v. <i>gardening etc.</i>	472	2,9	2	470	3,0
Biavl, pelsdyrhold og jagt <i>bee-keeping, fur farming and hunting</i>	36	0,2	»	36	0,2
Fiskeri <i>fisheries</i>	126	0,8	»	126	0,8
Tørve- og brunkulsproduktion <i>production of peat and lignite</i>	159	1,0	÷15	174	1,1
Industri <i>industry</i>	3 121	19,1	689	2 432	15,7
Håndværk <i>handicrafts</i>	1 453	8,9	3	1 450	9,8
Bygge- og anlægsvirksomhed <i>building and other construction</i>	801	4,9	»	801	5,2
Offentlige værker <i>public utilities</i>	214	1,3	»	214	1,4
Handel og pengeomsætning m. v. <i>commerce, finance, insurance etc.</i>	3 437	21,0	291	3 146	20,3
Transport m. v. <i>transportation etc.</i>	1 141	7,0	÷1	1 142	7,4
Boligbenyttelse <i>dwellings</i>	793	4,8	»	793	5,1
Liberala erhverv <i>professional services</i>	334	2,0	»	334	2,1
Husgerning <i>domestic services</i>	399	2,4	»	399	2,6
Offentlige ydelser <i>government services</i>	1 360	8,3	»	1 360	8,8
Tilsammen <i>total</i> ...	16 376	100,0	856	15 520	100,0

for året 1946, idet som tidligere fremhævet tallene for årene 1947 til 1949 på flere områder ikke er endelige og derfor ikke har kunnet foredeles som i tabel II.

Da man for at kunne foretage den i tabel II anførte opdeling efter anvendelse må regne i markedspriser, d. v. s. incl. den prisforhøjende virkning af told og indirekte afgifter og den prisnedsættende virkning af pristilskud, er værdierne i dette kapitel overalt angivet i markedspriser, hvorfor der indledningsvis kan være grund til at

give en oversigt over den forskel, der bliver i de enkelte erhvervs bidrag til nationalproduktet, når der regnes i markedspriser som her, og når der som i de foregående kapitler regnes i kostpriser.

Tabel 19 viser bruttonationalproduktet opgjort i markedspriser og kostpriser samt de indirekte afgifter og pristilskudene fordelt på erhverv.

Da det især er inden for industrien og handelen, at der findes indirekte afgifter, udgør disse erhvervs bidrag til nationalproduktet en større andel målt i markedspriser end målt i kostpriser. For landbrugets vedkommende medfører pristilskudene til forbrugerne, at landbrugets bidrag til nationalproduktet bliver mindst målt i markedspriser. For de øvrige erhverv spiller indirekte afgifter og pristilskud derimod ikke nogen nævneværdig rolle, hvorfor disse erhvervs nationalprodukt udgør omtrent samme beløb i markedspriser og i kostpriser.

Tabel 20. Hovedoversigt for landbrug 1946.

Table 20. General Survey of Agriculture 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produk- tionsv. in per c. of value of output		Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produk- tionsv. in per c. of value of output
Animalske produkter <i>animal products</i>	2 443	81,5	Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	3 000	100,0
Vegetabiliske produkter <i>vegetable products</i>	583	19,4	Samlet fradrag af rå- og hjælpstoffer <i>less raw- and auxiliary materials</i>	536	17,9
Stigning i besætninger <i>increase in livestock numbers</i>	÷ 48	÷ 1,6	Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	2 464	82,1
Stigning i varelagre <i>increase in inventories</i>	22	0,7	Afskrivninger og vedligeholdelse <i>depreciation and maintenance</i>	289	9,6
Samlet produktionsværdi incl. besætnings- og lagerforskydninger <i>total value of output including changes in livestock numbers and inventories</i> ...	3 000	100,0	Nettonationalprodukt <i>net national product</i>	2 175	72,5

1. Landbrug.

Under landbruget er foruden den egentlige landbrugsproduktion også behandlingen af landbrugsprodukter på mejerier og slagterier medregnet, på slagterierne dog kun de egentlige slagtninger, ikke forarbejdning til konserver- og kødvarer m. v., der indgår under industrien.

Grundlaget for beregningerne er i første række Departementets landbrugsstatistik suppleret med oplysninger fra den industrielle produktionsstatistik om forbruget af råstoffer modtaget fra landbruget. Tabel 20 viser produktionsværdiens sammensætning.

Det ses heraf, at værdien af den animalske produktion er ca. 4 gange så stor som værdien af den vegetabiliske, hvorved det dog må erindres, at værdien af den vegetabiliske produktion kun omfatter salgsafgrøderne til andre erhverv og hjemmeforbruget til menneskeføde. Under produktionsværdien er værdien af besætnings- og lagerforskyd-

Tabel 21. Produktionsværdien af de enkelte landbrugsvarer 1946.

Table 21. Value of Output of the Individual Agricultural Products 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	pct.-vis fordel. in perc.		Mill. kr. millions of kroner	pct.-vis fordel. in perc.
Mælk og fløde <i>milk and cream</i>	369	15,1	Korn <i>grain</i>	234	40,1
Smør <i>butter</i>	590	24,1	Kartoffer <i>potatoes</i>	159	27,3
Ost <i>cheese</i>	114	4,7	Frø til udsæd <i>seeds</i>	50	8,6
Okse- og kalvekød <i>beef and veal</i>	461	18,9	Sukkerroer <i>sugar beets</i>	91	15,6
Svinekød, flæsk og fedt <i>pork, bacon and lard</i>	551	22,5	Andre vegetabiliske produk- ter ¹⁾ <i>other vegetable products</i>	49	8,4
Fåre- og lammekød <i>mutton and lamb</i>	20	0,8	Vegetabiliske produkter i alt ¹⁾ <i>total vegetable products</i>	583	100,0
Æg <i>eggs</i>	136	5,6	Stigning i besætninger <i>in- crease in livestock numbers</i> .	÷ 48	»
Fjerkræ <i>poultry</i>	64	2,6	Stigning i varelagre <i>increase in inventories</i>	22	»
Heste <i>horses</i>	82	3,4	Samlet produktionsværdi ¹⁾ <i>total value of output</i> ¹⁾	3 000	»
Andre animalske produkter <i>other animal products</i>	56	2,3			
Animalske produkter ialt <i>total animal products</i>	2 443	100,0			

¹⁾ Heraf told: 17 mill. kr. including import duties: 17 millions of kroner.

Tabel 22. Import og eksport af landbrugsvarer 1946.

Table 22. Imports and Exports of Agricultural Products 1946.

	Import (excl. told) imports (exclud. import duties)	Eksport exports	Mer- import import surplus		Import (excl. told) imports (exclud. import duties)	Eksport exports	Mer- import import surplus
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner		Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner
Korn <i>grain</i>	15	38	÷23	Fåre- og lammekød <i>mutton and lamb...</i>	»	2	÷2
Kartofler <i>potatoes</i>	»	38	÷38	Andre animalske pro- dukter <i>other animal</i>			
Andre vegetab. produk- ter <i>other vegetable pro-</i>				<i>ducts</i>	12	18	÷6
Smør <i>butter</i>	»	349	÷349	Råtobak <i>raw tobacco</i> .	68	»	68
Ost <i>cheese</i>	»	33	÷33	Uld, bomuld og silke <i>wool, cotton and silk</i>	49	3	46
Æg <i>eggs</i>	»	27	÷27	Frø til udsæd <i>seeds</i> ..	7	48	÷41
Svinekød, flæsk og fedt <i>pork, bacon and lard</i> .	»	171	÷171	Transithandel <i>transit</i>			
Okse- og kalvekød <i>beef</i> <i>and veal</i>	»	143	÷143	<i>trade</i>	3	3	—
Heste <i>horses</i>	»	65	÷65	Tilsammen <i>total</i> ...	189	947	÷758

ninger medregnet, hvorfor den i 1946 skete nedgang i besætningernes værdi er fradraget værdien af de solgte produkter og således giver udtryk for en negativ investering, medens lagerforøgelsen er tillagt. Den samlede produktionsværdi, inclusive besætnings- og lagerforskydninger, andrager herefter 3 milliarder kroner. Det samlede bruttonationalprodukt i landbruget på i alt knapt 2,5 milliarder kroner udgør ca. 82 pct. af produktionsværdien, og nettonationalproduktet ca. 72 pct., idet knap 10 pct. medgår til afskrivninger og vedligeholdelsesudgifter.

I tabel 21 er der nærmere gjort rede for værdien af de enkelte varers produktion målt i markedspriser. Det fremgår heraf, at de vigtigste animalske varer er mælk, fløde, smør, okse- og kalvekød samt svinekød og flæsk, medens produktionen af korn og kartofler dominerer blandt de vegetabiliske produkter til salg. Landbrugets karakter af eksporterhverv fremgår tydeligt af tabel 22, idet der i 1946 ekspor-

Tabel 23. Det samlede indenlandske forbrug af landbrugsvarer og forbrugets fordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 23. Composition of Domestic Use of Agricultural Products 1946.

	Samlet forbrug domestic use		anvendt i used in					Konsum consumption	Stigning i varelagre increase in inventories
	Mill. kr. millions of kroner	pct.-vis fordeling in per cent	Land- brug agri- culture	Indu- stri indu- stry	Hånd- værk handi- crafts	Trans- port m. v. trans- portat. etc.	Offent. ydelser govern. services		
Korn <i>grain</i>	211	9,4	»	174	3	16	»	»	18
Kartofler <i>potatoes</i>	121	5,4	»	15	»	»	5	101	»
Frø til udsæd <i>seeds</i>	9	0,4	9	»	»	»	»	»	»
Sukkerroer <i>sugar beets</i>	90	4,0	»	90	»	»	»	»	»
Andre vegetabiliske produkter <i>other vegetable products</i>	177	7,9	»	117	7	1	10	»	42
Vegetabiliske produkter i alt <i>total vegetable products</i>	608	27,1	9	396	10	17	15	101	60
Mælk og fløde <i>milk and cream</i>	369	16,5	»	29	»	»	15	325	»
Smør <i>butter</i>	241	10,7	»	»	18	»	10	201	12
Ost <i>cheese</i>	81	3,6	»	»	»	»	5	72	4
Æg <i>eggs</i>	109	4,9	»	1	»	»	5	103	»
Svinekød, flæsk og fedt <i>pork, bacon and lard</i>	380	16,9	»	83	»	»	10	287	»
Heste <i>horses</i>	18	0,8	»	»	»	»	2	16	»
Okse- og kalvekød <i>beef and veal</i>	318	14,2	»	63	»	»	8	247	»
Fåre- og lammekød; fjerkræ <i>mutton and lamb; poultry</i>	79	3,5	»	»	»	»	5	74	»
Andre animalske produkter <i>other animal products</i>	87	3,9	»	66	11	»	»	10	»
Animalske produkter i alt <i>total animal products</i>	1682	75,0	»	242	29	»	60	1335	16
Besætningsforøgelse <i>increase in livestock numbers</i>	÷48	÷2,1	÷48	»	»	»	»	»	»
Tilsammen <i>total</i> ...	2 242	100,0	÷39	638	39	17	75	1 436	76

teredes for i alt 947 mill. kr. landbrugsvarer, hvoraf den væsentligste del, ca. 85 pct., bestod af animalske produkter, smør, flæsk, kød etc. Importen af landbrugsvarer bestod dels af vegetabiliske råstoffer til landbruget — en import, der sammenlignet med før krigen er stærkt

reduceret, hvilket har bevirket, at råstofprocenten i landbruget i 1946 kun var 18 mod ca. 37 i 1939 — og dels af en række landbrugsvarer, der ikke produceres her i landet, til anvendelse i industrien m. v. og til konsum (uld, bomuld, tobak, kaffe m. v.).

I tabel 23 viser første kolonne, hvordan det indenlandske forbrug af landbrugsvarer er sammensat, idet tallene i kolonnen fremkommer som summen af produktion + import ÷ eksport. De følgende kolonner angiver dernæst, hvor dette forbrug anvendes. Af tilsammentallene vil det fremgå, at størstedelen af landbrugsvarerne, ca. 65 pct., anvendes direkte til konsum, medens ca. 30 pct. bestående af korn, sukkerroer, kød og flæsk m. v., bearbejdes videre i industri og håndværk til øl, sukker, konserver m. v., og ca. 1 pct. går til hestefoder i transporten.

2. Skovbrug.

Tabel 24 giver oplysning om produktionsværdien i skovbruget. Produktionsværdien omfatter værdien af træet i den tilstand, det forlader skovene, således at værdien af opskæring og videre bearbejdning

Tabel 24. Hovedoversigt for skovbrug 1946.

Table 24. General Survey of Forestry 1946.

	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	i pct. af produktions- værdien <i>in per cent of value of output</i>
Brænde og kvas <i>firewood and brushwood</i>	22	32,8
Gavntræ <i>timber</i>	40	59,7
Biprodukter <i>by-products</i>	5	7,5
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	67	100,0
Samlet fradrag af rå- og hjælpematerialer <i>less raw- and auxiliary materials</i>	1	1,5
Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	66	98,5
Afskrivninger og vedligeholdelse <i>depreciation and maintenance</i>	»	»
Nettonationalprodukt <i>net national product</i>	66	98,5

Tabel 25. Det samlede indenlandske forbrug af skovbrugsprodukter og forbrugets fordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 25. Composition of Domestic Use of Products from Forestry 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af forbrug in per cent of dom. use		Mill. kr. millions of kroner	i pct. af forbrug in per cent of dom. use
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	67	91,8	i håndværk <i>in handicrafts</i> ...	14	19,2
Samlet indførsel <i>total imports</i> ..	7	9,6	i bygge- og anlægsvirksomhed <i>in building and other construction</i>	5	6,9
Samlet udførsel <i>total exports</i> ..	1	1,4	i handel og pengeomsætning m. v. <i>in commerce, finance, insurance etc.</i>	2	2,7
Samlet indenlandsk forbrug <i>total domestic use</i>	73	100,0	i transport m. v. <i>in transportation etc.</i>	7	9,6
heraf anvendt: <i>of which used:</i>			til konsum <i>for consumption</i> .	12	16,4
i landbrug <i>in agriculture</i>	4	5,5			
i industri <i>in industry</i>	29	39,7			

på savværker er medregnet under industri og håndværk. Beregningerne over produktionsværdien er foretaget på grundlag af oplysninger om hugstmængde og priser, men må betragtes som noget usikre. Knap $\frac{2}{3}$ af produktionsværdien i 1946 udgøres af gavntre og ca. $\frac{1}{3}$ af brænde og kvas, medens en mindre del består af biprodukter (juletræer, pyntegrønt o. l.), flettearbejder m. v. Da råstofanvendelsen er ubetydelig, er bruttonationalproduktet og produktionsværdien af praktisk talt samme størrelse. Da der yderligere ikke er regnet med afskrivninger og vedligeholdelsesudgifter, som må formodes at være meget små, er brutto- og nettonationalproduktet af samme størrelse.

I tabel 25 er gjort rede for sammensætningen og anvendelsen af skovbrugets produkter i 1946. Herefter kom i 1946 ca. 90 pct. af det indenlandske forbrug af ubearbejdet træ fra danske skove og ca. 10 pct. fra importen.

Størstedelen af træet, i alt ca. 60 pct., anvendtes i 1946 til opskæring og videreforarbejdning i industri og håndværk. Ca. 7 pct. anvendtes direkte i bygge- og anlægsvirksomheden, og knap 10 pct. blev

Tabel 26. Hovedoversigt for gartneri m. v. 1946.

Table 26. General Survey of Gardening etc. 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produktionsv. in per cent of value of output		Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produktionsv. in per cent of value of output
Grønsager <i>vegetables</i>	197	33,0	Samlet produktionsværdi		
Frugt og bær <i>fruit and berries</i>	50	8,4	<i>total value of output</i>	598	100,0
Blomster <i>flowers</i>	84	14,0	heraf told <i>of which import duties</i>	2	0,3
Planteskoleprodukter <i>nursery</i>			Samlet fradrag af rå- og		
<i>products</i>	23	3,8	hjelpestoffer <i>less raw- and</i>		
Havefrøavl <i>garden seeds</i>	3	0,5	auxiliary materials	126	21,1
Drivbænsproduktion <i>hotbed</i>			Bruttonationalprodukt		
<i>products</i>	20	3,3	<i>gross national product</i>	472	78,9
Anlægsgartneri <i>landscape gar-</i>			Afskrivninger og vedligeholdelse		
<i>dening</i>	24	4,0	<i>depreciation and main-</i>		
Grønsager og frugt i private			tenance	45	7,5
haver <i>vegetables and fruit in</i>			Nettonationalprodukt <i>net na-</i>		
private gardens	197	33,0	<i>tional product</i>	427	71,4
Samlet produktionsværdi <i>total</i>					
<i>value of output</i>	598	100,0			

brugt som generatorbrænde i transporten. Endelig anvendtes sammenlagt godt 20 pct. direkte i landbrug og til konsum — overvejende som brænde, hegnsmateriale m. v.

3. Gartneri m. v.

Som det fremgår af tabel 26 er foruden den erhvervsmæssige avl af grønsager, frugt og blomster også planteskoleproduktionen, anlægsgartneriet samt værdien af grønsager og frugt avlet i private haver medtaget under produktionsværdien i gartneriet, der i 1946 sammenlagt udgjorde næsten 600 mill. kr.

Beregningerne er foretaget på grundlag af oplysninger vedrørende gartneri og frugtavl i Departementets gartneristatistik suppleret med skøn over værdien af privatavl.

Tabel 27. Det samlede indenlandske forbrug af gartneriprodukter og forbrugets fordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 27. Composition of Domestic Use of Gardening Products 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af forbrug in per cent of dom. use		Mill. kr. millions of kroner	i pct. af forbrug in per cent of dom. use
Samlet produktionsværdi total value of output	598	96,8	heraf anvendt: of which used:		
heraf told of which import duties	2	0,3	i gartneri m. v. in gardening etc.	27	4,4
Samlet indførsel total imports	37	6,0	i industri in industry	21	3,4
Samlet udførsel total exports .	17	2,8	i håndværk in handicrafts ..	8	1,3
Samlet indenlandsk forbrug total domestic use	618	100,0	i transport m. v. in trans- portation etc.	6	1,0
			i offentlige ydelser in govern- ment services	28	4,5
			til konsum for consumption .	528	85,4

Det vil ses, at grønsagsavlens værdi udgjorde ca. $\frac{1}{3}$ af den samlede produktionsværdi i 1946, medens den private avl udgjorde en anden trediedel. Blomsterproduktionens værdi på henved 85 mill. kr. svarer til små 15 pct. af den samlede produktionsværdi.

Udgiften til råstoffer m. v. på ca. 126 mill. kr. i 1946 eller godt 20 pct. af produktionsværdien omfatter køb af brændsel, gødning, emballage, planter og frø m. v.

Af bruttonationalproduktet er 45 mill. kr. beregnet at medgå til afskrivninger og vedligeholdelse, hvorefter nettonationalproduktet udgør 427 mill. kr. i 1946.

Tabel 27 viser, at langt den største del af det indenlandske forbrug af gartneriprodukter stammer fra indenlandsk produktion, medens importen af frugt og grønsager i 1946 var ret ubetydelig. Også eksporten af gartneriprodukter, der for en stor del bestod af blomsterløg, var af ret begrænset omfang. Ca. 85 pct. af gartneriproduktionen anvendes, som det fremgår af tabellen, direkte til konsum, medens ca. 5 pct. videreføres i industri og håndværk, og knap 5 pct. anvendes inden for gartneriet selv som udsæd m. v..

Tabel 28. Hovedoversigt for biavl, pelsdyrhold og jagt 1946.

Table 28. General Survey of Bee-Keeping, Fur Farming and Hunting 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produkti- onsværdien in per cent of value of output
Biavl <i>bee-keeping</i>	10	22,7
Pelsdyrhold <i>fur farming</i>	14	31,8
Jagtudbytte <i>hunting</i>	20	45,5
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	44	100,0
Samlet fradrag af rå- og hjælpstoffer <i>less raw- and auxiliary materials</i>	8	18,2
Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	36	81,8
Afskrivninger og vedligeholdelse <i>depreciation and maintenance</i>	—	—
Nettonationalprodukt <i>net national product</i>	36	81,8

4. Biavl, pelsdyrhold og jagt.

Den samlede produktionsværdi ved biavl, pelsdyrhold og jagt androg, som det vil ses af tabel 28, 44 mill. kr. Råstofudgiften androg 8 mill. kr., hvoraf 3 mill. kr. til foder til bier, 4 mill. kr. til foder til pelsdyr og 1 mill. kr. til jagtammunition.

Tabel 29. Det samlede indenlandske forbrug af produkter fra biavl, pelsdyrhold og jagt og forbrugets fordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 29. Composition of Domestic Use of Products from Bee-Keeping, Fur Farming and Hunting 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	Heraf anvendt: of which used:	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af forbrug in per cent of dom. use
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	44	i industri <i>in indu-</i>		
Samlet indførsel <i>total imports</i>	3	stry	4	8,9
Samlet udførsel <i>total exports</i>	2	i håndværk <i>in</i>	8	17,8
Samlet indenlandsk forbrug <i>total domestic</i>		til konsum <i>for con-</i>		
<i>use</i>	45	sumption	33	73,8

Den overvejende del af produktionsværdien plus importen konsumeredes direkte, medens en mindre del eksporteredes, og for 12 mill. kr. (hovedsagelig skind og huder) blev anvendt i industri og håndværk, jfr. tabel 29.

Tabel 30. Hovedoversigt for fiskeri 1946.

Table 30. General Survey of Fisheries 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produktions- værdi in per cent of value of output
Saltvandsfisk <i>salt-water fish</i>	169	98,8
Ferskvandsfisk, østers, muslinger m. v. <i>fresh-water fish, oysters, mussels etc.</i>	2	1,2
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	171	100,0
Samlet fradrag af rå- og hjælpstoffer <i>less raw- and aux- iliary materials</i>	45	26,3
Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	126	73,7
Afskrivninger og vedligeholdelse <i>depreciation and main- tenance</i>	27	15,8
Nettonationalprodukt <i>net national product</i>	99	57,9

5. Fiskeri.

Til produktionsværdien i fiskeriet er henregnet værdien af den fangst, der landes af danske fiskere i danske og udenlandske havne samt den erhvervsmæssige fangst af ferskvandsfisk, østers, muslinger m. v., medens lystfiskeri ikke er medregnet, jfr. tabel 30.

Beregningerne er foretaget på grundlag af oplysninger om de landede fiskemængder samt prisoplysninger fra fiskeauktionerne m. v. Den samlede produktionsværdi udgjorde i 1946 171 mill. kr.

Udgiften til råstoffer i fiskeriet (fiskekasser, olie, tovværk m. v.) udgjorde i 1946 26 pct. af den samlede produktionsværdi. Som følge af den ret store værdi, der er investeret i fiskekuttere og redskaber udgør afskrivninger og vedligeholdelse en ret stor del af bruttonationalproduktet.

Tabel 31. Det samlede indenlandske forbrug af fiskeriprodukter og forbrugets fordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 31. Composition of Domestic Use of Fishing Products 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af forbrug in per cent of dom. use		Mill. kr. millions of kroner	i pct. af forbrug in per cent of dom. use
			heraf anvendt: of which used:		
Samlet produktionsværdi total value of output	171	417,1	i fiskeri in fisheries	1	2,4
Samlet indførsel total imports.	16	39,0	i industri in industry	19	46,3
Samlet udførsel total exports..	146	356,1	i offentlige ydelser in govern- ment services	2	4,9
Samlet indenlandsk forbrug total domestic use	41	100,0	til konsum for consumption .	19	46,4

I tabel 31 er forholdet mellem dansk fangst og import af fisk — herunder transitten af færøfisk — samt eksporten belyst. Det ses heraf, at omkring 85 pct. af fangsten eksporteredes i 1946, og at importen udgjorde ca. 39 pct. af det danske forbrug.

Af det indenlandske forbrug af fisk konsumeredes i 1946, som det ses af tabellen, godt 46 pct. direkte, medens ligeledes godt 46 pct. videreforarbejdedes i industrien.

Tabel 32. Hovedoversigt for tørve- og brunkulsproduktionen 1946.

Table 32. General Survey of Production of Peat and Lignite 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produk- tionsv. in per c. of value of output		Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produk- tionsv. in per c. of value of output
Tørv peat	118	72,8	Bruttonationalprodukt gross national product	159	98,1
Brunkul lignite	44	27,2	Afskrivninger og vedligeholdelse depreciation and main- tenance	22	13,5
Samlet produktionsværdi total value of output	162	100,0	Nettonationalprodukt net na- tional product	137	84,6
Samlet fradrag af rå- og hjælpe- stoffer less raw- and auxiliary materials	3	1,9			
Bruttonationalprodukt gross national product	159	98,1			

6. Tørve- og brunkulsproduktion.

Tørve- og brunkulsproduktionens samlede værdi androg i 1946, som det ses af tabel 32, godt 160 mill. kr., hvoraf ca. tre fjerdedele udgjordes af tørvenes værdi.

Af produktionen anvendtes, som det fremgår af tabel 33, i 1946 knap halvdelen direkte til konsum og resten til brændsel i industrien og øvrige erhverv.

Tabel 33. Det samlede indenlandske forbrug af tørv og brunkul og forbrugsfordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.
Table 33. Composition of Domestic Use of Products from Production of Peat and Lignite 1946.

	Mll. kr. millions of kroner	i pct. af forbrug in per cent of dom. use		Mll. kr. millions of kroner	i pct. af forbrug in per cent of dom. use
Samlet indenlandsk forbrug <i>total domestic use</i>	162	100,0	i offentlige værker <i>in public utilities</i>	10	6,2
heraf anvendt: <i>of which used:</i>			i handel og pengeomsætning m. v. <i>in commerce, finance, insurance etc.</i>	4	2,5
i landbrug <i>in agriculture</i>	11	6,8	i offentlige ydelser <i>in govern- ment services</i>	5	3,1
i gartneri m. v. <i>in gardening etc.</i>	13	8,0	til konsum <i>for consumption</i> .	76	46,9
i industri <i>in industry</i>	38	23,4			
i håndværk <i>in handicrafts</i> ...	5	3,1			

7. Industri.

Industrien omfatter alle de virksomheder, der er taget med i den årlige produktionsstatistik, d. v. s. virksomheder, der er underkastet samtlige bestemmelser i fabrikløven, hvilket i reglen er virksomheder med over 5 arbejdere, suppleret med mindre virksomheder inden for de statskontrollerede produktioner m. v. Yderligere omfatter undersøgelsen visse statsvirksomheder, der ikke er taget med i produktionsstatistikken. For slagteriernes vedkommende er dog ikke hele produktionen medtaget, men kun konserves- og forarbejdningsindustrien, idet resten af produktionen er henført til landbrug. Modsat tidligere er gas-, vand-, el- og varmegærker udskilt af industrien og behandlet for sig, dog således at kraftværker, som den enkelte industrivirksomhed driver med selvforsyning for øje, er medregnet under industrien.

Ved opgørelsen af nationalproduktet må, da man skal bestemme forbruget, også ind- og udførslen inddrages i beregningerne. Man har derfor for hver tabel i produktionsstatistikken opgjort forbruget ved til produktionsværdien inclusive indenlandske afgifter at lægge specialindførselen inclusive told og fradrage eksporten af danske industriprodukter. Det således beregnede forbrug er herefter fordelt efter anvendelse, og dette er sket ved en gennemgang af hver enkelt tabel i den industrielle produktionsstatistik og hvert enkelt varenummer i Handelstabelværket, idet man har undersøgt, om de enkelte producerede eller importerede varer måtte opfattes som råstoffer m. v. til andre virksomheder inden for industrien eller til de øvrige erhverv, eller om det var varer bestemt til konsum eller investering.

Hvor årets produktion ikke er identisk med det færdiggjorte produkt som f. eks. for skibsværfters vedkommende, er produktionsværdien i overensstemmelse med fremgangsmåden i produktionsstatistikken opfattet som værdien af det i årets løb udførte arbejde og ikke som værdien af f. eks. de afleverede nybygninger.

Den samlede produktionsværdi i industrien andrager i 1946 målt i markedspriser 5,9 milliarder kr. Tabel 34 viser en fordeling af produktionsværdien på de industrielle hovedgrupper. Som det ses, udgør produktionsværdien i nærings- og nydelsesmiddelindustrien hovedparten, nemlig ca. 35 pct. af industriens produktionsværdi (excl. told), medens produktionsværdien i jern- og metalindustrien og i den teknisk-kemiske industri hver udgør ca. 20 pct. og tekstil- og konfektionsindustriens produktionsværdi ca. 15 pct. af den samlede produktionsværdi.

Når de medgåede rå- og hjælpestoffer på ca. 2 800 mill. kr. fradrages den samlede produktionsværdi, fås industriens bruttonationalprodukt i 1946 på 3 121 mill. kr. eller henvend 55 pct. af produktionsværdien.

Af bruttonationalproduktet er 498 mill. kr. svarende til ca. 16 pct. medgået til opretholdelse af kapitalapparatets værdi, hvorefter nettonationalproduktet andrager 2 623 mill. kr.

Tabel 34. Hovedoversigt for industri 1946.

Table 34. General Survey of Industry 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produktionsv. in per cent of value of output		Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produktionsv. in per cent of value of output
Nærings- og nydelsesmiddel- industri <i>foods, beverages and tobacco</i>	2 004	34,5	Told <i>import duties</i>	110	1,9
Tekstilindustri <i>textiles</i>	445	7,7	Produktionsværdi incl. told <i>value of output incl. im- port duties</i>	5 915	101,9
Konfektionsindustri <i>clothing</i> ..	430	7,4	Samlet fradrag af rå- og hjelpestoffer <i>less raw- and auxiliary materials</i>	2 794	48,1
Læderindustri <i>leather</i>	210	3,6	Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	3 121	53,8
Træindustri <i>wood</i>	195	3,4	Afskrivning og vedligeholdelse <i>depreciation and main- tenance</i>	498	8,6
Sten-, ler- og glasindustri <i>stone, earthenware and glass</i>	225	3,9	Nettonationalprodukt <i>net na- tional product</i>	2 623	45,2
Jern- og metalindustri <i>metals and metal products</i>	1 209	20,8			
Teknisk-kemisk industri <i>che- micals and rubber</i>	1 087	18,7			
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	5 805	100,0			

Sammensætningen af import, eksport og indenlandsk forbrug af industrivarer fremgår af tabel 35. Importen af industrivarer i 1946 består herefter for ca. $\frac{1}{4}$ dels vedkommende af jern- og metalvarer, medens en tilsvarende andel er teknisk-kemiske varer. Af disse benyttes dog en stor del igen som råstoffer og investeringsvarer indenfor jern- og metalindustrien og den teknisk-kemiske industri. Det kan nævnes, at når den til sten-, ler- og glasindustrien henførte import andrager så stort et beløb som 269 mill. kr. eller ca. 10 pct. af hele industrivareimporten, beror det på, at kulimporten m. v. er henregnet herunder.

Henved halvdelen af udførselen består af jern- og metalvarer, medens henved $\frac{1}{3}$ er nærings- og nydelsesmidler.

Det samlede indenlandske forbrug af industrivarer andrager godt

Tabel 35. Ind- og udførsel samt samlet indenlandsk forbrug af industrivarer 1946.

Table 35. Imports and Exports and the Total Domestic Use of Industrial Products 1946.

	Indførsel (incl. told) imports (incl. import duties)	pct.-vis in per cent	Udførsel exports	pct.-vis in per cent	Produkt. + Indførsel ÷ udførsel = indenl. forbr. produc. plus imp. less exp. = dom. use	pct.-vis in per cent
	Mill.kr. millions of kroner		Mill.kr. millions of kroner		Mill.kr. millions of kroner	
Nærings- og nydelsesmidler <i>foods, beverages and tobacco</i>	119	4,4	120	31,0	2 003	24,7
Tekstilvarer <i>textiles</i>	519	19,4	7	1,8	957	11,8
Konfektionsvarer <i>clothing</i>	144	5,4	4	1,0	570	7,1
Lædervarer <i>leather</i>	44	1,6	3	0,8	251	3,1
Trævarer <i>wood</i>	130	4,9	14	3,6	311	3,8
Sten-, ler- og glasvarer <i>stone, earthenware and glass</i>	269	10,0	13	3,4	481	6,0
Jern- og metalvarer <i>metals and metal products</i>	724	27,0	177	45,7	1 756	21,7
Teknisk-kemiske varer <i>chemicals and rubber</i>	659	24,6	39	10,1	1 707	21,1
Transithandel <i>transit trade</i>	10	0,4	10	2,6	»	»
Nettoskibsudgifter <i>net shipping expenditures</i>	60	2,3	»	»	60	0,7
I alt <i>total</i> ...	2 678	100,0	387	100,0	8 096	100,0
Heraf told <i>of which import duties</i> ..	110	—	—	—	110	—

8 milliarder kr. i 1946 eller ca. 2,2 milliarder kr. mere end værdien af den indenlandske produktion.

Ved at sammenholde tabel 34 med næstsidste kolonne i tabel 35 vil det fremgå, at forbruget af nærings- og nydelsesmidler fra industrien svarer til værdien af den indenlandske produktion, idet import og eksport opvejer hinanden. Derimod ligger forbruget af alle de øvrige industrivarer højere end produktionsværdien som følge af merimporten af industrivarer.

Tabel 36 viser, hvor forbruget af industrivarerne finder sted. Ca. 18 pct. anvendes som råstoffer indenfor industrien selv, medens ca. 27 pct. anvendes som råvarer i de øvrige erhverv. I alt medgår

Tabel 36. Det samlede indenlandske industrivareforbrug fordelt efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 36. Composition of Domestic Use of Industrial Products 1946.

	Som råstof on raw- materials	Til investering on invest- ment	I alt total	i pct. af forbruget in per cent of dom. use
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	
Samlet produktionsværdi <i>total value of output.</i>	»	»	5 915	73,1
heraf told <i>of which import duties</i>	»	»	110	1,4
+ Import <i>plus imports</i>	»	»	2 508	31,0
+ Nettoskibsudgifter <i>plus net shipping expen- ditures</i>	»	»	60	0,7
÷ Eksport <i>less exports</i>	»	»	387	4,8
Samlet indenlandsk forbrug <i>total domestic use.</i>	3 675	1 370	8 096	100,0
heraf anvendt: <i>of which used:</i>				
i landbrug <i>in agriculture</i>	293	101	394	4,9
i skovbrug <i>in forestry</i>	»	1	1	»
i gartneri m. v. <i>in gardening etc.</i>	70	5	75	0,9
i biavl, pelsdyrhold og jagt <i>in bee-keeping, fur farming and hunting</i>	8	»	8	0,1
i fiskeri <i>in fisheries</i>	27	18	45	0,6
i industri <i>in industry</i>	1 466	188	1 654	20,4
i håndværk <i>in handicrafts</i>	490	64	554	6,8
i bygge- og anlægsvirksomhed <i>in building and other construction</i>	540	47	587	7,2
i offentlige værker <i>in public utilities</i>	143	16	159	2,0
i handel og pengeomsætning m. v. <i>in com- merce, finance, insurance etc.</i>	202	68	270	3,3
i transport m. v. <i>in transportation etc.</i>	148	216	364	4,5
i liberale erhverv <i>in professional services</i>	10	3	13	0,2
i offentlige ydelser <i>in government services</i>	278	19	297	3,7
Forøgelse af varelagre <i>increase of inventories</i> ..	—	624	624	7,7
Konsum <i>for consumption</i>	—	—	3 051	37,7

1 370 mill. kr. svarende til ca. 17 pct. af det samlede industrivareforbrug til investering. Heraf medgår igen 188 mill. kr. til investering i industrien. Til direkte konsum anvendes endelig godt 3 000 mill. kr. eller knap 40 pct. af det indenlandske industrivareforbrug.

8. *Håndværk* (herunder ikke bygge- og anlægsvirksomhed).

Ved beregningerne over håndværkets produktion har man taget sit udgangspunkt i Erhvervstællingen 1935. Fra Erhvervstællingen foreligger oplysninger bl. a. om industriens og håndværkets omsætning under eet i 1934. For at finde omsætningen i 1934 for håndværket alene er man som hovedregel gået ud fra den samlede omsætning iflg. Erhvervstællingen og har herfra fradraget dels værdien af industriproduktionen, som findes oplyst i Produktionsstatistiken for 1934, dels værdien af hele gruppen jord- og bygningsarbejde, samt visse håndværksfag, som er deciderede byggefag o. s. v. I visse tilfælde har man dog kun taget en bestemt procentdel af den reducerede omsætning, f. eks. ved skrædder- og konfektionsforretninger, systuer og møbelsnedkerier, bagerier og slagterforretninger m. v., idet resten af omsætningen er tilregnet handelen.

De således beregnede omsætningstal for 1934 har man herefter ført frem til 1946 på grundlag af udviklingen i industriproduk-

Tabel 37. Hovedoversigt for håndværk 1946.

Table 37. General Survey of Handicrafts 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produk- tionsv. in per cent of value of output		Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produk- tionsv. in per cent of value of output
Nærings- og nydelsesmidler <i>foods, beverages and tobacco.</i>	475	20,6	Samlet produktionsværdi <i>total</i> <i>value of output</i>	2 307	100,0
Tekstilvarer <i>textiles</i>	153	6,6	Samlet fradrag af rå- og hjelpestoffer <i>less raw- and</i> <i>auxiliary materials.</i>	854	37,0
Beklædningsvarer <i>clothing</i>	327	14,2	Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	1 453	63,0
Lædervarer <i>leather</i>	108	4,7	Afskrivninger og vedligehol- delse <i>depreciation and main-</i> <i>tenance</i>	149	6,5
Trævarer <i>wood</i>	281	12,2	Nettonationalprodukt <i>net na-</i> <i>tional product</i>	1 304	56,5
Sten-, ler- og glasvarer <i>stone,</i> <i>earthenware and glass.</i>	61	2,6			
Jern- og metalvarer <i>metals and</i> <i>metal products</i>	600	26,0			
Teknisk-kemiske varer <i>chemi-</i> <i>cals and rubber</i>	302	13,1			
Samlet produktionsværdi <i>total</i> <i>value of output</i>	2 307	100,0			

tionen inden for de enkelte industrigrene, idet der dog ved beregningerne også er taget hensyn til indkomstudviklingen for håndværksmestre, lønudviklingen i de egentlige håndværksfag etc. samt til gældende produktionsreguleringer. Det er klart, at de således beregnede tal må være meget usikre og derfor meddeles med forbehold.

Tabel 37 viser, at produktionsværdien i håndværket i 1946 er beregnet til i alt ca. 2 300 mill. kr., hvoraf produktionsværdien i nærings- og nydelsesmiddelvirksomheder andrager 475 mill. kr. og i jern- og metalvirksomheder 600 mill. kr. svarende til ca. 21 og 26 pct. af den samlede håndværksproduktions værdi. Løvrigt viser en sammenligning med den tilsvarende tabel for industrien, at fabrika-

Tabel 38. Det samlede indenlandske forbrug af håndværksprodukter og forbrugets fordeling efter anvendelse indenfor erhvervene og til konsum 1946.

Table 38. Composition of Domestic Use of Products from Handicrafts 1946.

	Som råstof on raw- materials	Til investering on invest- ment	Ialt total	i pct. af samlet produkti- onsværdi in per cent of total value of output
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	
Samlet produktionsværdi = samlet forbrug total value of output = total use	656	214	2 307	100,0
heraf anvendt: of which used:				
i landbrug in agriculture	54	88	142	6,2
i fiskeri in fisheries	12	7	19	0,8
i industri in industry	297	34	331	14,4
i håndværk in handicrafts	125	5	130	5,6
i bygge- og anlægsvirksomhed in building and other construction	85	1	86	3,7
i offentlige værker in public utilities	5	8	13	0,6
i handel og pengeomsætning m. v. in commerce, finance, insurance etc.	34	19	53	2,3
i transport m. v. in transportation etc.	6	50	56	2,4
i offentlige ydelser in government services	38	2	40	1,7
til konsum for consumption	»	»	1 437	62,3

tionen af beklædningsvarer og trævarer udgør en langt større del af håndværkets produktionsværdi end af industriens.

Udgiften til råstoffer i 1946, i alt ca. 850 mill. kr., udgør 37 pct. af produktionsværdien mod ca. 48 pct. i industrien. Bruttonationalproduktet udgør i 1946 ca. 1 450 mill. kr. og nettonationalproduktet ca. 1 300 mill. kr.

Som nævnt i indledningen side 8 er import og eksport af industri- og håndværksvarer henført til industrien, således at det indenlandske forbrug af varer og tjenesteydelser fra håndværket svarer til produktionsværdien i tabel 38. Af denne anvendes, som det fremgår af tabellen, 656 mill. kr. som råstoffer i erhvervene, 214 mill. kr. til investering og 1 437 mill. kr. til konsum, svarende til ca. 28, ca. 9 og ca. 62 pct. Blandt erhvervene er industrien og landbruget de største aftagere af håndværksproduktionen.

9. Bygge- og anlægsvirksomhed.

Oplysningerne om produktionsværdien i bygge- og anlægsvirksomheden i dette afsnit er i det væsentlige baseret på beregninger foretaget af det daværende Ministerium for byggeri og boligvæsen til nationalbudgettet 1948. Ved disse beregninger er værdien af nybyggeriet opgjort ved en omregning af det i året udførte løbende byggearbejde til et tilsvarende fuldført byggeri, og værdien af reparations- og ombygningsarbejdet er opgjort ud fra kendskabet til beskæftigelsen af byggehåndværkere og -arbejdere. Værdien af anlægsvirksomheden er opgjort ud fra kendskabet til det offentlige anlægsudgifter, tilskud og lån til grundforbedringsarbejder m. v. i landbruget og kendskab til industriens anlægsarbejder o. s. v.

Tabel 39 viser produktionsværdiens sammensætning, hvorefter byggevirksomheden andrager omkring $\frac{3}{4}$ af produktionsværdien på i alt ca. 1 500 mill. kr. Til trods for at reparationsvirksomheden, der er mindre materialekrævende, udgør ca. 60 pct. af den samlede produktionsværdi, andrager rå- og hjælpestoffernes værdi dog henved

Tabel 39. Hovedoversigt for bygge- og anlægsvirksomhed 1946.
 Table 39. General Survey of Building and Other Construction 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produk- tions- værdien in per cent of value of output		Mill. kr. millions of kroner	i pct. af produk- tions- værdien in per cent of value of output
Nybyggeri <i>new buildings</i>	399	26,3	Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	1519	100,0
Reparation og ombygning på bygninger <i>repairs and rebuilding on buildings</i>	730	48,0	Samlet fradrag af rå- og hjælpestoffer <i>less raw- and auxiliary materials</i>	718	47,3
Nyanlæg <i>new constructions</i>	220	14,5	Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	801	52,7
Reparationsarbejder på anlæg <i>repairs on constructions</i>	170	11,2	Afskrivninger og vedligeholdelse <i>depreciation and maintenance</i>	34	2,2
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	1519	100,0	Nettonationalprodukt <i>net national product</i>	767	50,5

halvdelen af produktionsværdien, således at bruttonationalproduktet udgør ca. 800 mill. kr.

Der er i kapitel VI nærmere redegjort for, på hvilke områder bygge- og anlægsvirksomheden har fundet sted og dermed gjort rede for den del af landets investeringer, der sker i bygninger og anlæg.

10. Offentlige værker.

Som nævnt under omtalen af industrien har man i modsætning til tidligere udskilt gas-, vand-, varme- og elværker i en gruppe for sig.

Efter tabel 40 udgør den samlede produktionsværdi 380 mill. kr. i 1946, hvoraf størsteparten på 220 mill. kr. vedrører elværkerne, medens gasværkernes produktionsværdi, der foruden værdien af gas består af koks, tjære m. v., udgør 110 mill. kr., og produktionsværdien i vand- og varmeværker udgør henholdsvis 30 og 20 mill. kr.

Tabel 40. Hovedoversigt for offentlige værker 1946.

Table 40. General Survey of Public Utilities 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	I pct. af produk- tions- værdien in per cent of value of output		Mill. kr. millions of kroner	I pct. af produk- tions- værdien in per cent of value of output
			Samlet fradrag af rå- og hjelpestoffer less raw- and auxiliary materials	166	43,7
Elværker power stations	220	57,9			
Gasværker gas works	110	28,9	Bruttonationalprodukt gross national product	214	56,3
Vandværker water works	30	7,9	Afskrivninger og vedligeholdelse depreciation and main- tenance	84	22,1
Varmeværker heating works ..	20	5,3			
Samlet produktionsværdi total value of output	380	100,0	Nettonationalprodukt net na- tional product	130	34,2

Den til erhvervet henregneede import består af importeret strøm samt import af koks, tjære, stenkulsnafta m. fl. gasværksprodukter. Den meget beskedne eksport af elstrøm er der set bort fra.

Tabel 41. Det samlede indenlandske forbrug af offentlige værkers produktion og forbrugets fordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 41. Composition of Domestic Use of Products from Public Utilities 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	I pct. af for- bruget in per cent of dom. use		Mill. kr. millions of kroner	I pct. af for- bruget in per cent of dom. use
Samlet produktionsværdi total value of output	380	78,5	i industri in industry	70	14,5
Samlet indførsel total imports.	104	21,5	i håndværk in handicrafts ...	12	2,5
Samlet udførsel total exports..	—	—	i handel og pengeomsætning m. v. in commerce, finance, insurance etc.	20	4,1
Samlet indenlandsk forbrug total domestic use	484	100,0	i transport m. v. in transpor- tation etc.	18	3,7
heraf anvendt: of which used:			i offentlige ydelser in govern- ment services	26	5,4
i landbrug in agriculture	38	7,8	til konsum for consumption .	298	61,6
i gartneri m. v. in gardening etc.	2	0,4			

Tabel 41 gør rede for, på hvilke områder produktionsværdien og importen anvendtes. Det ses heraf, at ca. 60 pct. anvendtes direkte til konsum i 1946, men at også ret betydelige andele anvendtes som brændsel og kraft i industri, håndværk, landbrug m. v.

11. *Handel og pengeomsætning m. v.*

Til denne erhvervsgruppe er foruden engros- og detailhandel og pengeinstitutter henregnet hoteller og restaurationer m. v. og forlystelsesvirksomheder, idet det dog i fremtiden er hensigten at udskille disse erhvervsgrupper hver for sig.

Ved produktionsværdien i engros- og detailhandelen — hvortil også brugsforeninger, indkøbsforeninger m. v. er henregnet — forstås bruttoavancens totalbeløb. Ved beregningen har man taget sit udgangspunkt i de oplysninger, der fra Erhvervstællingen 1935 foreligger om omsætningen indenfor engros- og detailhandelen i 1934. Denne omsætning er derefter ført frem til 1946 på grundlag af de foreliggende oplysninger dels om den samlede værdi af produktionen og im- og eksporten, dels om den formodede andel af denne værdi, der distribueres gennem handelserhvervet. På grundlag af de således beregnede omsætningstal er bruttoavancen bestemt med udgangspunkt i de avanceprocenter, som foreligger oplyst gennem Prisdirektoratet. Resultatet af beregningerne er derfor behæftet med adskillige fejlmuligheder, men de beregnede tal synes dog at svare til, hvad man kommer til på grundlag af beregninger baseret på indkomststatistiken og synes også at svare til de foreløbige oplysninger om den samlede engros- og detailomsætning iflg. Erhvervstællingen 1948.

Ved produktionsværdien i pengeinstitutter og forsikringsselskaber forstås værdien af de tjenester, der præsteres ved indlån, kreditgivning, overtagelse af risici m. v. Denne værdi er beregnet som summen af de udbetalte lønninger, tantiemer, pensioner, henlæggelser, udbytteudbetalinger, skatter og afgifter, afskrivninger og varekøb m. v. Under pengeinstitutter er medtaget banker (herunder Danmarks Nationalbank), sparekasser, vekselerere, kredit- og hypotekforeninger, livsfor-

Tabel 42. Hovedoversigt for handel og pengeomsætning m. v. 1946.

Table 42. General Survey of Commerce, Finance, Insurance etc. 1946.

	Mill. kr. millions of kroner	I pct. af produk- tions- værdien in per cent of value of output		Mill. kr. millions of kroner	I pct. af produk- tions- værdien in per cent of value of output
Engroshandel <i>wholesale trade</i> ..	1 139	29,2	Samlet produktionsværdi <i>total</i> <i>value of output</i>	3 895	100,0
Detailhandel <i>retail trade</i>	1 841	47,3	Samlet fradrag af rå- og hjelpestoffer <i>less raw- and</i> <i>auxiliary materials</i>	458	11,8
Forlystelser <i>motion pictures,</i> <i>theatres etc.</i>	85	2,2	Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	3 437	88,2
Hoteller, restauranter <i>hotels,</i> <i>restaurants</i>	504	12,9	Afskrivninger og vedligehol- delse <i>depreciation and main-</i> <i>tenance</i>	93	2,4
Pengeinstitutter <i>financial in-</i> <i>stitutions</i>	179	4,6	Nettonationalprodukt <i>net na-</i> <i>tional product</i>	3 344	85,8
Forsikringsselskaber <i>insurance</i> <i>companies</i>	147	3,8			
Samlet produktionsværdi <i>total</i> <i>value of output</i>	3 895	100,0			

sikringsselskaber og skadesforsikringsselskaber. Arbejdsløsheds- og sygeforsikringen er derimod, som tidligere omtalt, medregnet under offentlige ydelser, da den herigennem formidlede transfererende virksomhed naturligst må ses i sammenhæng med de øvrige offentlige transfereringer.

Produktionsværdien i forlystelsesvirksomhederne d. v. s. biografer, teatre, koncerter, væddeløb m. v. er identisk med bruttoindtægterne og beregnet dels på grundlag af Departementets biografstatistik og dels ud fra kendskabet til de indbetalte forlystelsesafgifter.

For hoteller og restauranter, hvortil også pensionater er regnet, har man ligesom for handelens vedkommende opfattet produktionsværdien som lig bruttoavancen tillagt drikkepenge, således at indkøb af madvarer, spiritus m. v. ikke indgår heri.

I tabel 42 er produktionsværdierne i de til denne erhvervsgruppe henregnede erhverv anført. Det ses heraf, at handelens produktionsværdi er beregnet til 2 980 mill. kr., hvoraf knap 1 150 mill. kr. eller

Tabel 43. Forlystelser 1946.
Table 43. *Entertainments 1946.*

	Produktions- værdi <i>value of output</i>
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
Biografer <i>motion pictures</i>	50,5
Bearbejdning af films <i>production of films</i>	14,6
Koncerter, oplæsninger m. v. <i>concerts, recitations etc.</i>	1,3
Teatre, cirkus m. v. <i>theatres, circuses etc.</i>	16,4
Væddeløb <i>races</i>	1,0
Teatre uden bevilling, variete m. v. <i>theatres without license, variety theatres etc.</i>	1,2
Tilsammen <i>total</i> ...	85,0
heraf afgifter <i>of which excise</i> ...	26,9

ca. 40 pct. tilfalder engroshandelen og knap 1 850 mill. kr. eller ca. 60 pct. detailhandelen. Produktionsværdien andrager i forlystelseserhvervet og restaurationer m. v. henholdsvis 85 og 504 mill. kr. og i pengeinstitutter og forsikringsselskaber tilsammen ca. 325 mill. kr.

Til nærmere belysning af produktionsværdiens sammensætning udenfor den egentlige handelsomsætning er i tabellerne 43 og 44 givet en specifikation af produktionsværdien på de enkelte områder.

Tabel 44. Pengeinstitutter og forsikringsselskaber 1946.
Table 44. *Financial Institutions and Insurance Companies 1946.*

	Produktions- værdi <i>value of output</i>
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
Nationalbanken <i>the National Bank</i>	8,9
Øvrige banker <i>commercial banks</i>	117,6
Sparekasser <i>saving banks</i>	31,2
Kredit- og hypotekforeninger <i>mortgage institutions</i>	14,0
Vekselerere <i>bill brokers</i>	6,9
Livsforsikringsselskaber <i>life insurance comp.</i>	55,7
Skadesforsikringsselskaber <i>accident insurance comp.</i>	91,7
Tilsammen <i>total</i> ...	326,0

Tabel 45. Det samlede indenlandske forbrug af ydelser fra handel og pengeomsætning m. v. og forbrugets fordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 45. Composition of Domestic Use of Services from Commerce, Finance, Insurance etc. 1946.

	Som råstof on raw- materials	Til in- vestering on in- vestment	Ialt total	i pct. af forbruget in per cent of dom. use
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i> .	»	»	3 895	101,8
Samlet indførsel <i>total imports</i>	»	»	15	0,4
Samlet udførsel <i>total exports</i>	»	»	84	2,2
Samlet indenlandsk forbrug <i>total domestic use</i>.	603	129	3 826	100,0
heraf anvendt: <i>of which used:</i>				
i landbrug <i>in agriculture</i>	67	19	86	2,2
i gartneri m. v. <i>in gardening etc.</i>	4	»	4	0,1
i fiskeri <i>in fisheries</i>	1	3	4	0,1
i tørve- og brunkulsproduktion <i>in production of peat and lignite</i>	1	»	1	»
i industri <i>in industry</i>	127	37	164	4,3
i håndværk <i>in handicrafts</i>	119	9	128	3,4
i bygge- og anlægsvirksomhed <i>in building and other construction</i>	64	5	69	1,8
i offentlige værker <i>in public utilities</i>	2	3	5	0,1
i handel og pengeomsætning m. v. <i>in commerce, finance, insurance etc.</i>	84	8	92	2,4
i transport m. v. <i>in transportation etc.</i>	60	43	103	2,7
i liberale erhverv <i>in professional services</i>	2	»	2	0,1
i offentlige ydelser <i>in government services</i>	72	2	74	1,9
til konsum <i>for consumption</i>	»	»	3 094	80,9

I tabel 45 er det samlede indenlandske forbrug fordelt på de områder, der modtager tjenester fra handelen og pengeomsætningen m. v.

Den andel, der er regnet at gå til eksport, fremkommer som eksportavancen på de varer, der eksporteres gennem handelen samt ved forsikringsindtægter fra udlandet. Fordelingen af den øvrige del af forbruget er for handelens vedkommende foretaget på grundlag af

fordelingen af de gennem handelen omsatte varer. For så vidt angår pengeinstitutterne er fordelingen af de præsterede tjenesteydelser foretaget ud fra arten af de udførte forretninger, idet man er gået ud fra, at erhvervene lægger beslag på pengeinstitutter og forsikrings-selskaber i forhold til størrelsen af erhvervets omsætning.

Produktionsværdien i hoteller og restaurationer m. v. og i forlystelseserhvervet er tilregnet konsumet.

De til investeringerne henførte andele udgøres af avancen på investeringsvarer.

12. *Transport m. v.*

Ved produktionsværdien i transporterhvervet forstås bruttoindtægten i de forskellige transportgrupper. Hertil er dog for statsbanernes og sporvejenes vedkommende lagt værdien af det meget betydelige reparations- og vedligeholdelsesarbejde på materiellet, der udføres på egne værksteder, da dette beregningsteknisk er vanskeligt at udskille og overføre til industrien.

Af tabel 46 vil det fremgå, hvilke områder der er henført til transporterhvervet. Beregningerne over produktionsværdierne støtter sig i de fleste tilfælde på regnskaber fra de pågældende områder (statsbanerne, postvæsenet, telefontilsynet, m. v.) samt på særskilt indhentede oplysninger for de fleste privat drevne transport-erhverv.

Ved tilvejebringelsen af tallene for skibsfarten har man for den udenlandske fragt- og passagerfarts vedkommende benyttet sig af oplysningerne fra betalingsbalancen, medens beregningerne af værdien af den indenlandske sejlads er foretaget på grundlag af oplysninger fra Det forenede Dampskibsselskab og Dansk Sejlskibsrederiforening.

Som det fremgår af tabel 46, androg den samlede produktionsværdi i transporterhvervet i alt ca. 1 500 mill. kr. i 1946, hvoraf skibsfarten udgjorde godt $\frac{1}{3}$, jernbanetrafikken tilsammen ca. $\frac{1}{4}$ og telefon, radio, post og telegraf knap $\frac{1}{6}$. Den private erhvervsmæssige bilkørsel

Tabel 46. Hovedoversigt for transport m. v. 1946.

Table 46. General Survey of Transportation etc. 1946.

	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	I pct. af produktions- værdien <i>in per cent of value of output</i>
Statsbaner <i>state railways</i>	314	21,2
Privatbaner <i>private railways</i>	64	4,3
Sporveje <i>street-cars</i>	72	4,9
Rutebiler <i>buses</i>	10	0,7
Droskekørsel <i>taxis</i>	60	4,0
Lastbilkørsel <i>trucks</i>	54	3,6
Andre transporttjenester <i>other transportation services</i> ..	10	0,7
Redningskorps <i>salvage corps</i>	17	1,1
Luftfart <i>air traffic</i>	23	1,5
Havne <i>harbours</i>	22	1,5
Losning og ladning <i>discharge and loading</i>	29	2,0
Post og telegraf <i>post and telegraph</i>	159	10,7
Telefon <i>telephone service</i>	107	7,2
Radio <i>radio</i>	10	0,7
Skibsfart <i>shipping</i>	524	35,3
Private færger <i>private ferries</i>	5	0,3
Bugserbåde <i>tugboats</i>	4	0,3
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	1 484	100,0
Samlet fradrag af rå- og hjælpestoffer <i>less raw- and auxiliary materials</i>	343	23,1
Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	1 141	76,9
Afskrivninger og vedligeholdelse <i>depreciation and main- tenance</i>	590	39,8
Nettonationalprodukt <i>net national product</i>	551	37,1

var i 1946 begrænset af den ringe benzinimport, og værdien heraf androg kun ca. 9 pct. af den samlede produktionsværdi.

Af produktionsværdien medgik ca. 350 mill. kr. til køb af råvarer (benzin, olie og andre brændselsstoffer), hvorefter bruttonationalproduktet androg ca. 1 150 mill. kr.

Ligesom for handelens er det for transportens vedkommende noget vilkårligt, til hvilke erhvervsområder man vil henføre transporterhervets tjenester. Blandt andet melder der sig den vanskelighed at afgøre, om transport af en vare sker for afsenderens eller modtagerens regning. Som hovedregel har man anvendt det princip at opfatte transporten som udført for deres regning, der har modtaget de transporterede varer, hvorved f. eks. de i industrien anvendte råstoffers pris foruden prisen ab leverandør indeholder transportomkostningerne til den fabrik, der anvender dem. Ligeledes vil konsumudgiften foruden produktionsprisen på de konsumerede varer indeholde udgiften til transport af konsumvarer. De i alt 515 mill. kr. af transportens produktionsværdi, der er konsumeret (jfr. tabel 47), består både af transport af konsumvarer og af direkte passagertransport, private vareforsendelser o. s. v. Transporttjenester, der vanskeligt kan tilregnes enkelte erhverv fremfor andre er, efter at en vis andel er henført til konsum, fordelt på de enkelte erhverv efter forholdet mellem erhvervenes produktionsværdi. Dette gælder eksempelvis telefonselskabernes produktionsværdi.

Resultatet af de således foretagne beregninger og gjorte skøn fremgår af tabel 47. Herefter går en væsentlig del, ca. 35 pct., af transporterhervets produktionsværdi direkte til konsum ved transport af passagerer med tog, biler eller skibe, ved forsendelse af privatbreve, privatpakker m. v. samt ved transport af konsumvarer. Den del af transporttjenesterne, der anvendes indenfor transporterhervet selv, består af transport af postvæsenets forsendelser, udnyttelse af havne, bugserbåde m. v.

Blandt erhvervene iøvrigt er det handel og pengeomsætning samt de to største varefrembringende erhverv, landbruget og industrien, der lægger størst beslag på transportmidlerne.

Eksport af transporttjenester finder dels sted gennem danske skibes indsejling af bruttofragt i udenlandsk fart og dels gennem transport af eksportvarer til grænsen, idet eksportværdien opgøres fob grænse eller havn.

Tabel 47. Det samlede indenlandske forbrug af transportydelser og forbrugets fordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 47. Composition of Domestic Use of Services from Transportation etc. 1946.

	Som råstof on raw- mate- rials	Til in- veste- ring on in- vestment	Ialt total	I pct. af forbrug in per cent of dom. use
	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	»	»	1 484	»
+ Nettoskibsudgifter <i>plus net expenditures of Danish ships</i>	»	»	35	»
÷ Bruttofragtindtægter <i>less gross freight income</i>	»	»	441	»
÷ Transport af eksportvarer <i>less transportation of export goods</i>	»	»	73	»
Samlet indenlandsk forbrug <i>total domestic use</i>	394	96	1 005	100,0
Heraf anvendt: <i>of which used:</i>				
i landbrug <i>in agriculture</i>	44	10	54	5,4
i skovbrug <i>in forestry</i>	1	»	1	0,1
i gartneri m. v. <i>in gardening etc.</i>	8	1	9	0,9
i fiskeri <i>in fisheries</i>	3	3	6	0,6
i tørve- og brunkulsproduktion <i>in production of peat and lignite</i>	2	»	2	0,2
i industri <i>in industry</i>	71	19	90	9,0
i håndværk <i>in handicrafts</i>	27	3	30	3,0
i bygge- og anlægsvirksomhed <i>in building and other construction</i>	21	3	24	2,4
i offentlige værker <i>in public utilities</i>	5	2	7	0,7
i handel og pengeomsætning m. v. <i>in commerce, finance, insurance etc.</i>	101	7	108	10,7
i transport m. v. <i>in transportation etc.</i>	74	47	121	12,0
i liberale erhverv <i>in professional services</i>	5	»	5	0,5
i offentlige ydelser <i>in government services</i>	32	1	33	3,3
til konsum <i>for consumption</i>	»	»	515	51,2

Til transporterhvervet er endvidere henregnet nettoskibsudgifterne i udlandet som en import, der er anvendt i transporterhvervet som rå- og hjælpestof.

Tabel 48. De danske Statsbaner 1946.

Table 48. State Railways 1946.

	Mill. kr. millions of kroner		Mill. kr. millions of kroner
Personbefordring <i>passenger transportation</i>	163	Havnebanefragt <i>port-freight charges</i>	6
Stykgods <i>general goods</i>	33	Postbefordring <i>mail transportation</i>	10
Vognladningsgods <i>goods in carloads</i>	65	Andre indtægter <i>other revenues</i>	11
Levende dyr <i>alive animals</i> ...	3	Lønninger til vedligeholdelse <i>wages for maintenance</i>	19
Banepakker <i>parcels</i>	4	Produktionsværdien <i>value of output</i>	314

Da som nævnt reparationsvirksomheden på statsbanernes og sporvejenes værksteder er medregnet, udføres der i transporterhvervet en investeringsvirksomhed, der er henført til investeringen i transporterhvervet selv. Den øvrige del af de fra transporterhvervet leverede »investeringer« består i transport af investeringsgoder til de erhverv, der har anvendt dem. I tabel 48 og tabel 49 er der givet en oversigt over produktionsværdiens sammensætning indenfor de to største transportområder, statsbanerne og skibsfarten.

Tabel 49. Skibsfart 1946.

Table 49. Shipping 1946.

	Mill. kr. millions of kroner
Bruttofragt i udenlandsk fart <i>gross freights in foreign trade</i> ..	431
Bruttofragt i indenlandsk fart <i>gross freights in domestic trade</i>	51
Passagertrafik i udenlandsk fart <i>foreign passenger traffic</i> . . .	22
Passagertrafik i indenlandsk fart <i>domestic passenger traffic</i> ...	20
Produktionsværdi <i>value of output</i>	524

Det fremgår heraf, at over halvdelen af statsbanernes samlede indtægter hidrører fra personbefordringen, samt at ca. $\frac{4}{5}$ af skibsfartens produktionsværdi er bruttofragt opsejlet i udenlandsk fart.

13. *Boligbenyttelse.*

Boligbenyttelse omfatter al benyttelse af husrum til beboelse, uanset om der er tale om udlejningsejendomme eller eget hus. Brugen af husrum til andre formål, f. eks. som forretningslokaler er derimod ligesom brugen af maskiner og anden fast kapital indregnet under de enkelte erhverv. Den husleje, der betales i udlejningsejendomme, og den beregnede husleje ved beboelse af eget hus er betalingen for brugen af bolig i en vis tidsperiode og er udtryk for værdien af, at husejerne i en vis tid stiller deres ejendomme til rådighed for andre eller selv benytter dem til beboelse. Husleje kan således tages som udtryk for boligerhvervets bidrag til bruttonationalproduktet. Huslejen benyttes til dækning af ejerens udgifter til forrentning af den investerede kapital samt til betaling for administration, rengøring, fyring o. s. v. Endelig afholdes af huslejen udgifterne til afskrivninger og udgifterne til vedligeholdelses- og reparationsarbejder.

For landejendomme og for andre ejendomme i landkommunerne, for hvilke der ikke foreligger oplysninger om huslejens størrelse, er tallene beregnede.

Tabel 50. Boligbenyttelse 1946.

Table 50. *Dwellings 1946.*

	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	I pct. af pro- duktionsværdien <i>in per cent of value of output</i>
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i> ..	793	100,0
Samlet fradrag af rå- og hjælpestoffer <i>less raw- and auxiliary materials</i>	»	»
Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i> ...	793	100,0
Afskrivninger og vedligeholdelse <i>depreciation and maintenance</i>	226	28,5
Nettonationalprodukt <i>net national product</i>	567	71,5

Det fremgår af tabel 50, at den samlede husleje i 1946 er beregnet til 793 mill. kr. Af huslejen anslås 226 mill. kr., d. v. s. 28—29 pct. at medgå til afskrivninger og vedligeholdelsesudgifter.

14. *Liberale erhverv.*

Liberale erhverv omfatter en række immaterielt beskæftigede udenfor de øvrige erhvervsgrupper. Det drejer sig om læger, tandlæger, dyrlæger, jordemødre, sygeplejersker m. v. udenfor stat og kommune, endvidere om sagførere, forfattere, kunstnere, private landinspektører, private revisorer m. fl. samt det hos de nævnte ansatte personale. Desuden er al privat undervisning, også højskoler og faglige skoler, medregnet samt personalet på alle private plejehjem, opdragelsesanstalter, kuranstalter, institutioner som Mødrehjælpen, Frelsens Hær m. v. og endelig også personalet ved private musæer og biblioteker m. v.

Derimod er ingeniører, arkitekter, redaktører, journalister m. fl., hvis indkomst indgår under produktionsværdien i industri, bygge- og anlægsvirksomhed m. v. ikke medregnet her.

Beregningerne over produktionsværdien i en så uensartet sammensat erhvervsgruppe må naturligt støtte sig på flere kilder, og det er herved ret vanskeligt at undgå dobbeltregninger eller at undgå at udelade nogle. Man har i videst muligt omfang søgt at komme udenom disse fejkilder ved på grundlag af Folke- og Erhvervstællingernes samt Indkomststatistikens erhvervsfordeling at gennemgå alle beskæftigelsesarter og afgøre, om den pågældende erhvervsgruppe helt eller delvist indgår under andre erhverv, og kun medtage dem her i det omfang, dette ikke er tilfældet.

Løvrigt har man for de liberale erhvervs vedkommende opgivet at anvende den produktionsstatistiske metode og har i stedet udført beregningerne ved at multiplicere antallet af beskæftigede i de forskellige beskæftigelser med skøn over gennemsnitsindkomsten. For skoler, musæer, sygehjem, børnehjem, institutioner m. v., hvis virksomhed drives med offentlige tilskud, har man støttet beregningerne på kendskabet til tilskudets størrelse.

For at nå fra den ad disse veje beregnede indkomst til bruttonationalproduktet i de liberale erhverv skulle egentlig tillægges en beregnet værdi for afskrivninger og vedligeholdelsesudgifter. Da det

Tabel 51. Hovedoversigt for liberale erhverv 1946.

Table 51. General Survey of Professional Services 1946.

	Mill. kr. mil- lions of kroner	i pct. af pro- duk- tions- vær- dien in percent of value of output		Mill. kr. mil- lions of kroner	i pct. af pro- duk- tions- vær- dien in percent of value of output
Læger og deres medhjælp <i>doctors and their assistants</i>	62	17,6	Samlet produktionsværdi <i>total</i> <i>value of output</i>	352	100,0
Sagførere og deres medhjælp <i>attorneys and their assistants</i>	58	16,5	Samlet fradrag af rå- og hjælpestoffer <i>less raw- and</i> <i>auxiliary materials</i>	18	5,1
Andre selvstændige i liberale erhverv <i>other independent</i> <i>professionals</i>	96	27,3	Bruttonationalprodukt <i>gross</i> <i>national product</i>	334	94,9
Andre funktionærer og arbej- dere i lib. erhv. <i>other persons</i> <i>employed in the professions</i> .	136	38,6	Nettonationalprodukt <i>net</i> <i>national product</i>	334	94,9
Samlet produktionsværdi <i>total</i> <i>value of output</i>	352	100,0			

imidlertid må skønnes, at både råvareforbruget og afskrivninger og vedligeholdelse er af ret ringe størrelsesorden, har man som hovedregel set bort herfra og regnet med, at produktionsværdien er lig med brutto- og nettonationalproduktet. Dog er der fra handelen og transporten m. v. henført nogle råstoffer til liberale erhverv, som, da bruttonationalproduktet er sat lig indkomsterne, er lagt til dette for at nå produktionsværdien.

Resultatet af de således gennemførte ret usikre beregninger er meddelt i tabel 51. Det ses, at de samlede bruttoindkomster i de liberale erhverv andrager ca. 350 mill. kr. i 1946. Af indtægterne i de liberale erhverv tilfalder ca. halvdelen de selvstændige.

Som det ses af tabel 52, konsumeres en meget stor del af de liberale erhvervs tjenesteydelser direkte, men der er dog også regnet med, at visse andele af produktionsværdien tilfalder andre erhverv som

Tabel 52. Det samlede indenlandske forbrug af ydelser fra liberale erhverv og forbrugets fordeling efter anvendelse inden for erhvervene og til konsum 1946.

Table 52. Composition of Domestic Use of Professional Services 1946.

	Mill. kr. mil- lions of kroner	ipct. af for- bruget in percent of dom. use		Mill. kr. mil- lions of kroner	ipct. af for- bruget in percent of dom. use
Samlet produktionsværdi = samlet indenlandsk forbrug <i>total value of output = total domestic use</i>	352	100	i handel og pengeomsætning m. v. <i>in commerce, finance, insurance etc.</i>	11	3,1
Heraf anvendt: <i>of which used:</i>			i transport m. v. <i>in transpor- tation etc.</i>	7	2,0
i landbrug <i>in agriculture</i>	16	4,5	i liberale erhverv <i>in profes- sional services</i>	1	0,3
i gartneri m. v. <i>in gardening etc.</i>	2	0,6	i offentlige ydelser <i>in govern- ment services</i>	5	1,4
i fiskeri <i>in fisheries</i>	1	0,3	til konsum <i>for consumption.</i>	284	80,7
i industri <i>in industry</i>	14	3,9			
i håndværk <i>in handicrafts</i>	7	2,0			
i bygge- og anlægsvirksomhed <i>in building and other con- struction</i>	3	0,9			
i offentlige værker <i>in public utilities</i>	1	0,3			

råstof. Dyrlægerne udfører f. eks. en stor del af deres arbejde i landbruget, og sagførere, revisorer m. fl. arbejder for så godt som alle erhverv, hvorfor der ligesom i transport og handelen er regnet med, at erhvervene modtager tjenester fra disse grupper i forhold til produktionsværdiens størrelse.

15. Husgerning.

Til denne erhvervsgruppe er dels henregnet husassistenter i fast plads, undtagen den del af de beskæftigede piger i landbruget, der overvejende udfører landbrugsarbejde, og dels rengørings- og vaskekoner i private hjem.

Den samlede produktionsværdi, som fremgår af tabel 53, er beregnet som den samlede indkomst og udgjorde i 1946 ca. 400 mill. kr. Da principielt kun rengøring m. v. i private hjem er medregnet, idet rengøring på kontorer, fabrikker, skoler m. v. er medregnet i de

Tabel 53. Husgerning 1946.

Table 53. Domestic Services 1946.

	Mill. kr. millions of kroner
Samlet produktionsværdi <i>total value of output</i>	399
Fradrag af rå- og hjælpestoffer <i>less raw- and auxiliary materials</i>	—
Bruttonationalprodukt <i>gross national product</i>	399

pågældende erhverv, indgår hele produktionsværdien i befolkningens konsum.

Det arbejde, der udføres i hjemmene af husmødre og hjemmeværende døtre, er ikke medregnet i landets bruttonationalprodukt, men for at få en størrelsesorden for værdien heraf har man søgt denne beregnet. Man er herved gået ud fra et beregnet antal af husmødre og hjemmeværende voksne døtre samt en på grundlag af husbestyrerindelønnen og husassistentlønnen skønnet gennemsnitsløn og når til, at den samlede værdi ligger på omkring 2 000 mill. kr., hvortil kommer ca. 200 mill. kr. som værdien af det arbejde, husmødre med udeerhverv præsterer i eget hjem.

16. Offentlige ydelser.

Som det fremgik af kapitel V, falder det offentlige virksomhed i tre grupper, omfattende dels den offentlige erhvervsvirksomhed, dels den betydelige transfererende virksomhed, som foretages gennem stat og kommune, og dels tilfredsstillelsen af en række kollektive behov gennem politi, retsvæsen, syge- og sundhedsvæsen, undervisning o. s. v.

Det offentlige erhvervsvirksomhed er henført til de respektive erhvervsgrupper, f. eks. er statsbanerne og post- og telegrafvæsenet behandlet under transporten, Orlogsværftet og Den militære Klædefabrik under industrien o. s. v., og gas-, vand- og elværker er udskilt i en gruppe for sig.

Tilbage bliver den virksomhed, der består i at formidle transferingerne og i at tilgodese det kollektive konsum. Omkostningerne herved til løn, varekøb, afskrivninger og vedligeholdelsesudgifter m. v. dækkes ikke ved en egentlig prisfastsættelse, men gennem beskatningen og andre offentlige indtægter, hvorfor en produktionsværdi i sædvanlig forstand ikke kan beregnes. Man har derfor valgt at opfatte produktionsværdien som summen af de medgåede omkostninger. Bruttonationalproduktet fremkommer da ved at trække udgiften til råvarekøb m. v. fra produktionsværdien, og nettonationalproduktet fremkommer ved yderligere at fradrage afskrivningerne og vedligeholdelsesudgifterne.

Under offentlige ydelser er iøvrigt regnet såvel Statens og udligningsfondens som amts-, sogne- og bykommunernes ydelser, ligesom forvaltningsudgifterne i syge- og arbejdsløshedskasser er medregnet i

Tabel 54. Hovedoversigt for offentlige ydelser 1946.

Table 54. General Survey of Government Services 1946.

	Staten og udlig- nings- fonden <i>central go- vernment (including the equali- zation- fund)</i>	Kommu- nerne <i>local go- vernments</i>	Sociale sikrings- ordninger <i>social security</i>	Til- sammen <i>total</i>
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
Samlet produktionsværdi <i>total va- lue of output</i>	1 117	778	26	1 921
Fradrag af rå- og hjælpstoffer <i>less raw- and auxiliary mate- rials</i>	425	130	6	561
Bruttonationalprodukt <i>gross na- tional product</i>	692	648	20	1 360
Afskrivninger og vedligeholdelse <i>depreciation and maintenance</i> ..	34	107	2	143
Nettonationalprodukt <i>net natio- nal product</i>	658	541	18	1 217

konsekvens af, at de herigennem formidlede transfereringer, som nævnt i kapitel V, er opfattet som offentlige transfereringer.

Opgørelsen over produktionsværdien og brutto- og nettonationalproduktet er foretaget ved gennemgang af statsregnskabet, kommuneregnskaberne og beretningerne fra syge- og arbejdsløshedsforsikringerne. Herunder har man taget hensyn til, at en række driftsposter føres over kapitalregnskabet på § 26 i statsregnskabet.

Tabel 54 viser produktionsværdien, bruttonationalproduktet og nettonationalproduktet indenfor offentlige ydelser. Den samlede produktionsværdi andrager herefter godt 1 900 mill. kr. i 1946, hvoraf produktionsværdien i Staten og udligningsfonden andrager godt 1 100 mill. kr. eller ca. 60 pct. Af produktionsværdien udgør rå- og hjælpestofferne ca. 560 mill. kr., således at bruttonationalproduktet på ca. 1 350 mill. kr. svarer til ca. 70 pct. af produktionsværdien.

Heraf udgør igen nettonationalproduktet ca. 1 200 mill. kr., d. v. s. ca. 90 pct. af bruttonationalproduktet. Det vil ses, at råvarekøbet andrager en væsentlig større andel af produktionsværdien i Staten end i kommunerne, hvilket står i forbindelse med de ret materialekrævende opgaver, der er henlagt til Staten: militæret, fængselsvæsenet, politiet, driften af en række forsorgsanstalter m. v., af forsøgsgårde o. m. a.

Kapitel VIII.

Udviklingen i nationalindkomsten fra 1930 til 1949.

Efter at man ved udarbejdelsen af de foreløbige beregninger for året 1946 til det første nationalbudget i 1948 på en del punkter havde ændret de tidligere opgørelsesmetoder, blev der til Statistisk Årbog foretaget en omregning af hovedtallene for årene 1930—1946 i overensstemmelse med de principper, der ligger til grund for nationalindkomstberegningerne i efterkrigsårene.

Nationalindkomstens hovedbestanddele foreligger således opgjort for en årrække på en snes år efter i princippet ensartede beregningsmetoder, dog med den undtagelse, at værdien af besætnings- og

lagerforskydninger ikke er indregnet i tallene forud for 1940. For årene op til krigen må beregningerne siges at være temmelig sikre, bl. a. fordi de har kunnet udføres i ret nær tilknytning til Erhvervs-tællingen i 1935, medens man for efterkrigsårene ikke har haft den fordel. På den anden side er der i efterkrigstiden på flere områder kommet en del ny statistik til, som i nogen grad opvejer den forannævnte mangel og bevirker, at tallene for disse år også må bedømmes som ret sikre. Tallene for nationalindkomsten i krigsårene er derimod ret usikre, da man for disse år ikke har foretaget egentlige beregninger efter den produktionsstatistiske metode, men i det væsentlige har støttet sine beregninger på kendskabet til udviklingen i den skattepligtige indkomst med visse modifikationer, se nærmere herom Stat. Medd. 4-129-5, 1948.

I det følgende skal i korthed de vigtigste linier i udviklingen trækkes frem, samtidig med at der foretages en sammenligning af faktorindkomstens fordeling på erhverv i 1939 og i 1946.

A. Nationalindkomsten og dennes fordeling på konsum, investering og udførselsoverskud m. v. 1930 til 1949.

Tabellerne 55 og 56 viser udviklingen i bruttonationalindkomsten opgjort i markedspriser og i kostpriser samt udviklingen i nettonationalindkomsten i kostpriser.

Det fremgår heraf, at nationalindkomsten faldt i kriseårene frem til 1932, hvorefter nationalindkomsten steg med ca. 60 pct. til 1939 for derefter at forøges endnu stærkere i krigsårene og igen i årene 1946 til 1949.

Bevægelsen i bruttonationalindkomsten opgjort i markedspriser og i kostpriser er, som det vil ses, nogenlunde parallel, således at Statens indtægt fra de indirekte afgifter minus pristilskudene nogenlunde er steget i takt med den økonomiske aktivitet og med stigningen i prisniveauet. I det omfang, afgifterne belaster forbruget med en fast procentdel af omsætningsværdien, følger dette af sig selv. Men da der er sket en række omlægninger af forbrugsafgifterne, og der yder-

Tabel 55. Brutto- og nettonationalindkomst 1930—1949.

Table 55. Gross and Net National Income 1930—1949.

	Bruttonationalindkomsten i markedspriser <i>gross national income at market prices</i>		Bruttonationalindkomsten i kostpriser <i>gross national income at factor cost</i>		Nettonationalindkomsten i kostpriser <i>net national income at factor cost</i>	
	Mill. kr. millions of kroner	1930=100	Mill. kr. millions of kroner	1930=100	Mill. kr. millions of kroner	1930=100
1949.....	20 809	355	19 498	348	16 698	339
1948.....	19 467	332	18 295	327	15 695	318
1947.....	18 133	309	17 034	304	14 634	297
1946.....	16 316	278	15 460	276	13 260	269
1945.....	14 439	246	14 009	250	11 968	243
1944.....	14 587	249	14 000	250	11 949	242
1943.....	12 774	218	12 316	220	10 746	218
1942.....	11 238	192	10 792	193	9 476	192
1941.....	10 088	172	9 671	173	8 426	171
1940.....	8 966	153	8 538	152	7 426	151
1939.....	8 267	141	7 862	140	6 942	141
1938.....	7 599	130	7 237	129	6 385	130
1937.....	7 312	125	6 967	124	6 124	124
1936.....	6 822	116	6 491	116	5 711	116
1935.....	6 481	111	6 165	110	5 435	110
1934.....	6 094	104	5 776	103	5 092	103
1933.....	5 615	96	5 333	95	4 712	96
1932.....	5 163	88	4 923	88	4 353	88
1931.....	5 561	95	5 297	95	4 660	95
1930.....	5 863	100	5 602	100	4 929	100

ligere er kommet en række pristilskud til i årenes løb, må den nogenlunde parallelle udvikling af nationalindkomsten i markedspriser og i kostpriser for en stor del bero på tilfældigheder, hvorved ændringerne i satserne, forskydningerne mellem beskattet og ubeskattet forbrug m. v. har afbalanceret hinanden.

Også bevægelsen i brutto- og nettonationalindkomsten er nogenlunde parallel, idet det dog må bemærkes, at forskellen mellem tallene beror på den valgte fremgangsmåde ved indregningen af afskrivninger og vedligeholdelse, hvorefter som hovedregel afskrivningerne og ved-

Tabel 56. Brutto- og nettonationalindkomst pr. indbygger
1930—1949.

Table 56. Gross and Net National Income per Capita 1930—1949.

	Bruttonationalindkomsten i markedspriser <i>gross national income at market prices</i>		Bruttonationalindkomsten i kostpriser <i>gross national income at factor cost</i>		Nettonationalindkomsten i kostpriser <i>net national income at factor cost</i>	
	Kr. kroner	1930=100	Kr. kroner	1930=100	Kr. kroner	1930=100
1949.....	4 919	297	4 609	291	3 948	284
1948.....	4 646	281	4 366	276	3 746	269
1947.....	4 374	264	4 109	260	3 530	254
1946.....	3 979	240	3 770	238	3 233	232
1945.....	3 571	216	3 464	219	2 960	213
1944.....	3 648	220	3 501	221	2 988	215
1943.....	3 234	195	3 118	197	2 721	195
1942.....	2 878	174	2 763	175	2 426	174
1941.....	2 610	158	2 501	158	2 179	157
1940.....	2 338	141	2 224	141	1 934	139
1939.....	2 173	131	2 066	131	1 824	131
1938.....	2 011	122	1 915	121	1 690	121
1937.....	1 950	118	1 858	117	1 633	117
1936.....	1 833	111	1 744	110	1 534	110
1935.....	1 754	106	1 669	105	1 471	106
1934.....	1 662	100	1 576	100	1 389	100
1933.....	1 546	93	1 468	93	1 297	93
1932.....	1 433	87	1 366	86	1 208	87
1931.....	1 558	94	1 484	94	1 305	94
1930.....	1 655	100	1 582	100	1 392	100

ligeholdelsesudgifterne netop varierer i takt med udviklingen i produktionsværdierne, jfr. bemærkningerne herom i kapitel I, side 10 ff.

For hele perioden fra 1930 til 1949 er nationalindkomsten således steget 240—250 pct., altså godt og vel tredoblet. Korrigerer man for befolkningstilvæksten, som det er gjort i tabel 56, der viser nationalindkomsten pr. indbygger, bliver den samlede stigning henvend 200 pct. Da befolkningen i hele perioden har været voksende, bliver nedgangen i nationalindkomsten pr. indbygger i kriseårene en smule

Tabel 57. Bruttonationalindkomstens fordeling på konsum, investering og udførselsoverskud 1930—1949.

Table 57. The Gross National Income Divided on Consumption, Investment and Export Surplus 1930—1949.

	Konsum (heru. kollektivt konsum) <i>consumption (including government consumption)</i>		Bruttoinvesteringer <i>gross investment</i>		Udførselsoverskud m. v. eksport surplus etc.	Bruttonationalindkomsten i markedspriser <i>gross national income at market prices</i>	
	Mill. kr. millions of kroner	1930=100	Mill. kr. millions of kroner	1930=100	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	1930=100
1949.....	16 518	349	4 576	389	÷285	20 809	355
1948.....	15 854	335	3 951	336	÷338	19 467	332
1947.....	15 101	319	3 450	293	÷418	18 133	309
1946.....	13 896	294	3 356	285	÷936	16 316	278
1945.....	11 233	237	2 330	198	876	14 439	246
1944.....	9 530	201	2 305	196	2 752	14 587	249
1943.....	8 968	189	2 044	174	1 762	12 774	218
1942.....	8 871	187	1 725	147	642	11 238	192
1941.....	7 822	165	1 463	124	803	10 088	172
1940.....	7 299	154	921	78	746	8 966	153
1939.....	6 592	139	1 587	135	88	8 267	141
1938.....	6 078	128	1 410	120	111	7 599	130
1937.....	5 859	124	1 343	114	110	7 312	125
1936.....	5 555	117	1 262	107	5	6 822	116
1935.....	5 191	110	1 219	104	71	6 481	111
1934.....	4 997	106	1 162	99	÷ 65	6 094	104
1933.....	4 620	98	995	85	»	5 615	96
1932.....	4 294	91	851	72	18	5 163	88
1931.....	4 540	96	1 113	95	÷ 92	5 561	95
1930.....	4 733	100	1 177	100	÷ 47	5 863	100

stærkere og fremgangen fra 1934 noget svagere specielt efter 1940, hvor befolkningstilvæksten var stigende.

Tabel 57 viser bruttonationalindkomstens opdeling på konsum, bruttoinvestering og udførselsoverskud i hvert af årene 1930 til 1949.

Det fremgår heraf, at konsum og investering tilsammen er steget noget mere end nationalindkomsten, når efterkrigsårene sammen-

lignes med førkrigstiden, hvilket er muliggjort ved det større deficit på betalingsbalancen. Danmarks udenlandske omsætning af varer og tjenester har i de tre sidste efterkrigsår udvist et underskud på 3—400 mill. kr. årligt. Før krigen var forholdet derimod det, at der i de fleste år var et beskedent overskud i udenrigsomsætningen, således at ikke hele den indenlandske nationalindkomst medgik til investering og forbrug her i landet. Også under krigen og besættelsen oversteg nationalindkomsten indenlandsk forbrug og investering, men nu med meget betydelige beløb som følge af overskudseksporten til Tyskland og de indenlandske leverancer til og arbejder for besættelsesmagten, der er medtaget under betalingsbalancens løbende poster.

Som det ses af tabellen, viste krisen i begyndelsen af 1930'erne sig først og fremmest i stærkt faldende investeringer, som i 1932 nåede ned på 72 pct. af investeringsomfanget i 1930, idet investeringerne faldt henved 30 pct., medens nettoudførslen steg svagt. Da forbruget ikke faldt i samme omfang som investeringerne, blev nedgangen i den samlede nationalindkomst væsentlig mindre end i investeringerne.

Den begyndende opgang i de følgende år, efter at krisens lavpunkt var passeret, viser sig først i investeringerne, medens konsumet stiger i et noget svagere tempo op igennem 1930'erne. Som følge af investeringerne for besættelsesmagten her i landet og den store mereksport i krigsårene fra 1941 er de indenlandske investeringers andel af nationalindkomsten lavere end før krigen. Stigningen i konsumet er derimod fortsat så stor, at konsumets andel af nationalindkomsten i årene 1930 til 1942 til stadighed er nogenlunde den samme. Efter krigen har der været en fortsat stigning i de indenlandske investeringer, men da der samtidig fra og med 1946 har fundet en ret betydelig merimport sted, er konsumet også steget og har herefter udgjort en større andel af nationalindkomsten end før krigen.

Tabel 58. Bruttonationalindkomstens fordeling på konsum, investering og udførselsoverskud pr. indbygger 1930—1949.

Table 58. The Gross National Income Divided on Consumption, Investment and Export Surplus per Capita 1930—1949.

	Konsum (heru. kollektivt konsum) <i>consumption (including governm. consumption)</i>		Bruttoinvesteringer <i>gross investment</i>		Udførselsoverskud m. v. <i>export surplus etc.</i>	Bruttonationalindkomsten i markedspriser <i>gross national income at market prices</i>	
	Kr. kroner	1930=100	Kr. kroner	1930=100	Kr. kroner	Kr. kroner	1930=100
1949	3 905	292	1 082	326	÷ 67	4 920	297
1948	3 784	283	943	284	÷ 81	4 646	281
1947	3 642	273	832	251	÷101	4 373	264
1946	3 388	254	818	246	÷228	3 978	240
1945	2 778	208	576	174	217	3 571	216
1944	2 383	178	577	174	688	3 648	220
1943	2 270	170	518	156	446	3 234	195
1942	2 272	170	442	133	164	2 878	174
1941	2 025	152	379	114	208	2 612	158
1940	1 905	143	240	72	195	2 340	141
1939	1 732	130	417	126	23	2 172	131
1938	1 608	120	373	112	29	2 010	122
1937	1 563	117	358	108	29	1 950	118
1936	1 492	112	339	102	1	1 832	111
1935	1 405	105	330	99	19	1 754	106
1934	1 363	102	317	95	÷ 18	1 662	100
1933	1 272	95	274	83	»	1 546	93
1932	1 192	89	236	71	5	1 433	87
1931	1 272	95	312	94	÷ 26	1 558	94
1930	1 336	100	332	100	÷ 13	1 655	100

Tabel 58 viser den netop kommenterede opdeling af nationalindkomsten, når der korrigeres for stigningen i befolkningstallet.

B. Faktorindkomstens opdeling på erhverv i 1939 og 1946.

Trods den noget ændrede fremgangsmåde ved udarbejdelsen af nationalindkomsttallene i efterkrigsårene er det muligt i grove træk at sammenstille faktorindkomsten opdelt på erhverv i 1939 og i

1946. Betragtes først de enkelte erhvervs bidrag til bruttofaktoringkomsten vil det ses af tabel 59, at erhvervsstrukturen som helhed ikke er undergået væsentlige forskydninger, når forholdene betragtes udfra denne noget grove erhvervsinddeling.

Blandt de indtrufne forskydninger kan nævnes, at gruppen gartneri, skovbrug og fiskeri m. v. udgør en noget større del i 1946 end i 1939, idet især gartneriproduktionen er steget. Ligeledes udgør

Tabel 59. Bruttofaktorindkomsten fordelt på erhverv 1939 og 1946.

Table 59. The Gross Factor Income by Industrial Origin 1939 and 1946.

	1946 Mill. kr. millions of kroner	1939 Mill. kr. millions of kroner	1946 pct. in per cent	1939 pct. in per cent
Landbrug <i>agriculture</i>	2577	1327	15,7	16,1
Skovbrug, gartneri m. v. og fiskeri <i>forestry, gardening etc., and fisheries</i>	698	251	4,3	3,0
Industri ¹⁾ <i>industry</i> ¹⁾	2820	1324	17,3	16,0
Håndværk <i>handicrafts</i>	1450	744	8,9	9,0
Bygge- og anlægsvirksomhed <i>building and other construction</i>	801	333	4,9	4,0
Handel og pengeomsætning m. v. <i>commerce, finance, insurance etc.</i>	3146	1545	19,3	18,7
Transport m. v. <i>transportation etc.</i>	1142	795	7,0	9,6
Boligbenyttelse <i>dwelling</i> s	793	663	4,9	8,0
Liberale erhverv og husgerning <i>professional and domestic services</i>	733	317	4,5	3,9
Offentlige ydelser <i>government services</i>	1360	643	8,3	7,8
÷ Nettorenteudgifter til udlandet <i>less net interest to abroad</i>	60	80	0,4	1,0
Bruttonationalindkomsten i kostpriser <i>gross national income at factor cost</i>	15460	7862	94,7	95,1
+ Indirekte afgifter <i>plus indirect taxes</i>	1054	405	6,5	4,9
÷ pristilskud <i>less subsidies</i>	198	»	1,2	»
Bruttonationalindkomsten i markedspriser <i>gross national income at market prices</i>	16316	8267	100,0	100,0

¹⁾ Industri omfatter her foruden den egentlige industri også tørve- og brunkulsproduktion samt offentlige værker. *The industry comprises here besides the industry proper, peat and lignite production and public utilities.*

industriens nationalprodukt i 1946 en større andel end i 1939, hvilket står i forbindelse med, at tørve- og brunkulsproduktionen, der ikke spillede nogen nævneværdig rolle før krigen, i 1946 var af et ret betydeligt omfang, og at der havde fundet en relativt stærk prisstigning sted på industrivarer. Som en følge af den stærke stigning i de opgaver, der tilfalder det offentlige, herunder rationeringen, afviklingen af besættelsen, retsopgøret o. m. a., udgør de offentlige ydelser en større del af nationalproduktet i 1946 end før krigen.

Når omvendt huslejen udgør en væsentligt ringere procentdel i 1946 end i 1939, står det i forbindelse med, at huslejen i de gamle lejligheder som helhed er holdt fast på 1939-niveauet og altså ikke har deltaget i den prisstigning, som de øvrige erhverv er undergået. At transporten endnu i 1946 udgjorde en mindre del af det samlede nationalprodukt end før krigen, skyldes dels, at hverken bil- og vognbestandens eller handelsflådens genopbygning var tilendebragt og dels, at den ringe benzinimport lagde en dæmper på aktiviteten.

Alt i alt er der således tale om ret beskedne forskydninger, men det må understreges, at der kan have fundet en del forskydninger sted i mængden, som tilsløres af modgående prisbevægelser, da opgørelsen er foretaget i årets priser. At industriens andel har vist sig stigende ville sikkert også genfindes i en opgørelse i faste priser, da produktionsindekset er nogenlunde det samme som i 1939, og da tørveproduktionen, der ikke omfattes af produktionsindekset, spillede en væsentlig større rolle i 1946. For så vidt angår landbruget, er det derimod den særligt stærke prisstigning for landbrugsprodukter, der bevirker, at landbrugets andel af nationalproduktet er uforandret, idet produktionens størrelse udtrykt i mængde i 1946 var lavere end i 1939. For en række af de øvrige erhvervs vedkommende kan det være ret svært at afgøre, hvorvidt pris- eller mængdestigningerne er større eller mindre end for nationalproduktet under eet. Som nævnt må man regne med, at transportens faldende andel skyldes en relativ tilbagegang i mængde, ligesom omvendt gartneriets og f. eks. de offentlige ydelsers stigende andel skyldes en stigning i de producerede mængder.

Det må også fremhæves, at der i det foregående er ræsonneret ud fra en meget grov erhvervsinddeling, der ikke tillader at drage slutninger med hensyn til de utvivlsomt ret store og i flere henseender ret betydningsfulde forskydninger, der har fundet sted inden for de pågældende erhvervsgrupper.

C. *Nationalindkomsten og dennes fordeling på konsum, investering og udførselsoverskud m. v. målt i 1935-priser.*

Da prisniveauet bortset fra et beskedent fald i kriseårene 1931 og 1932 har været stigende gennem hele perioden 1930 til 1949, modsvares de omtalte stigninger i nationalindkomst, konsum og investeringer ikke af en tilsvarende stigning i mængden af varer og tjenester.

For at få et udtryk for denne stigning i nationalindkomsten og dens hovedbestanddele har man forsøgt at omregne disse i de enkelte år til 1935-priser, hvorved prisstigningernes indflydelse skulle elimineres. Denne beregning er foretaget ved en sammenkædning af de tidligere beregninger over nationalindkomsten m. v. i årene 1930—46 i 1935-priser (se herom Stat. Medd. 4-129-5) med de for efterkrigsårene beregnede tal for nationalindkomsten i 1947-priser. Imidlertid må det stærkt understreges, at resultatet af en sådan omregning må være af ret begrænset værdi, når der er sket så store ændringer i den danske økonomis struktur, som de forløbne ca. 20 år opviser. De gentagne omlægninger af udenrigshandelen i forbindelse med importrestriktionerne i 1930'erne og senere i forbindelse med krigen og besættelsen og endelig med efterkrigstidens ændrede internationale markedssituation samt en lang række produktions- og forbrugsomlægninger har bevirket, at arten af de varer og tjenester, der indgår i nationalprodukt, konsum, investering m. v. er skiftet, hvorfor en omregning til faste priser bliver af begrænset værdi.

De nedenfor anførte tal må derfor snarere opfattes som en tendens for udviklingen end som præcise mål derfor, og der må — især for så

vidt angår krigs- og efterkrigstiden, hvor beregningerne er af noget mere summarisk karakter end for 1930'erne — advares mod fra sammenstillingen af nationalprodukt etc. målt i årets priser og i 1935-priser at ville slutte sig til »pristal« som præcise mål for prisudviklingen. I denne forbindelse må der ikke mindst advares mod at sammenligne et »pristal«, der udregnes som forholdet mellem konsumet målt i årets priser og i 1935-priser med Departementets detailpristal.

Disse to indeks vedrører kun i begrænset omfang de samme varer og tjenesteydelser og hviler på en forskellig beregningsteknik.

Detailpristallet belyser ændringerne i leveomkostningerne indenfor gruppen arbejdere, privatfunktionærer og tjenestemænd baseret på en undersøgelse af 500 familiers forbrug, medens det ovennævnte »pristal« vedrører prisændringerne i befolkningens samlede konsum. I dette konsum indgår forskellige varer og tjenesteydelser, som ikke eller kun i ringe omfang indgår i pristalsbudgettet. Dette gælder således det kollektive konsum og de varer og tjenester, der fortrinsvis anvendes af de indtægtsklasser, der ikke er repræsenteret i husholdningsbudgettet.

Den beregningstekniske forskel på de to indeks er, at detailpristallet måler prisudviklingen for et fast budget, medens et »pristal«, der fremgår af den nævnte sammenligning af konsumet i 1935-priser og i årets priser, indeholder varierende vægte, nemlig konsumets størrelse og sammensætning år for år.

Med de således nævnte forbehold overfor omregningen af nationalprodukt etc. til 1935-kr. skal der knyttes nogle kommentarer til beregningernes resultat, som fremgår af tabel 60.

Alt i alt er bruttonationalindkomsten i 1949 godt en trediedel større end i 1930, når der måles i uændret prisniveau, medens stigningen målt i årets priser andrager ca. 250 pct. i samme tidsrum.

Tilbagegangen i årene 1930 til 1933 er noget mindre målt i 1935-priser end i årets priser, da prisniveauet faldt noget i disse år. Fremgangen i de følgende år frem til krigen er derimod nogenlunde parallel, idet dog priserne steg noget stærkere end produktionsudviklingen. Den af afspærringen o. a. forhold forårsagede produktions-

nedgang på omkring en sjettedel indtil 1942 fremgår kun, når der måles i uændrede priser, medens nationalproduktet i årets priser derimod udviser en betydelig stigning, idet hovedparten af stigningen i priser og lønninger m. v. under krigen fandt sted i disse år fra 1940 til 1942. Efter krigen er produktionen steget jævnt fra år til år, men som følge af de næsten ubrudte pris- og lønstigninger bliver stigningen i nationalproduktet i årets priser adskilligt kraftigere.

Der synes ikke at være nogen væsentlig forskel imellem den

Tabel 60. Nationalindkomsten og dennes fordeling på konsum,
Table 60. National Income Divided on Consumption,

	Konsum (herunder kollektivt konsum) <i>consumption (including government consumption)</i>		Bruttoinvestering <i>gross investment</i>	
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	1930=100	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	1930=100
1949.....	6 775	139	1 831	151
1948.....	6 590	135	1 640	136
1947.....	6 639	136	1 544	128
1946.....	6 499	133	1 622	134
1945.....	5 414	111	1 230	102
1944.....	4 928	101	1 291	107
1943.....	4 834	99	1 171	97
1942.....	4 825	99	1 058	87
1941.....	4 593	94	979	81
1940.....	5 512	113	665	55
1939.....	6 046	124	1 315	109
1938.....	5 684	116	1 210	100
1937.....	5 582	114	1 208	100
1936.....	5 447	112	1 228	101
1935.....	5 191	106	1 219	101
1934.....	5 151	106	1 185	98
1933.....	4 915	101	1 049	87
1932.....	4 668	96	916	76
1931.....	4 935	101	1 181	98
1930.....	4 880	100	1 210	100

indbyrdes udvikling i konsum, investering m. v., når der måles i årets priser og i 1935-priser, hvorfor prisudviklingen for disse hovedbestanddele af nationalindkomsten med de nævnte forbehold overfor omregningens usikkerhed skulle være forløbet nogenlunde parallel.

Nedgangen i kriseårene var således stærkest for investeringerne, uanset om der måles i årets priser eller i faste priser, medens nedgangen i konsumet var af mindre omfang. En vis prisforskydning mellem konsum- og investeringsvarer synes dog at have fundet sted,

investering og udførselsoverskud m. v., 1935-priser. 1930—1949.

Investment and Export Surplus etc. 1935 prices. 1930—1949.

Udførselsoverskud m. v. <i>export surplus etc.</i>	Bruttonational- indkomst <i>gross national income</i>		Afskrivninger incl. reparation og vedligeholdelse <i>depreciation incl. repair and main- tenance</i>	Nettonational- indkomst <i>net national income</i>	
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	1930=100		Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	1930=100
÷ 252	8 354	138	1 122	7 232	135
÷ 221	8 009	132	1 069	6 940	130
÷ 258	7 925	131	1 049	6 876	129
÷ 474	7 647	126	1 031	6 616	124
408	7 052	117	980	6 072	114
1 432	7 651	126	1 056	6 595	123
878	6 883	114	870	6 013	113
300	6 183	102	758	5 425	102
521	6 093	101	786	5 307	99
608	6 785	112	857	5 928	111
÷ 51	7 310	121	783	6 527	122
63	6 957	115	763	6 194	116
26	6 816	113	778	6 038	113
÷ 8	6 667	110	766	5 901	111
71	6 481	107	730	5 751	108
÷ 61	6 275	104	705	5 570	104
»	5 964	99	661	5 303	99
32	5 616	93	631	4 985	93
÷ 105	6 011	99	695	5 316	100
÷ 41	6 049	100	708	5 341	100

idet nedgangen i konsumet i faste priser er meget beskeden sammenlignet med nedgangen i årets priser, medens nedgangen i investeringerne forløber nogenlunde parallelt målt i de to prisniveauer, hvilket betyder, at prisfaldet har været størst for konsumvarer. Efter 1932 er fremgangen i investeringerne stærkere end konsumfremgangen såvel i årets priser som i 1935-priser, omend konsumet til stadighed udgjorde nogenlunde den samme andel af nationalindkomsten. Også i

Tabel 61. Nationalindkomsten og dennes fordeling på konsum, investering og udførselsoverskud m. v. pr. indbygger. 1935-priser. 1930—1949.
Table 61. National Income per Capita Divided on Consumption, Investment and Export Surplus. 1935 prices. 1930—1949.

	Konsum (herunder kollektivt konsum) <i>consumption (including government consumption)</i>		Bruttoinvestering <i>gross investment</i>		Udførselsoverskud m.v. <i>export surplus etc.</i>	Bruttonationalindkomsten i markedspriser <i>gross national income at market prices</i>	
	Kr. kroner	1930=100	Kr. kroner	1930=100	Kr. kroner	Kr. kroner	1930=100
1949	1 602	116	433	127	÷ 60	1 975	116
1948	1 573	114	391	114	÷ 53	1 911	112
1947	1 601	116	372	109	÷ 62	1 911	112
1946	1 585	115	396	116	÷ 116	1 865	109
1945	1 338	97	304	89	101	1 743	102
1944	1 233	89	323	94	358	1 914	112
1943	1 224	89	297	87	222	1 743	102
1942	1 236	90	271	79	77	1 584	93
1941	1 189	86	253	74	135	1 577	92
1940	1 438	104	174	51	159	1 771	104
1939	1 589	115	346	101	÷ 13	1 922	113
1938	1 505	109	320	94	17	1 842	108
1937	1 489	108	322	94	7	1 818	106
1936	1 463	106	330	96	÷ 2	1 791	105
1935	1 405	102	330	96	19	1 754	103
1934	1 405	102	323	94	÷ 17	1 711	100
1933	1 353	98	289	85	»	1 642	96
1932	1 296	94	254	74	9	1 559	91
1931	1 383	100	331	97	÷ 29	1 685	99
1930	1 378	100	342	100	÷ 12	1 708	100

disse år indtrådte en prisforskydning, men nu således, at det var investeringernes priser, der bevægede sig stærkest og steg forud for konsumvarernes, overvejende som følge af prisudviklingen på verdensmarkedet.

Det fald, der indtrådte i den årlige nationalindkomst målt i faste priser efter 1940, bevirkede, på grund af det stigende eksportoverskud, at nedgangen i konsumet blev noget stærkere end i nationalindkomsten. Konsumet målt i faste priser udgjorde derefter fortsat fra 1941 til 1945 incl. en mindre andel af nationalindkomsten end i de foregående år tilbage til 1930. Også investeringerne lå i krigsårene på et lavere niveau end i 1930'erne. Når faldet til trods for de ret omfattende investeringer for besættelsesmagten ikke blev større, skyldes det først og fremmest, at reparations- og vedligeholdelsesarbejderne måtte antage et ret betydeligt omfang, bl. a. fordi nyinvesteringerne var stærkt nedadgående, og fordi produktionsapparatet var fuldt udnyttet. Også som følge af det stærkt forøgede importoverskud fra 1946 og fremefter, som har tilladt en stigning i både konsum og investeringer, der er stærkere end stigningen i nationalindkomsten, er dette forhold nu ændret, så konsumet igen ligesom i slutningen af 30'erne udgør en noget større andel af nationalindkomsten end i 1930, både målt i 1935-priser og i årets prisniveau.

Tabel 61 viser udviklingen i nationalindkomst, konsum og investeringer målt i 1935-priser og korrigeret for stigningen i landets indbyggertal. Uden at komme nærmere ind på en redegørelse for udviklingen år for år, kan det fremhæves, at nationalindkomsten pr. indb. i 1949 er 16 pct. højere end i 1930, når der måles i uændret prisniveau.

Tabel I. De enkelte erhvervs produktionsværdi, brutto- og nettonational-
Table I. Value of Output, Gross and Net National Product,

<i>Pour la traduction voir page 112.</i>					
	Land- brug <i>agricul- ture</i>	Skov- brug <i>forestry</i>	Gart- neri m.v. <i>garde- ning etc.</i>	Biavl, pels- dyr- hold og jagt <i>bee- keeping, fur far- ming and hunting</i>	Fiskeri <i>fisheries</i>
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
Produktionsværdi i markedspriser <i>value of output at market prices</i>	3 000	67	598	44	171
Rå- og hjælpestoffer medgået til produktionen m. v. <i>raw- and auxiliary materials used in the production etc.</i> ...	536	1	126	8	45
Bruttonationalprodukt i markedspriser <i>gross national product at market prices</i>	2 464	66	472	36	126
Afskrivninger og vedligeholdelse <i>depreciation and maintenance</i>	289	»	45	»	27
Nettonationalprodukt i markedspriser <i>net national product at market prices</i>	2 175	66	427	36	99
Told og indirekte afgifter <i>import duties and indirect taxes</i>	30	»	2	»	»
Pristilskud <i>subsidies</i>	143	»	»	»	»
Nettofaktorindkomst <i>net factor income</i>	2 288	66	425	36	99
Bruttofaktorindkomst <i>gross factor income</i>	2 577	66	470	36	126
Produktionsværdi i kostpriser <i>value of output at factor cost</i>	3 113	67	596	44	171

produkt samt afskrivninger og vedligeholdelse 1946.

Depreciation and Maintenance by Industrial Origin 1946.

Tørve- og brunkulspro- duktion <i>production of peat and lignite</i>	Indu- stri <i>industry</i>	Hånd- værk <i>handi- crafts</i>	Bygge- og anlægs- virksom- hed <i>building and other construction</i>	Offent- lige værker <i>public utilities</i>	Handel og penge- omsæt- ning m. v. <i>commerce, finance, insurance etc.</i>	Trans- port m. v. <i>trans- portation etc.</i>	Bolig- benyt- telse <i>dwel- lings</i>	Libe- rale er- hverv <i>profes- sional services</i>	Hus- ger- ning <i>domestic services</i>	Offent- lige ydelse <i>govern- ment services</i>	Til- sam- men total
Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 162	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 5 915	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 2 307	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 1 519	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 380	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 3 895	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 1 484	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 793	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 352	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 399	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 1 921	Mill. kr. <i>millions of kroner</i> 23 007
3	2 794	854	718	166	458	343	»	18	»	561	6 631
159	3 121	1 453	801	214	3 437	1 141	793	334	399	1 360	16 376
22	498	149	34	84	93	590	226	»	»	143	2 200
137	2 623	1 304	767	130	3 344	551	567	334	399	1 217	14 176
2	726	3	»	»	291	»	»	»	»	»	1 054
17	37	»	»	»	»	1	»	»	»	»	198
152	1 934	1 301	767	130	3 053	552	567	334	399	1 217	13 320
174	2 432	1 450	801	214	3 146	1 142	793	334	399	1 360	15 520
177	5 226	2 304	1 519	380	3 604	1 485	793	352	399	1 921	22 151

Tabel II. Fordeling af det samlede indenlandske
Table II. Composition of Total Domestic Use

<i>Pour la traduction voir page 113.</i>		Landbrug <i>agriculture</i>	Skovbrug <i>forestry</i>	Gartneri m. v. <i>gardening etc.</i>	Biavl, pelsdyrhold og jagt <i>bee-keeping, fur farming and hunting</i>	Fiskeri <i>fisheries</i>
		Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
Produktionsværdi (incl. told og indirekte afgifter ÷ pristilskud) <i>value of output (including import duties and indirect taxes less subsidies)</i>		3 000	67	598	44	171
Hertil plus	Samlet indførsel <i>total imports</i>	189	7	37	3	16
	Nettoskibsudgifter <i>net shipping expenditures</i>	»	»	»	»	»
Herfra less	Netto turistudgifter <i>net tourist expenditures</i>	»	»	»	»	»
	Samlet udførsel <i>total exports</i>	947	1	17	2	146
	Bruttofragtindtægter <i>gross freight income</i>	»	»	»	»	»
	Nettoindtægt af anden erhvervsvirksomhed <i>net earnings from other business</i>	»	»	»	»	»
Indenlandsk forbrug <i>domestic use</i>		2 242	73	618	45	41
Rå- og hjælpstoffer m. v. anvendt: <i>raw- and auxiliary materials etc. used:</i>						
i landbrug <i>in agriculture</i>		9	4	»	»	»
i skovbrug <i>in forestry</i>		»	»	»	»	»
i gartneri m. v. <i>in gardening etc.</i>		»	»	27	»	»
i biavl, pelsdyrhold og jagt <i>in bee-keeping, fur farming and hunting</i>		»	»	»	»	»
i fiskeri <i>in fisheries</i>		»	»	»	»	1
i tørve- og brunkulsproduktion <i>in production of peat and lignite</i>		»	»	»	»	»
i industri <i>in industry</i>		638	29	21	4	19
i håndværk <i>in handicrafts</i>		39	14	8	8	»
i bygge- og anlægsvirksomhed <i>in building and other construction</i>		»	5	»	»	»
i offentlige værker <i>in public utilities</i>		»	»	»	»	»
i handel og pengeomsætning m. v. <i>in commerce, finance, insurance etc.</i>		»	2	»	»	»
i transport m. v. <i>in transportation etc.</i>		17	7	6	»	»
i boligbenyttelse <i>in dwellings</i>		»	»	»	»	»
i liberale erhverv <i>in professional services</i>		»	»	»	»	»
i husholdning <i>in domestic services</i>		»	»	»	»	»
i offentlige ydelser <i>in government services</i>		75	»	28	»	2
Tilsammen forbrug af rå- og hjælpstoffer <i>total use of raw- and auxiliary materials</i>		778	61	90	12	22

forbrug i markedspriser 1946.

at Market Prices 1946.

Tørve-og brun- kulspro- duktion <i>production of peat and lignite</i>	Indu- stri <i>industry</i>	Hånd- værk <i>handi- crafts</i>	Bygge- og anlægs- virksom- hed <i>building and other construction</i>	Offent- lige værker <i>public utilities</i>	Handel og penge- omsæt- ning m.v. <i>commerce, finance, insurance etc.</i>	Trans- port m. v. <i>trans- portation etc.</i>	Bolig- benyt- telse <i>dwel- lings</i>	Libe- rale er- hverv <i>profes- sional services</i>	Hus- ger- ning <i>domes- tic services</i>	Offent- lige ydelse <i>govern- ment services</i>	Til- sam- men <i>total</i>
Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
162	5 915	2 307	1 519	380	3 895	1 484	793	352	399	1 921	23 007
»	2 508	»	»	104	»	»	»	»	»	»	2 864
»	60	»	»	»	»	35	»	»	»	»	95
»	»	»	»	»	15	»	»	»	»	»	15
»	387	»	»	»	74	73	»	»	»	»	1 647
»	»	»	»	»	»	441	»	»	»	»	441
»	»	»	»	»	10	»	»	»	»	»	10
162	8 096	2 307	1 519	484	3 826	1 005	793	352	399	1 921	23 883
11	293	54	»	38	67	44	»	16	»	»	536
»	»	»	»	»	»	1	»	»	»	»	1
13	70	»	»	2	4	8	»	2	»	»	126
»	8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	8
»	27	12	»	»	1	3	»	1	»	»	45
»	»	»	»	»	1	2	»	»	»	»	3
38	1 466	297	»	70	127	71	»	14	»	»	2 794
5	490	125	»	12	119	27	»	7	»	»	854
»	540	85	»	»	64	21	»	3	»	»	718
10	143	5	»	»	2	5	»	1	»	»	166
4	202	34	»	20	84	101	»	11	»	»	458
»	148	6	»	18	60	74	»	7	»	»	343
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	10	»	»	»	2	5	»	1	»	»	18
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
5	278	38	»	26	72	32	»	5	»	»	561
86	3 675	656	»	186	603	394	»	68	»	»	6 631

Tabel II. (fortsat). Fordeling af det samlede indenlandske
Table II (continued). Composition of Total Domestic Use

	Land- brug <i>agricul- ture</i>	Skov- brug <i>forestry</i>	Gart- neri m. v. <i>garden- ing etc.</i>	Biavl, pels- dyr- hold og jagt <i>bee- keep- ing, fur far- ming and hunting</i>	Fiskeri <i>fisheries</i>
	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>	Mill. kr. <i>millions of kroner</i>
Bruttoinvesteringer: gross investment:					
i landbrug <i>in agriculture</i>	÷48	»	»	»	»
i skovbrug <i>in forestry</i>	»	»	»	»	»
i gartneri m. v. <i>in gardening etc.</i>	»	»	»	»	»
i biavl, pelsdyrhold og jagt <i>in bee-keeping, fur far- ming and hunting</i>	»	»	»	»	»
i fiskeri <i>in fisheries</i>	»	»	»	»	»
i tørve- og brunkulsproduktion <i>in production of peat and lignite</i>	»	»	»	»	»
i industri <i>in industry</i>	»	»	»	»	»
i håndværk <i>in handicrafts</i>	»	»	»	»	»
i bygge- og anlægsvirksomhed <i>in building and other construction</i>	»	»	»	»	»
i offentlige værker <i>in public utilities</i>	»	»	»	»	»
i handel og pengeomsætning m. v. <i>in commerce, fin- ance, insurance etc.</i>	»	»	»	»	»
i transport m. v. <i>in transportation etc.</i>	»	»	»	»	»
i boligbenyttelse <i>in dwellings</i>	»	»	»	»	»
i liberale erhverv <i>in professional services</i>	»	»	»	»	»
i husgerning <i>in domestic services</i>	»	»	»	»	»
i offentlige ydelser <i>in government services</i>	»	»	»	»	»
stigning i varelagre ¹⁾ <i>increase in inventories</i>	76	»	»	»	»
Tilsammen bruttoinvesteringer total gross investment	28	»	»	»	»
Konsumvarer og tjenester til personligt forbrug goods and services for personal consumption	1 436	12	528	33	19

¹⁾ Det har ikke været muligt at henføre lagerdannelsen til andre erhverv end industri og landbrug. It is

forbrug i markedspriser 1946.

Market Prices 1946.

Brænde- og kul- og brunkuls- produktion <i>production peat and lignite</i>	Indu- stri <i>industry</i>	Hånd- værk handi- crafts	Bygge- og anlægs- virksom- hed <i>building and other construction</i>	Offent- lige værker <i>public utilities</i>	Handel og penge- omsæt- ning m. v. <i>commerce, finance, insurance etc.</i>	Trans- port m. v. <i>trans- portation etc.</i>	Bolig- benyt- telse <i>dwel- lings</i>	Libe- rale er- hverv <i>profes- sional services</i>	Hus- ger- ning <i>domestic services</i>	Offent- lige ydelse govern- ment services	Til- sam- men total
Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner	Mill. kr. millions of kroner
»	101	88	102	»	19	10	»	»	»	»	272
»	1	»	5	»	»	»	»	»	»	»	6
»	5	»	18	»	»	1	»	»	»	»	24
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	18	7	»	»	3	3	»	»	»	»	31
»	»	»	2	»	»	»	»	»	»	»	2
»	188	34	101	»	37	19	»	»	»	»	379
»	64	5	44	»	9	3	»	»	»	»	125
»	47	1	»	»	5	3	»	»	»	»	56
»	16	8	63	»	3	2	»	»	»	»	92
»	68	19	60	»	8	7	»	»	»	»	162
»	216	50	178	»	43	47	»	»	»	»	534
»	»	»	719	»	»	»	»	»	»	»	719
»	3	»	»	»	»	»	»	»	»	»	3
»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»
»	19	2	227	»	2	1	»	»	»	»	251
»	624	»	»	»	»	»	»	»	»	»	700
»	1 370	214	1 519	»	129	96	»	»	»	»	3 356
76	3 051	1 437	»	298	3 094	515	793	284	399	1 921	13 896

possible to allocate the increase in inventories to other trades than industry and agriculture.

Traduction des en-têtes du tableau I.

De enkelte erhvervs produktionsværdi, brutto- og nettonationalprodukt samt afskrivninger og vedligeholdelse 1946

Valeur de production, produits nationaux net et brut et amortissements et entretiens par industrie 1946

Produktionsværdi i markedspriser

Valeur de production au prix du marché

Rå- og hjælpestoffer til produktionen m. v.

Matières brutes employées à la production etc.

Bruttonationalprodukt i markedspriser

Produit national brut au prix du marché

Afskrivninger og vedligeholdelse

Amortissements et entretiens

Nettonationalprodukt i markedspriser

Produit national net au prix du marché

Told og indirekte afgifter

Contributions indirectes

Pristilskud

Subventions

Nettofaktorindkomst

Produit national net au coût des facteurs

Bruttofaktorindkomst

Produit national brut au coût des facteurs

Produktionsværdi i kostpriser

Valeur de production au coût des facteurs

Landbrug

Agriculture

Skovbrug

Sylviculture

Gartneri m. v.

Horticulture etc.

Biavl, pelsdyrhold og jagt

Industries abeillères, élevage d'animaux à fourrure et chasse

Fiskeri
Pêcherie

Tørve- og brunkulsproduktion
Production de tourbe et de lignite

Industri
Industries

Håndværk
Manufactures

Bygge- og anlægsvirksomhed
Bâtiment et construction

Offentlige værker
Usines publiques

Handel og pengeomsætning m. v.
Commerce, banque, assurance etc.

Transport m. v.
Transport et communications etc.

Boligbenyttelse
Rendement des demeures

Liberale erhverv
Professions libérales

Husgerning
Services de ménage

Offentlige Ydelser
Services publics

Tilsammen
Total

Traduction des en-têtes du tableau II.

Fordeling af det samlede indenlandske forbrug i markedspriser
La répartition de la consommation du pays au prix du marché.

Produktionsværdi (incl. told og indirekte afgifter ÷ pristilskud)
Valeur de production (incl. contributions indirectes excl. subventions)

Hertil: samlet indførsel + nettoskibsudgifter + nettoturistudgifter
à ajouter: importation totale y compris les frais nets de navire et les frais nets de touriste

Herfra: samlet udførsel + bruttofragtindtægter + nettoindtægt af anden
erhvervsvirksomhed
à déduire: exportation totale y compris les recettes du fret brut et les recettes nettes d'autres activités économiques

Indenlandsk forbrug
Consommation du pays

Rå- og hjælpestoffer m. v. anvendt i
Matières brutes etc. employées à

Tilsammen forbrug af rå- og hjælpestoffer m. v.
Total de la consommation de matières brutes etc.

Bruttoinvesteringer i
Investissements bruts dans

Tilsammen bruttoinvesteringer
Total des investissements bruts

Varer og tjenesteydelser til personligt forbrug
Marchandises et services à la consommation personnelle
